

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUVENTRO

Balkanska skupnost

V izjavi odličnega poznavalca mednarodnega položaja, ki smo jo objavili v naši nedeljski številki, smo čitali med drugim, da vežejo danes Balkan tri skupne težnje: nevtralnost glede evropskega konflikta, skupna volja po ohranitvi miru v tem predelu Evrope ter skrb za neodvisnost in samostojnost balkanskih držav. Naš informator je še pristavil: »Te skupne težnje so priznane kot upravičene in legitime tudi od vseh izvenbalkanskih činiteľjev, zlasti tudi od vseh evropskih velisil, tako onih, ki so v vojni, kakor onih, ki so izven nje.« V tem je gotovo eden izmed stvarnih razlogov našega zaupanja v mir na Balkanu, kajti zunanja priznanja ne izvirajo iz čustev ali simpatij, temveč izključno iz interesov prizadetih.

Dokler interesi prizadetih ne nasprotujejo naravnim interesom balkanskih držav, da si v navedenih skupnih težnjah poiščejo svoje rešitve v sedanjih težkih razmerah, ne moremo govoriti o nobeni resni nevarnosti za naše področje pa naj interesirane propagande ustvarjajo še tako nasprotno vidje. Balkan, ki sta mu posebna zemljepisna lega in značilna naseljenost z malimi narodi tako rekoč vsiljevala naloge ravnovesnega činiteľja med nasproti si stoječimi izvenbalkanskimi silami evropskega zapada in vzhoda, ni mogel te svoje najbolj naravne evropske in do neke mere celo svetovne naloge uspešno vršiti, dokler so zunanji posegi vanj spreminjali ne le njegovo politično strukturo, ki je pogrešala uravnoteženost in enotnost, temveč tudi medsebojne položaje posameznih zunanjepolitičnih činiteľjev izven njega. Zdi se, da je Balkan danes prav v tem pogledu na važni preokretnici v svojem razvoju. Potrebno je le, da balkanski narodi sedanje ugodne zunanje okoliščine, ki trenutno povsod govore za ohranitev miru na Balkanu, smotrno izrabijo v svojo lastno korist. Tu nam more pomagati samo zdravo spoznanje, o katerem je pred kratkim naša ugledna kulturna in socialna revija »Misel in delo« zapisala na uvodnem mestu: »Misel katerega izmed narodov na tem v sebi zaključenem področju južno Drave in Dunava, da ne spada v sklop te balkanske skupnosti, bi se mogla v nadaljnjem razvoju izkazati samo kot samomorilna misel, porojena v nezreli sredini in pod vplivom privedov od zunaj, ki delujejo kot razkrajajoča sredobezna sila.«

Balkanska skupnost gotovo ni še stvarnost, stvarnost pa je že spoznanje, da morejo balkanski narodi samo v njej rešiti svoj obstoj. V dobi velikih mednarodnih pretresov velja to še prav posebej. Zato smo lahko hvaležni »Balkanskemu institutu« v Beogradu, da nas je prav v teh časih splošne krize presenetil s tako zdravim publikacijo, kakršno predstavlja prva številka njegovega, širokim narodnim krogom namenjenega časopisa »Balkanski svet«. List zastopa z vsem ognjem ideje balkanske skupnosti, in to v člankih najbolj znanih domačih in inozemskih učenjakov, ki so temeljito proučevali razmere v svetu in na Balkanu. Zato so njihove misli znabiti še pomembnejše od izjav politikov ali diplomatov.

Značilno so že uvodne besede urednika Parežanina, ki piše med drugim: »Kar je za Balkan veljalo nekoč, velja tudi danes: ali vsi skupaj, neodvisni, močni in mirni, ali pa »vplivna območja« drugih. Ali balkanska skupnost, ali samo mednarodna pot. Tretje rešitve ni... Mi nismo proti Evropi in proti njenim obče človeškim pridobitvam. Toda mi tudi nismo mladoletniki, pa znamo in hočemo sami izbirati in jemati od vseh pridobitev samo ono, kar bo dejansko lahko koristilo Balkanu in kar ga bo zares približalo izvenbalkanskim narodom.«

Zelo zanimive poglede na vpliv evropske kulture na Balkan daje dr. Skok, ki ugotavlja, da »evropska civilizacija ni mogla dati balkanskim narodom povezanosti in medsebojnega pomirjenja ter dobrih odnosov.« Sedaj je prišel čas, da si Balkan izbere duhovni pravec »na novih osnovah svoje samostojnosti in skupnosti« ter si »na teh temeljih zgradi svojo boljše skupno domovino«. Glavni pogoj za to pa je nastanek balkanskega duha, ki »zahteva, da se vsa civilizacija na Balkanu, i duhovna i materialna, presoja, ocenjuje in ustvarja ne z vidika zapadne Evrope, temveč z vidika potreb balkanske domovine«. Dr. Skok zaključuje svoja izvajanja s poudarkom balkanskega edinstva, kakor ga postavlja moderna veda o Balkanu: »V značilni balkanski pomešanosti ver, narodov in jezikov vendar lahko govorimo o balkanski skupnosti in o skupni usodi Balkana, kajti glavne pregrade, kakor vera in jezik, niso na Balkanu isto, kar so na kakem drugem mestu. Tu imamo pravoslavne, katoliške in muslimanske Slovence. Prav

Nemški prodor proti Kanalu

V svojem prodiranju proti zapadu so nemški napadalni oddelki zavzeli Arras in Amiens ter dosegli Abeville ob ustju reke Somme

Naša včerajšnja napoved, da je glavna sila nemških ofenzivnih operacij vsmerjena neposredno na zapad s strateško nalogo s prodorom na morje, razdeliti zavezniške armade, se je po današnjih poročilih že skoraj uresničila. Francoska 9. armija, ki je štela okoli tri do štiri divizije pehote in eno oklopno divizijo, ni mogla odoleti silnemu pritisku nemških oklopnih divizij ter napadalnega letalstva. Po nemških poročilih je bila razbita in njen poveljnik general Giraud ujet. Držala je linijo La Fere — St. Quentin — Peronne — Cambrai — Valenciennes. Po značaju operacij v teh bitkah ni izključeno, da se bijejo v predelih, ki jih je ta armija branila, še posamezne lokalne bitke, ki so sicer čisto postranskega značaja, ki pa deloma pojasnjujejo nasprotstva o vojnih poročilih obeh taborov.

Po uničenju devete francoske armije so nemški oddelki podaljšali svoj vdor v klinasti obliki od St. Quintina na Amiens — Arras in po nemških poročilih celo do Abevillea na ustju reke Somme. Zasedbo Amiens in Arrasa je priznal v svojem govoru pred senatom tudi predsednik francoske vlade Reynaud. Verjetno je, da se bodo v teku noči odnosno v toku jutrišnjega dne pojavile nemške predhodnice že na sami obali Kanala.

S prodorom nemških divizij proti Kanalu se postavlja vprašanje, ali se bo zavezniški vojski v Belgiji, ki jo tvori jedro belgijske vojske, angleški ekspedicijski kor in pa nekaj brzih divizij francoske armade, posrečilo izvesti v ponedeljek napovedano pre-

grupacijo ter okreniti svojo fronto proti nemškemu klinastemu prodoru. Od rešitve tega vprašanja je odvisna usoda zavezniških sil na desnem boku nemškega prodornega klina. Verjetno, da se bodo v teku prihodnjih 48 ur odpravili na desnem boku nemškega prodornega klina dogodki, ki bodo lahko imeli daljnosežne posledice za to kakor za ono bojujočo se stranko. Ako pa se združenim belgijskim, francoskim in angleškim divizijam, ki se nahajajo trenutno v zapadni Belgiji in Flandriji, ne bo posrečilo strateško pregrupiranje in reorientacija fronte z odločilnimi operacijami na jug proti nemškemu klinastemu prodoru, potem jim ne bo preostalo drugega kakor evakuacija in vkrvanje v številnih severno-francoskih in belgijskih pristaniščih, pri čemer bodo morali Angleži zastaviti vsa svoja razpoložljiva sredstva za borbo v zraku in na morju.

Proti jugu na fronti La Fere — Rethel — Sedan so bili v torek le boji postranskega pomena. Akcije nemških napadalnih kolon so imele očividno v prvi vrsti namen vezati čim večje francoske sile.

Iz govora francoskega ministrskega predsednika Reynauda, ki ga je govoril danes popoldne pred senatom, je razvidno, da je položaj zaveznikov zelo resen in nadvse težak ter da je posledice tega položaja pripisati preveč konservativnemu zavezniškemu vojnemu vodstvu, ki ni pravočasno ocenilo dalekosežnosti nove nemške taktike, katere konture so bile dovolj jasno razvidne že ob priliki operacij nemške vojske proti poljski armadi.

poskuse, da bi razbile nemški obroč. Toda nobena stvar ne more ovirati načrtnega prodiranja nemških čet. Vrnitev Angležev v Anglijo, Angležev, ki so na begu — če bo sploh možno, da se vkrcajo — ne bo niti malo lahko.

»Hamburger Fremdenblatt« piše, da bo prvo dejanje velike zgodovinske drame odločilnega pomena za vojno — politični obračun med Nemčijo in zapadnimi državami. List za tem poudarja pomen proboja Maginotove črte, uspehe nemškega letalstva, ki je že dokazalo svojo premoč nad sovražnikom in ki smatra za svojo največjo nalogo, preprečiti angleškim četam umik v Anglijo. Da se bo nemškemu letalstvu to posrečilo smatra list za gotovo, posebno še, če se upošteva potopitev šest angleških transportnih ladij med Dovrom in Calaisom.

Nadaljnji nemški načrti

Curih, 21. maja. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Berlina: V pristojnih vojaških krogih izjavljajo, da sledi motoriziranim kolonom, ki so prodrle do Kanala, močni oddelki pešadije, ki je že zavarovala zaledje prodirajočih motoriziranih kolon. Po sodbi teh krogov je vsa zavezniška armada, ki operira v zapadni Belgiji, to je okrog en milijon mož, odrezana. Zavzete Pariza smatrajo v berlinskih vojaških krogih za operacijo podrejenega značaja in zgolj za prestižno vprašanje. Glavni udar, to je razcepitev zavezniških sil na dva dela je uspel in, po zgledu na Nizozemskem računajo s tem, da bo mogoče naglo zavzeti zapadno belgijsko in deloma francosko obalo in odtoč izvršiti končni napad na Anglijo.

»Konjenica nove dobe«

Berlin, 21. maja AA. (DNB). Današnji »Völkischer Beobachter« objavlja članek podpikovnika dr. Hesseja, ki opisuje svoje vtise iz bojev proti dvema francoskima divizijama oklopnih edinic na področju Cambraia. Dr. Hesse pravi med drugim, da je prehodil okoli 20 km poti proti Cambraiu ter da je na tej poti na vsakih 10 m naletel na kak razbit tank ali oklopni av-

tomobil ter da je tod videl tudi mnogo uničenih vojaških avtobusov. Med drugim opisuje naskok neke nemške oklopne edince, ki je z nenadnim naletom, vdrla v sredo sovražnih vrst. Pravi da je ta napad dal rezultat nekdanjih nenadnih konjeniških naskokov ter dokazal v dejanju, da oklopni oddelki v veliki meri predstavljajo konjenico nove dobe. Na podlagi rezultata devetdnevni boj med obojestranskimi oklopnimi enotami na tem področju, poudarja podpikovnik dr. Hesse, se je v teh bojih pokazala ne samo odlična kakovost nemškega orožja, temveč tudi borbeni duh in smela pobuda oficirjev in moštva nemških oklopnih enot.

Kako je bil ujet general Giraud

Berlin, 21. maja AA. (DNB). Kakor prvi poročilo nemškega vrhovnega poveljstva, je bil v zadnjih bojih ujet vrhovni poveljnik razbite 9. francoske armije general Giraud. Nemški poročevalski urad je zvedel, da so nemške čete s hitrim napadom zavzele glavni stan štaba 9. francoske armije in da so ujele vse štab. Toda na veliko presenečenje poveljnik armije ni bil navzoč v štabu. Izkazalo se je, da je bil po ukazu novega generalissima Weyganda dosežani poveljnik 9. armije odpoklican in da je bil že na poti v Pariz. Nekoliko pozneje je pripeljal novi poveljnik 9. armije general Giraud, ki je do tedaj poveljeval 7. francoski armiji. Takoj po svojem prihodu je bil ujet.

»Tempo tornada«

New York, 21. maja AA. (DNB). Dopsnik Associated Pressa je imel priliko prisotovati gotovim borbam na zapadnem bojišču. Dopsnik je opisal te borbe svoji agenciji. V tem dopisu naglašja posebno sistematično delo pri pripravi napada. Tako poroča na dolgo o pionirskih četah in velikem številu protiletalskega topništva kakor tudi o dovozu streliva benicina itd. Tempo, ki ga razvijajo nemške letalske sile, se lahko s pravico imenuje »tempo tornada«. Dopsnik pravi, da je oprema nemške vojske ter vse material najnovejši in da nemška pehota zaradi motorizacije lahko napreduje 100 km na dan.

Nemška vojna poročila

Predor preko Amiens in Arrasa proti Rokavskemu prelivu — Razbitje 9. francoske armije — Zavzetje trdnjave Namur — Sodelovanje letalstva

Berlin, 21. maja. br. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes popoldne naslednje vojno poročilo:

Največja napadalna operacija vseh časov je na zapadu dosegla po vrsti velikih taktičnih lokalnih uspehov svoj prvi operativni učinek. Francoska deveta armija, ki je imela nalogo vzpostaviti in držati na Meusi med Namurom in Sedanom zvezo med močnimi sovražnimi operacijskimi skupinami v Belgiji in Maginotovo linijo južno od Sedana, je premagana ter je sedaj v razsulu. Armijski štab in dosežani vrhovni poveljnik francoske sedme armije general Giraud, ki je prevzel pravkar poveljstvo devete armije, sta ujeta. V vrzel, ki jo je bilo mogoče napraviti z dosežanim nemškim napadalnim zaledjem, se vsipajo nemške divizije. Na njihovem čelu so oklopni zbori in motorizirane čete. Zavzeli so Arras, Amiens in Abeville. S tem so se pričele vse francoske, angleške in belgijske armije severno od Somme odvrti proti obali Kanala.

V Belgiji se je sovražnik na področju vzhodno od Genta in dalje proti jugu na Seldi znova postavil v bran nemški vojski, ki ga nenehoma napada. Vsi poskusi sovražnika, da bi si izsilil izhod iz prostora okrog Valenciennesa proti jugu, so se izjalovili. Na južnem krilu nemškega vdora so zavzele nemške čete, kakor je bilo objavljeno že v posebnem poročilu, Laon in so združile preko Chemin des Dames ter prodrle do kanala Aisne-Oise. Francoski protinapadi so bili odbiti in pri tem je bilo uničenih mnogo sovražnih oklopnih vozov. Zavzeto je bilo mesto Rethel, v katerem so se posamezni oddelki sovražnika še držali.

Vloga letalstva

Na tem zmagovitom pohodu nemške vojske so imele letalske sile izredno vlogo. Predvsem so popolnoma obvladale ves prostor nad bojiščem, uničile prehode preko rek v neposrednem zaledju sovražnika ter njegove prometne naprave. Napadale so kolone sovražnega vojaštva na pohodu in

druge transporte. Pospešile so razsulo francoske devete armije in v kal so zatrlje vse dosežane poskuse sovražnika, da bi z boka ogrožal nadaljnje nemško prodiranje.

Pri izvidniških akcijah nad morjem pred francosko obalo so bili poškodovani neki francoski rusilec, 5482-tonska ladja francoske vojne mornarice »Nigere«, francoska tovorna ladja »Tavone« ter dve nadaljnji tovorni ladji. V noči od večerj na danes je bilo v pomorski ožini med Doverom in Calaisom z bombami potopljenih šest transportnih in petrolejskih ladij s skupno tonažo 43.000 ton, štiri nadaljnje ladje s skupno okrog 13.000 ton so bile močno poškodovane.

Skupne izgube sovražnega letalstva so znašale večerj 47 aparatov, 15 nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Odpor Namurja zlomljen

Berlin, 21. maja AA. (DNB). Nemške čete so zavzele še zadnjo utrdbo v Namuru, ki se je dozdaj še upirala.

Prvi odmevi

v nemških listih

Berlin, 21. maja AA. (DNB). Berlinski časopisi objavljajo komentarje današnjega poročila vrhovnega poveljstva pod naslovom, kakor: »Ogromna zmaga dozoreva«, »Britanske čete na begu v Anglijo«, »Nemške čete prispele do obale ob Rokavskem prelivu« itd. »Nachtausgabe« ugotavlja, da so nemške čete dosegle znatno več kot so mislili celo največji črnogledi v Parizu in Londonu. »Berliner Börsen Zeitung« piše med drugim: Nemške divizije potiskajo na širokem pasu sovražnika od vzhoda v smeri proti morju. Izvedeno je ogromno zajetje sovražnika. V tem obroču so Francozi, Angleži in Belgijci. Na bojnem polju, širokem 100 km, so v severnem delu Angleži, ki beže, dočim francoske in belgijske divizije še dajejo odpor in delajo še zadnje

tako Albance. In končno pravoslavne, ki govore turški jezik itd. Razlike na Balkanu imajo torej čisto obliko verig in vezi, ne pa pregraj in ograj... Zemljepisno, zgodovinsko in gospodarsko usodno edinstvo Balkana povsem zadostuje za zavarovanje balkanske bodočnosti.«

Do podobnih zaključkov prihaja v svojem članku o »pogoju obstanka balkanskih narodov« vseučiliški profesor dr. VI. Čorović, ki piše med drugim: »Nehomogenost (neenotnost), bodisi terenska ali nacionalna, ni predstavljal nikdar ovire za duhovni razvoj in materialni napredek; nasprotno, še pojačala je medsebojno tekmovanje in izzivala vse energije na delo... Edini pogoj za obstanek balkanskih narodov je, da jih svet pusti same sebi.« Zanimivo je, da prihaja do podobnega zaključka tudi član berlinske akademije dr. Dölger, ki ugotavlja v reviji med drugim: »Čeprav gredo bal-

kanski narodi po različnih potih, se vendar v dalji vedno bolj jasno kaže cilj: balkanska skupnost, predvsem politična in gospodarska...«

Še bolj značilni pa so sklepi nemškega publicista Koberja, ki nakazuje prav naši državi posebne balkanske naloge — iz pravih spoznanj naše ga velikega pomena za balkansko skupnost, kajti, kakor pravi sam: »Narod v Jugoslaviji ni kak kaotičen konglomerat, ki se je samo s silo mogel obdržati skupaj, temveč je za življenje sposobna in smisla polna celota, v kateri ima vsak del svoj popolnoma odreden nalogo... Balkan živi! Na meji Evrope stoji danes Slovani... Solun — Beograd — Zagreb: moderni politik vidi v tem prometno črto precejšnje važnosti za evropsko gospodarstvo. Toda na tej črti se danes konsolidira nov svet in vzpenja poleg naše razbite Evrope. Tu se nam odkriva življenjska črta Balkana.«

Angleška vojna poročila

Popoldne biti v Londonu še zanikali nemško vest o zavzetju Arrasa — Borba nemških lahkih čet

London, 21. maja s. (Reuter.) Nemški pritisk na bojišču je še vedno najmočnejši severozapadno od St. Quintina. Danes popoldne javlja nemško uradno poročilo med drugim celo, da je padel Arras. V Londonu to še zanikajo. Ugotavljajo, da se nahaja v Arrasu angleška vojska in da mesto ni v nemških rokah. V najnovejšem času operira nemška vojska mnogo z lahkiimi motoriziranimi oddelki in s padalci tudi v Franciji. Ni izključeno, da gre nemška trditve, da je nemška vojska dosegla Arras, na račun prodora takega lahkega oddelka, ki pa mora biti vsekar odrezan od glavne nemške vojske. Zadnje angleško vojno poročilo o položaju na bojišču je bilo sicer izdano danes zgodaj zjutraj, toda v Londonu slej ko prej zagotavljajo, da angleške čete vseh zadnjih 24 ur trdno drže svoje postojanke.

Po francoskih informacijah so glavni boji v teku vzhodno od Cambraia in med Cambraijem in Peronneom. Boji se raztezajo preko zelo širokega ozemlja in je zato položaj zelo nepregleden.

Razen v severnem sektorju so Nemci podzvel dva ali tri nove napade tudi na jugu pri Rethelu z namenom, da bi izsilili prehod preko Aisne. Nemški napadi pa so bili tu odbiti, enako kakor pri Montmediju. Zastopnik francoskega vojnega ministrstva pravi, da je v nemškem vojevanju opaziti presledke v jakosti napadov. En dan so napadi močnejši, drugi dan pa je položaj mirnejši. Prav večerj je bilo bojišče razmeroma mirnejše. Nemci se sedaj poslužujejo nove taktike v vojevanju. Pošiljajo naprej kolone motociklistov, lahkih tankov in motorizirane pehote prav tako pa oddelke padalcev. Vsi ti imajo nalogo, da zavzamejo gotove postojanke daleč pred nemško glavno vojsko, zlasti mostove, železniške postaje, včasih tudi daleč v zaledju za zavezniškimi postojankami.

Na obeh straneh je udejestvovanje letalstva vedno močnejše. Nemci so napadli železniške zveze v severni Franciji, pristanišča ob Kanalu itd. Zelo se udejejevojevoje nemška letala tudi v strmoglavnih napadih. Angleška in francoska letala bombardirajo zlasti nemške postojanke v neposredni bližini fronte, predvsem pri St. Quintinu. Uspešni napadi so bili izvedeni proti kolonom nemških vojaških avtomobilov in proti tankom.

Na bojišče vzhodno od Somme so dospela nova francoska ojačenja.

Po mnenju francoskih vojaških strokovnjakov so nemške izgube v dosežanih bojih več nego trikrat večje od zavezniških. V merodajnih krogih tudi zagotavljajo, da je nemška poročila o položaju na bojišču treba sprejeti z gotovo rezervo. Nemška vojska skoro nikjer še ni zasedla strnjene ozemlja, temveč se celo še v takozvanem žepu drže v zaledju nemških postojank tudi francoski oddelki. Ti so izvedli mnoge protinapade in prišlo je do večjih borb. Večji pokreti nemške pehote se niso

bili opaženi. Če motorizirani nemški oddelki ali padalci pridejo morda res tudi daleč naprej pred glavne čete, s tem se ni rečeno, da lahko vzpostavijo tudi stik z glavno nemško vojsko. Če izgube zveze z zaledjem lahko pridejo v nevarnem položaj. To velja zlasti za tanke, ki jim hitro zmanjka goriva.

»Konfuzen položaj«

London, 21. maja AA. (Reuter.) V londonskih uradnih krogih šmatarajo, da je položaj na zahodnem bojišču tako konfuzen, da za zdaj sploh ni mogoče podajati kakega pregleda o njem. Potrjujejo se nemška poročila, da so nemške čete prispele do Amiens in zavzele še nekatere kraje v okolici. Iz istih krogov se je zvedelo, da so posamezni nemški tanki, ki so se udejejevali posamič, prispele do nekjih prednjih postojank, toda za zdaj ni ničesar znanega o kakšnih večjih oddelkih nemških oklopnih edinic.

Defenzivna borba v Flandriji

London, 21. maja AA. (Reuter.) Uradno sporočilo štaba glavnega poveljnika angleških čet na kopnem pravi, da so bili uspešno odbiti ponovni napadi nemških oklopnih in motoriziranih enot južno od reke Scarpe. K temu uspehu so znatno pripomogle tudi belgijske čete, ki izredno pomembno vlogo v defenzivni borbi, ki je v toku.

Letalska akcija

London, 21. maja AA. (Reuter.) Izveže se tele podrobnosti o operacijah letalstva proti skladiščem benicina v bližini Hannovera in proti železniškim zvezam pri Kölnu. V toku sobotnega dopoldneva je angleško letalstvo izvršilo napade na nemške čete, ki so izvršile prodor v Franciji. V minuli noči je letalstvo ponovno bombardiralo koncentracijo nemških čet in nemška letališča ter prometne zveze na nemškem ozemlju. V bližini Landrezieca so angleška letala bombardirala neki nemški motorizirani oddelki. Dalje so napadla petrolejska skladišča v Miesburgu, ki se nahaja nekoliko milj od Hannovera, ter važne mostove v bližini teh skladišč. Napad se je začel takoj po polnoči in je trajal do 2 zjutraj. Ko so se vračali zadnji bombniki, so se dogajale eksplozije, ki so dokazovale, da so bila skladišča zadeta. Reuter izve na merodajnem mestu, da so angleška letala zbila od sobote na nedeljo čez 50 sovražnih letal. Od teh je bilo 34 popolnoma uničenih. 16 pa poškodovanih. Angleške izgube ne znašajo niti polovico tega števila.

London, 21. maja AA. (Reuter.) Nocoj so se zvedele sledeče podrobnosti o poletu

Nadaljevanje na 2. strani

britanskih letal nad rafinerijami olja in petrolejskimi tanki pri Rotterdamu. Preteklo noč so britanska letala letela nad pristaniščem v Rotterdamu, ki je bilo razsvetljeno z močno mesečino. Silhuete petrolejskih tankov so se jasno očrtavale v mesečini ter so britanski letalci lahko točno merili. Ena bomba je zadela neposredno velik petrolejski tank, ki je eksplodiral. Požar, ki je zatem izbruhnil, je osvetlil vso okolico. Mali tanki, ki so bili v bližini omenjenega velikega tanka, so se drug za drugim užgali ter so sledile strahovite eksplozije. Dim gorečega petroleja se je dvigal do 2.000 m visoko. Britanski bombniki so morali leteti skozi ogenj protiletalske artilerije. Od vseh britanskih letal, ki so se udeležila tega napada, je bilo samo eno letalo neznatno poškodovano na krilu.

Angleški ženski oddelki

London, 21. maja. s. (Reuter). Kraljica Elizabeta je danes posetila mehanizirane ženske transportne oddelke, ki v kratkem odidejo na službo v Francijo. Davi je dospel z bojšča v Franciji v London po nujnem opravljanju vojvodja Gloucesterski. Dopoldne se je javil v vojnem ministrstvu.

Vojvoda Gloucesterski ranjen

London, 21. maja. p. Reuter poroča, da je brat kralja Jurija, vojvoda Gloucesterski, ki se je danes vrnil v London, ranjen na obeh rokah. Tri dni se je mudil v nemnem kraju v severni Franciji, ki so ga Nemci močno bombardirali. Drobci bombe so ga ranili na obeh rokah. V London je prišel v neki važni misiji in se bo najbrže že jutri vrnil na svoje mesto v glavnem stanu vrhovnega poveljstva angleških čet.

Pospešena proizvodnja orožja v Angliji

London, 21. maja. AA. (Havas) Generalni ravnatelj za proizvodnjo tankov je izjavil, da je bil glede imenovane proizvodnje minul teden najboljši. Delavci delajo sedaj tudi ob nedeljah ter so delali tudi čez binokostne praznike. »Daily Telegraph« pravi, da se ni treba vznemirjati zaradi vesti, da imajo Nemci 90 tsniske tanke, ker ima tudi Anglija podobne premične trdnjave.

Stockholm, 21. maja. AA. (DNB) Švedski listi pišejo o gotovih razmerah, ki vladajo v Angliji, ter se zadržujejo največ pri vprašanju povečanja dela. List »Dagens Nyheter« objavlja članek svojega dopisnika, v katerem piše o angleških prizadevanjih, da bi se povečala proizvodnja v vojni industriji. Na koncu članka dopisnik pravi, da so zdaj v Veliki Britaniji vse delovne sile osredotočene k temu cilju. »Svenska Dagbladet« ugotavlja, da bodo zdaj v Angliji delali tudi ob praznikih. Dopisnik tega lista piše, da se je delo povečalo posebno v industriji letalske proizvodnje. Na koncu članka pravi, da je vsa Anglija mobilizirana v vojnem gospodarstvu.

London, 21. maja. AA. (Havas) Minister za preskrbo Herbert Morrison je naročil vsem uradnikom in nameščencem svojega resora, da ne smejo izgubiti niti minute pri delu v sedanjem času, ki je kritičen, potrebe ljudstva pa so velike. Mir odvisi od naporov nas vseh. Ti naporji morajo imeti edini cilj, proizvajati čim več orožja. Zaradi tega vas pozivam, da zberete vso voljo in z vso močjo vršite svoje delo, je dejal Morrison.

Drugi kanadski ekspedicijski zbor

Ottawa, 21. maja. AA. (Reuter) Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je imel v parlamentu govor, v katerem je obrazložil napore kanadske vlade v sedanjih vojni. Predsednik vlade je dejal, da izda Kanada vsak dan 2 milijona dolarjev v vojne svrhe. Sedaj se končujejo priprave, da se pošlje drugi ekspedicijski zbor v Evropo. Razen tega so končane tudi vse priprave za ojačanje prvega ekspedicijskega zbora, ki se nahaja že v Evropi. Sedaj se vrši navačenje obveznikov in prostovoljcev za tretji ekspedicijski zbor.

Mackenzie King je dalje izjavil, da bodo v sporazumu z angleškimi pomorski oblastni organizirane gotove kanadske pomorske enote. Posebna pozornost pa se posveča letalstvu sploh ter pripravi novih letalcev. Istotako se posveča velika pozornost proizvodnji municije ter je minister za municijo dobil posebna pooblastila. Na koncu svoje izjave je predsednik kanadske vlade naglasil, da bo ustanovljeno posebno ministrstvo, ki bo imelo nalogo vršiti kontrolo nad vsemi ukrepi v zvezi z oborožitvijo Kanade ter proizvodnjo orožja in vojnega materiala. Kanadski ekspedicijski zbori bodo imeli po dve popolni diviziji, vsaka divizija pa bo štela po 25.000 vojakov.

Na vprašanje nekoga poslanca je Mackenzie King dejal, da čakajo Kanado še neke nove dolžnosti v severni coni Atlantskega oceana, kot je n. pr. zaščita Grenlandije.

Izguba angleške križarke

London, 21. maja. s. (Reuter). Angleška admiraliteta je objavila, da je angleška križarka »Epingham« zadela ob norveški obali na čer in se je potopila. Noben član posadke ni bil izpuščen. Križarka »Epingham« je imela 9.500 ton in je bila zgrajena pred 19 leti. To je prva križarka izmed 58, kolikor jih ima angleška vojna mornarica, ki je bila v dosedanjem poteku vojne izgubljena. Prav tako javlja admiraliteta, da je angleški minonoscec »Princess Victoria« zadela na nemško mino in se potopil. 34 članov posadke pogrešajo.

London, 21. maja. AA. (Reuter) Potopljena britanska križarka Efmingham je bila moderni tip križarke in je imela 9.500 ton. Prenovljena je bila leta 1936 po londonski pomorski pogodbi. Oborožena je bila z malimi topovi, z močnimi stroji in je stala pol milijona funtov šterlingov. Poveljnik te križarke je bil od leta 1938. kapitan Weherton, ki je padel junaške smrti v prvi bitki pri Narviku. Posadke te križarke je tvorilo 712 do 749 mornarjev.

Francoska vojna poročila

„Splošna smer nemške prodiranja je vzhod-zapad, to je proti izlivu reke Somme in proti Calaisu“

Pariz, 21. maja. AA. (Havas) Uradno poročilo od 21. maja zjutraj se glasi: »Kljub številnim spopadom noč ni prinesla pomembnejših sprememb v položaju, ki je še dalje nejasen med Sommo in pokrajino krog Cambraia. Sovražni napadi so bili odbiti na raznih drugih točkah bojišča, med drugim na področju pri Rethelu. Naše letalstvo je v teku noči nadaljevalo s srditim bombardiranjem sovražnega zaledja.«

Jutranji listi ugotavljajo v svojih poročilih, da so se zavezniške čete učinkovito upirale srditim nemškim napadom severno od St. Quentin, Rethela in Montmédyja. Vsi listi opisujejo kariero novega generalissima ter hvalijo njegove nekdanje podvige pod Fochom v svetovni vojni, na Poljskem in v Siriji.

Pariz, 21. maja. AA. (Havas) V teku zadnjih treh dni se položaj v celoti ni znatno spremenil. Hudi boji še dalje divnjajo vzhodno od Cambraia in Peronnea. Položaj je ostal še dalje nejasen. Zdi se, da večeraj Nemci niso vrgli v boj velikih mas svojih oklopnih oddelkov. Operirali so v glavnem z lahimi enicami in je bilo njihovo prodiranje vsmerjeno v globino. Splošna smer nemške prodiranja ostane še dalje vzhod - zapad, t. j. proti izlivu reke Somme in proti Calaisu. Med Oiso in Meuso so se francoske čete nekoliko umaknile ter zapustile mesto Laon, ki ga Nemci niso zavzeli z bojem. Dva ali trije novi nemški poskusi, da bi prekorčili reko Aisno pri Rethelu, so bili odbiti, kakor tudi novi nemški napadi na Montmédy.

Francozi zanikajo, da bi bil general Giraud ujet

Pariz, 21. maja. AA. Agencija Havas poroča, da je pooblaščenca zanikati vest, da bi bil ujet general Giraud.

Reynaud o položaju

Odkrito priznanje dosedanjih neuspehov - Nemški način vojevanja je presenetil zaveznike - Vera v Francijo in zaupanje v Weyganda

Pariz, 21. maja. s. (Reuter). Ministrski predsednik Reynaud je imel danes popoldne v senatu govor, v katerem je orisal sedanj položaj na bojišču.

Reynaud je uvodoma poudaril, da je država v nevarnosti in da je zato prva dolžnost, da pove narodu resnico. Omenil je, da so francoske utrdbe ob vzhodni meji razdeljene v dva dela: prvi del tvorijo Maginotova linija, ki se razteza od Basla do Longwyja ob luksemburški meji, drugi del pa tvori lažja linija od Longwyja do morja. Ko je nemška vojska vkorakala v Nizozemsko, Belgijo in Luksemburg, je francoska vojska napredovala preko meje v črti od Sedana do Anversa in je dospela celo na Nizozemsko do Bullerdijka. Nato pa je sledil velikanski sovražni napad proti francoski armadi ob Meusi med Sedanom in Namurom.

Vzroki poraza na Meusi

Meusa je bila preje napačno smatrana kot nepremagljiva ovira za sovražnika. Branilo jo je le malo število divizij, ki so bile razpršene preko širokega ozemlja ob reki. Poleg tega je bila armija, ki je bila tu razvrščena, manj izveščana in je imela slabše oficirje. Najboljše francoske čete so bile poslone v Belgijo. V teku bojev se je izkazalo, da je Meuso težko braniti. Več nego polovica francoskih divizij, ki so bile v to svrhu določene, še ni dospela do Meuse v trenutku, ko se je pričel nemški napad, čeravno so bile te divizije le malo oddaljene. Poleg tega na podlagi napak, ki bodo kaznovane, niso bili porušeni mostovi preko Meuse. Tako je uspelo, da so preko mostov prodirle oklopne nemške divizije, podpirane od letal. Te so napadle sile in nepripravljene francoske divizije. Sedaj razumete nesrečo, je nadaljeval Reynaud. Na ta način je bila francoska armada ob Meusi premagana.

Predsedničjim sem sestel - je dalje rekel Reynaud - glede na položaj z maršalom Pétainom in generalom Weygandom. Nemški vdor je bil v tem času 100 km širok. V to odprtino je zadnje dni prodirala nemška motorizirana armada. Ta je nato skušala udariti proti Parizu in je zavzela ves francoski utrdbeni sistem ob belgijski meji. Ogrožene so bile zavezniške čete, ki so se nahajale v Belgiji. Te so šele prejšnjo sredo dobile nalogo, da se umaknejo. Predvečerajšnjim se je nahajal sovražnik v glavnem na liniji Quesnoy - Cambrai - Peronne - Somme. Zadnjih 48 ur so nemške oklopne divizije načelje na predovali. Danes ob 8. zjutraj me je obve-

stilo vrhovno poveljstvo francoske vojske, da je sovražnik zavzel Arras in Amiens.

Dve vojaški koncepciji

Kaj v takem položaju lahko storimo? Ni dvoma o borbenem duhu francoske vojske, kakor je pokazala v zadnjih dneh v Belgiji. Toda naša klasična koncepcija vojevanja je naletela na novo koncepcijo. Po tej ne uporabljajo Nemci v veliki množini samo oklopnih divizij in letal, temveč tudi padalce v zaledju. Na ta način je bila zavzeta Holandska in je padla največja naša utrdba pri Liegeu. Sovražnik širi v Franciji napačne vesti in povzroča, da prebivalstvo v vsej najbližji evakuira mesta. Senat bo razumel, da je v takem položaju prva naloga, jasno misliti. Treba je upoštevati novo taktiko vojne in se takoj odločiti. Ob začetku zadnje (svetovne) vojne smo bili v slabšem položaju, ker nam je manjkalo težkega topništva in smo imeli premalo streljiv, sledil pa je še napad s plini. Pa vendar smo vrnili udarec, vendar smo se prilagodili in obvladali položaj. Isto lahko dosežemo danes, če vsakdo to hoče. Vsak vojak se mora zavedati naloge, ki ga čaka, vsak delavec mora delati več nego 12 ur, vsak mož, vsaka žena se morata zavedati važnosti ure, v kateri živimo.«

Pétain in Weygand

Reynaud se je nato s posebnim poudarkom spomnil maršala Pétaina in generala Weyganda kot narodnih junakov in velikih voditeljev. Rekel je, da je med njim in obema vojskovodjema popolno soglasje. Za Weyganda je še dejal: »To je Fochov človek, ki je ustavil nemški pritisk, ko je bila naša fronta prelomljena, ki je pozneje spremenil ves položaj in nas vodil k zmagi. Weygand je sedaj osebo na bojišču in osebno vodi vojne operacije. Ne bomo dovolili poraza. Nova vojaška taktika sovražnika ne sme biti pojmovana samo v tehničnem smislu, temveč ruši zaupanje v civilizacijo in izraža voljo do popolnega uničenja. Dva velika naroda, dva velika imperija, ki stojita tesno drug ob drugem, ne moreta biti poražena, ne moreta propasti. Francija se bo izkazala vredna svojih zaveznikov. Če kdo pravi, da je potreben danes čudež, da reši Francijo, potem odgovorjam, da verujem v ta čudež, ker verujem v Francijo.

Reynaudov govor je bil sprejet z burnim odobravanjem od vsega senata. Predsednik senata se je zahvalil Reynaudu za iskrene besede in izrazil zaupanje in zahvalo Francije, francoskim in zavezniškim vojskam.

Propaganda v Ameriki

Posveti o pospešenem izdelovanju letal - Predlogi za Rooseveltovo tretjo kandidacijo - Pritlikavsko letalo

Washington, 21. maja. AA. (Reuter). Poslanec Andrew Mey, predsednik odbora za vojne zadeve reprezentacijske zbornice, je imel po radiu govor, v katerem je med drugim dejal, da se velika bitka v Franciji bije za stvar, ki se zelo in neposredno tiče interesov Zedinjenih držav. Mey je dejal, da bi ta vojna lahko pripeljala do popolne premoči ene same evropske velesile nad vsemi morji. Govornik je na osnovi tega prišel do sklepa, da morajo Zedinjene države, ako ne žele biti prisiljene nekega dne poslati svojo mladino na bojišče v Evropo, preskrbeti zapadni evropski velesili z vsemi vojnimi potrebščninami.

Na letnem kongresu nameščencev in delavcev oblačilne industrije je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva naj Roosevelt tretji kandidira za predsednika Zedinjenih držav. V resoluciji se motivira ta zahteva s sedanjimi svetovnimi dogodki, ki se v veliki meri tičejo tudi Zedinjenih držav.

Izve se, da je vlada na konferenci delegatov industrije letal stavila sledeče predloge: 1) pospešitev izvršitve zavezniških naročil, 2) pospešitev proizvodnje avionskih motorjev in nujna razširitev tovarn za motorje, 3) razširitev že obstoječih tovarn letal s pomočjo privatnega kapitala, tako da bi bile vse investicije garantirane od ameriškega vojnega in mornariškega ministrstva, 4) zgraditev 30 novih tovarn letal v vsej državi, tako da bi se letna proizvodnja zvišala za 30.000 letal. Sedanja letna proizvodnja znaša po mnenju strokovnjakov 15.000 letal.

Zadnja točka tega predloga se še proučuje. Da bi se pospešila dobava naročenih letal zaveznikom, bodo morali verjetno delati v tovarnah 24 ur dnevno. New York, 21. maja. AA. (Havas) Predsednik nekoga velikega ameriškega letalskega podjetja Harry Woodhead je izjavil danes, da se je posrečilo skonstruirati nov tip malega letala, ki se bo lahko položilo na krilo bombnika. To malo letalo razvije lahko veliko hitrost. Težko je samo 600 kg ter visoko 1 m.

Washington, 21. maja. s. (Ass. Press.) Predsednik Roosevelt je imel danes v Beli hiši konferenco, ki so se je udeležili člani

mornariškega odbora v senatu in vodilne osebnosti admiralitete.

Američani nočejo iz Anglije

Washington, 21. maja. s. (Ass. Press.) Zunanji minister Hull je izjavil danes novinarjem, da kljub ponovnim svarilom ameriške vlade ameriški državljanji ne počasi zapustajo Evrope. Ameriškim državljanom v Angliji je bilo dano navodilo, da odidejo v zapadno Irsko, onim v ostali zapadni Evropi pa, da zapuste Evropo preko Bordeauxa, oziroma španije ali Portugalske. Toda samo 75 Amerikanov se je odzvalo temu pozivu in je odpotovalo iz Bordeauxa, iz Anglije pa ni hotel oditi na Irsko sploh noben Amerikan.

Zavezniški poveljnik na Bližnjem vzhodu

Carigrad, 21. maja. o. V zvezi s potovanjem maršala Čakmaka v Sirijo so se razširile v tukajšnjih krogih vse mogoče vesti o pomenu tega potovanja. Govorilo se je celo, da je bilo maršalu Čakmaku ponudeno vrhovno poveljstvo nad vsemi zavezniškimi oboroženimi silami na Bližnjem vzhodu, ki jim je doslej poveljeval general Weygand. Te govornice so bile nocoj službeno demantirane.

Izvedelo pa se je, da je bilo poveljstvo nad zavezniško vojsko na Bližnjem vzhodu začasno poverjeno generalu Massieru, nekdanjemu visokemu komisarju v Siriji.

Turška vojaška misija v Siriji

Ankara, 21. maja. s. (Reuter) Turška vojaška misija pod vodstvom vrhovnega poveljnika turške vojske maršala Čakmaka je že dospela v Sirijo. V zavezniških vojaških krogih označujejo prihod misije kot naraven dogodek, ki ima namen, da omogoči posvetovanja med poveljstvi zavezniških vojsk na Bližnjem vzhodu. V kratkem dospe v Sirijo nova večja skupina višjih turških oficirjev.

„Italijanski narod čaka na Mussolinijeva povelja“

Nadaljnji močni odmevi Cianovega govora v tisku

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Italijanski časopisi še dalje komentirajo predvečerajšnji govor grofa Ciana, istočasno pa tudi zadnje dogodke na zahodnem bojišču. »Messaggero« objavlja članek, v katerem govori o bodoči Evropi ter pravi, da je Italija bila in bo ostala prvovrsten činiteelj pri ustvarjanju te nove Evrope. Italijanski narod - pravi dalje omenjeni list - je pripravljen in čaka na Mussolinijeva povelja. Mussolinijeve besede niso bile izgovorjene zaman. On je govoril o akciji, ki je pred nami. List zaključuje svoj članek s temile besedami: Ako se Mussolini odloči, da ponovno povede Italijane po poti te akcije, bo zmaga kronala njegova prizadevanja.

»Corriere della Sera« piše, ko govori o nedavnih izjavi grofa Ciana, da je Italija vedno poskušala po poti pogajanj priti do tega, kar ji pripada in kar ima pravico zahtevati, toda vsi ti miroljubni poskusi Italije so bili zaman. Vsi, ki so jim znana lojalna prizadevanja miroljubne Mussolinijeve politike, bodo mogli ceniti pravi pomen govora zunanjega ministra grofa Ciana.

List »Telegrafo«, ki izhaja v Livornu, objavlja danes članek svojega ravnatelja Ansalda, ki pojasnjuje najvažnejše točke iz govora grofa Ciana. List pravi, da je grof Ciano poudaril, da je prvi in najnujnejši italijanski cilj obramba suverenih pravic Italije. Ta formula pomeni, da Italija ne more več trpeti, da bi bila nadzorovana, omejevana in ovirana pri opravljanju svojih suverenih pravic. Časopis dalje piše, da se ta izjava očitno nanaša na ono stvarno stanje, ki je bilo sporočeno narodu in vsemu svetu v poročilu opolnočnega ministra Pietra Marchia. Zunanji minister je dodal epilog temu podrobneemu poročilu. Drugi italijanski cilj, na katerega je pokazal grof Ciano, so italijanske aspiracije.

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Od 21. do 23. maja bodo v Rimu in v okolici letalske vaje. Gre v prvi vrsti za vaje radi obrambe pred letalskimi napadi.

Albansko odposlanstvo v Rimu

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Nj. Vel. kralj in cesar Viktor Emanuel III je sprejel danes v kronski dvorani zastopstvo vrhovnega sveta albanske fašistične korporativne skupšnice. Zastopniki so kralju in cesarju izročili odgovor na prestolno besedo, s katero se je začelo redno zasedanje albanskega korporativnega predstavništva. Pri sprejemu so bili navzoči tudi grof Ciano, državni podtajnik za Albanijo Benini,

državni podtajnik v mornariškem letalskem ministrstvu predsednik korporativnih zastopstev, in generalni tajnik fašistične stranke.

V poslanici se izraza neomajna zvestoba albanskega naroda Italiji, kateri se ima danes Albanija zahvatiti za svojo civilizacijo, pravico in napredek Vsi Albanci priznavajo blagodat pravičnega režima. Albanija se ne boji sedanjih kritičnih časov, ker se čuti zaščitenja po modrosti Mussolinija, kakor tudi veliki moči fašistične Italije. Vse italijanske in albanske meje so skupne meje fašističnega cesarstva. Italijanci in Albanci imajo isto orožje in služijo pod istimi slavljimi zastavami Albanci so pripravljeni na vse za velike slavo Albanije in vsega fašističnega cesarstva.

General Epp pri Mussoliniju

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Predsednik vlade Mussolini je sprejel generala v. Eppa, s katerim je imel prisrčen razgovor.

Ciano odpotoval v Albanijo

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Zunanji minister grof Ciano bo nocoj odpotoval v Tirano.

Sprejem japonske delegacije

Rim, 21. maja. AA. (Stefani) Japonska delegacija, ki je predvečerajšnjim prispela v Neapelj, je včeraj dopotovala v Rim. Sprejemu na postaji so prisostvovali zunanji minister grof Ciano, tajnik fašistične stranke Muti ter številni člani vlade. Japonski delegaciji je bil prirejen zelo prisrčen sprejem. Ko je delegacija odhajala s postaje, jo je množica akademikov ter spremlja do hotela. Pred hotelom je prebivalstvo ponovno priredilo burne manifestacije italijansko-japonskemu prijateljstvu.

Japonsko zastopstvo je nato položilo vence v Panteonu, na grob italijanskega neznanega junaka, in na spomenik padlim fašistom.

Alfieri v Berlinu

Berlin, 21. maja. AA. (DNB) Novi italijanski veleposlanik idno Alfieri je položil danes dopolne venec pred spomenik padlim vojakom, nakar je pregledal častno četo. Pri polaganju venca se je svedčanost končal z mimohodom častne čete. Pri tem je bil veleposlanik Alfieri v družbi generala Seiferta, poveljnika mesta Berlina.

Maršal Göring o padalcih

Izjave novinarjem v Berlinu - Osebne zasluge kancelarja Hitlerja za nemške uspehe

Berlin, 21. maja. AA. (DNB) Maršal Göring je za časa svojega kratkega bivanja v Berlinu imel včeraj govor pred predstavniki nemškega tiska. Odgovoril je na vsa aktualna vprašanja, ki jih je dobil v velikem številu od vseh slojev naroda. V začetku svojega govora se je Göring dotaknil vprašanja padalskih čet. Padalske čete, je dejal Göring, že več let pripadajo kot nove enote letalstvu ter so organizirane po načrtih vodje rajha. Te čete pripadajo nemški oboroženi sili. Znanе so tudi inozemstvu iz mirnih časov, ko so se udeležile velikih vojnih parad pred Hitlerjem. Te čete nosijo uniformo nemškega letalstva enako kakor vsi ostali vojniki letalstva. Infamija je, če se trdi, da so bili padalci oblačeni v tuje uniforme. Padalci se spuščajo izključno v uniformah letalcev, ki po potrebi s padali skočijo iz letal. Med padalci in ostalimi letalci ni glede uniform nobene razlike. Če torej kdo ujamе padalca, mora napram njemu postopati po predpisih mednarodnega prava enako kot z ostalimi ujetniki. Kdor bi se proti temu pregrešil, mora računati z najostrejšimi represaljami Nemška vlada je o tem jasno obvestila sovražne države, da ne bi nastal pozneje nesporazum. V vseh primerih, v katerih bi se postopalo v nasprotju z vojnim pravom proti padalcem, se bo izvršila stroga anketa ter se bodo odgovorne osebe primerno kaznovale.

Nato je Göring izrazil priznanje naprom padalcem in čet, ki so se spustile z letal in ki se jim je v ozadju sovražnih utrdb posrečilo držati odprta glavna vrata nizozemskih utrdb. Kar so te čete napravile v dneih, ko so pričakovale, da dobijo zvezo s svojimi četami, ki so napredovale, je bilo pravo junštvo. Te čete so bile predmet najmočnejših sovražnih napadov. Sovražno topništvo je neprestano obstreljevalo padalce. Proti njim so delovale francoske čete, angleške vojne ladje in angleški bombniki ter velik del nizozemskih čet. Navzlic temu so do konca izvršile nalogo, ki jim jo je poveril vodja.

Maršal Göring je opisal nato podvige nemških čet v zadnjih dneh o priliki prebitja sovražnih obrambnih črt ter zavzetja najmočnejših belgijskih trdnjav Liege, Anversa, Namurja in Maubeugea. Nemški narod ve, je nadaljeval nato, da je vse te uspehe omogočil vodja Nemčije. Njegovo genialno vodstvo je osnova za vse te uspehe. Nemški narod pozna svojega voditelja. Ogromna moč nemške narodne skupnosti je njegovo delo. Kot velik državnik naših časov je v zadnjih letih brez uporabe orožja povečal Nemčijo kot noben državni poglavar pred njim. V njegovi osebnosti se združujejo sposobnosti državnika in genialnega vojskovodje. Z neprestanim razmišljanjem je ustvaril vodja Nemčije genialen vojni načrt. Kakor sta načrt za vojno na Poljskem in smelost akcije na Norveškem njegovo delo, tako je bil tudi ta načrt njegov. Vodja Nemčije razpolaga kot nihče pred njim s prednostmi velikega vojskovodje. On razpolaga z ogromnim znanjem o vojnih in tehničnih zadevah. Elitni generali sami so se tudili, kako vodja Nemčije pozna vso vojno literaturo in kako do podrobnosti pozna vsako vrsto orožja in njegovo moč. Velike važnosti je to, da je mogel preživeti eno največjih vojn kot navaden vojak. Zato pozna bolj ko vsi drugi razpoloženje vo-

jakov. Njegov genialni vojni načrt je v nekoliko dneh pripeljal naše čete do same obale. Po svojih izkušnjah navadnega vojaka v svetovni vojni je izdal povelja tako, da so se vsi podvigi lahko izvršili z najmanjšimi izgubami. Nemški narod je vedno upal in slutil, da bo v njegovih najtežjih časih vodja Nemčije s svojim genijem upravljal in vodil vojne operacije tako, kakor so se izvršile. Zaradi tega, je končal maršal Göring, gledamo s polnim zaupanjem na končno zmago.

Žrtve trgovinskih ladij

London, 21. maja. s. (Reuter) Admiraliteta javlja, da so bile v tednu, ki je končal 12. t. m., potopljene samo angleške trgovinske ladje, 1 zavezniška in 3 nevtralne. Skupne izgube so znašale 15.008 ton. V konvojih je bilo do 15. maja skupno potopljenih samo 31 ladij izmed 20.768. Izmed nevtralnih ladij je bila v dosedanjem poteku vojne potopljena samo ena na vsakih 1021, ki so se konvojev poslužile.

Boji pri Narviku

Berlin, 21. maja. AA. (DNB) Vrhovno poveljstvo poroča: Za časa včerajšnjih bojev pri Narviku je nemško letalstvo nudilo uspešno podporo četam. Napadi na pomorske sovražne sile pred Narvikom so bili zelo uspešni. V boju je bila poškodovana ena linjska ladja in ena težka križarka. Na obeh ladjah je bilo opaziti požar in sta verjetno izgubljeni. Razen tega sta bili poškodovani še dve drugi vojni in tri trgovske ladje.

Tri torpedovke za Turčijo

Bukarešta, 21. maja. p. Na poti v Konstanco so tri nove torpedovke, ki so jih za Rumunijo zgradili v Angliji.

Novi predsednik Državnega sveta

Beograd, 21. maja. p. S kraljevim ukazom je postavljen za predsednika Državnega sveta dosedanji svetnik dr. Radoje Jovanović, za člana državnega sveta pa bivši ban Jovan Radivojević.

Naši gospodarstveniki v Budimpešti

Budimpešta, 21. maja. AA. (MTI) Jugoslovansko-madžarska gospodarska zbornica je priredila snoči v hotelu Hungaria slavnostno večerjo na čast jugoslovanskih gospodarstvenikov, ki so dopotovali predvečerajšnjim v Budimpešto. Govor je imel bivši finančni minister in predsednik jugoslovansko-madžarske trgovinske zbornice v Budimpešti Tibor Kalay, ki je nazdravil knezu Pavlu, ter predsedniku jugoslovansko-madžarske trgovinske zbornice v Beogradu Vlada Ilić, ki je nazdravil regentu Horthyju.

Zemunska vremenska napoved: Temperatura se bo dvignila. Po večini jasno v rjuh državi, le v gorskih predelih nekoliko oblačneje. Možne so krajevne nevihte z nalivi.

Naši kraji in ljudje

V Zagorju je Majcnov sin pomagal razkriti gnezdo ponarejevalcev denarja Aretirana sta bila mesar Košir in gostilničarka Štempiharjeva

Zagorje, 21. maja. Kdo bi si bil mislil, da bodo tudi v zagorskem revirju odkrili delavnico za ponarejanje petstotakov. Včeraj popoldne pa je zasumelo po vsej zagorski dolini: aretirana sta bila splošno znani obrtnik, mesar in posestnik Stefan Košir in gostilničarka Marija Štempiharjeva. Orožniki so bili živahno zaposleni sem in tja, zlasti pa so ljudje postali pozorni, ko so videli, da je bil izpred Štempiharjeve gostilne odpeljan z ročnim vozikom velik zaboj na orožniško postajo v Toplicah. Voziček je spremljal orožnik. Ljudje so izprva sodili, da gre za tihotapstvo. Kmalu nato sta morala na orožniško postajo Štempiharjeva in Košir in kmalu so se zvedele podrobnosti, kako je prišlo do razkritja.

V nedeljo popoldne je prišel s Pobrežja pri Mariboru 15letni sin Franceta Majcna, katerega so pred kratkim izsledili v Skorbi, med tem ko Grašič še iščejo. V ponedeljek se je fant zgledil pri Štempiharjevi in Koširju, nakar so ga videli oditi na orožniško postajo. Kmalu zatem je sledila aretacija obeh omenjenih. Naš poročevalec je imel priložnost govoriti z Majcnovim fantom. Ta je povedal, da je bil že dvakrat v Zagorju, ker je vedel, da sta njegov oče in Grašič ponarejala denar pri zagorski gostilničarki. Fant je nadaljeval:

»Po očetovi aretaciji in sploh začnejo čase sem nabiral staro železo. In tako sem se z nedeljskim opoldnjskim vlakom lahko pripeljal v Zagorje. Lačen sem stopil najprej k mesarju Koširju in ga prosil pomoči. Pa ni hotel nič slišati. Potem sem šel h gostilničarki Štempiharjevi in jo prosil, naj mi da vsaj 60 din, da se lahko vrnem domov. Pa nisem dobil ne denarja ne kruha. Ko sem drugič prošil pri obeh, sem bil spet odgan. In tedaj sem obema zagorščer, da ju ovadim orožnikom ker sta se pečala s ponarejanjem bankovcev. To sem storil v sili.«

Fant se je res maščeval in gostilničarka Štempiharjeva je orožnikom kmalu vse priznala. Pokazala je prostor ob ognjišču, kjer je bil v zaboji shranjen stroj z različnimi kemikalijami. Tehtal je blizu 90 kg. Nadalje je pokazala pločevinasto škatlo, v kateri je bilo za 95.000 din ponarejenih bankovcev. Ponarejeni denar je komandir Mahovec sam odnesel na postajo. Zaboj pa so prepeljali z vozikom. Priznanje Štempiharjeve je omajalo tudi mesarja Koširja, ki je izpovedal, da so razne stvari skrivale na podstrešju za tramom.

Pri podrobnem zaslišanju je Štempiharjeva navedla tole: Nekega dne je Košir privedel v njeno gostilno dva moža in ji rekeli, da sta slikarja, ki bosta v nekaj dneh napravila različne slike. Stanujeta naj pri njej v zgornjem nadstropju in ni treba ljudem praviti, kaj delata, da ju ne bi nadlegovali, naj še njim kaj naslikata, ker sta izvrstna delavca in morata kmalu oditi drugam. Hrana naj bo dobra, vse pa bo plačal Košir sam. Tako se je res tudi zgodilo. Natakarcija je morala svojo sobico prepustiti slikarjema in se preseliti v prtljice. V gornjih prostorih sta se slikarja kar dobro počutila, pila sta in dobro jedla, na dan se pa nista upala prikazati. Košir priznava, da sta ga slikarja sama obiskala in mu nudila lahko pot do bogastva.

»Bil sem v gospodarski stiski,« pravi mesar, »in to me je zapeljalo. Moral sem šteti enkrat 14.000 din, drugič pa še 6.000 pravega, težko prisluščnega denarja, da se je ponarejanje lahko začelo. Treba je bilo kupiti stroj, tri plošče za barvanje, kemikalije, majhno tehnično in različne drobiž, vse skupaj v vrednosti do 20.000 din. Nekaj ponarejenih bankovcev sem že spravil v promet, ostali pa še niso bili čisto gotovi. Vodni tisk je slab, na nekaterih ga sploh ni. Dalje manjkajo serija in številke, kar bi bila morala slikarja še naknadno dovršiti. Približno je bilo narejenih za 100.000 din bankovcev, papirja je bilo tudi že narezanega za tak znesek, tudi podpis na bankovcih so bili točno izvršeni. Pa bi bilo čez malo časa vse že urejeno, ali potem je prišlo do razkritja na Vrhovem pri Radečah in je vse padlo v vodo. Slikarja, ki sta v marcu bila še v Zagorju, sta po razkritju na Vrhovem rekla, da morata brž nekam po opravkih in da bosta po vrnitvi dokončala delo. Pa je sledilo preganjanje in se nista več upala vrniti v Zagorje.«

Zanimive so tudi navedbe Majcnovega sina. Še v marcu je obiskal svojega očeta v Zagorju in dobil od njega samo 50 din. Takrat mu je rekel oče, da bo v kratkem že kaj več prinesel domov. Fant sodi, da sta oče in Grašič vse dobro izvršene bankovce odnesla s seboj. Nadalje zatrjuje fant, da je delavnica v Zagorju obratovala že pol leta. Med gostilničarko Štempiharjevo in mesarjem Koširjem je gotovo vladala velika zaupna slova. Zdjaj si ljudje tudi vedo razlagati, zakaj je mesar Košir pripravil gostilničarko do tega, da je poročila Štempiharja, ki je doma blizu št. Jurja pod Kumom, čeprav so ji domaći branili poroko. Štempihar je sedaj na orožnih vajah in bo gotovo vedel še kaj več povedati, kako se je delal denar v njegovi skruti podstrešni sobici. Zagorjani splošno sodijo, da je bil motor vsega ponarejevalskega pokreta v Zagorju Košir sam. V koliko pa je z afero v zvezi Štempihar in v koliko ve on kaj o ponarejanju denarja

Tragična smrt inž. Zlatka Najžerja Potniški vlak je zajel avto in Najžerja ubil

Maribor, 21. maja. Včeraj se je pripetila na železniški progi Grobelno-Rogatec-Krapina usodna nesreča, ki je terjala mlado življenje Okoli pol 11. ure se je pripeljal do železniške proge v bližini Krapine osebni avto. V vozilu sta bila inž. Zlatko Najžer iz Maribora in sofer, ki je vozil avto. Ko je privozil avto do železniških tračnic, pa je že pripisal potniški vlak, ki je v naslednjem trenutku zajel avto in ga potegnil s seboj kakšnih 150 korakov, dokler se ni ves zdobiljen sesul ob železniški progi. Strojvodja je vlak sicer ustavil, toda bilo je prepozno. Ob avtomobilu je ležalo strahotno razmrčeno truplo inž. Najžerja dočim je ostal sofer po čudovitem naključju popolnoma nepoškodovan. Takoj je prispela na kraj usodne in pretresljive nesreče komisija, ki je ugotovila dejansko stanje. Nesreča se ne bi mogla pripetiti, ko bi bile na omenjeni

progi železniške zapornice Oblastva skušajo dognati podrobne vzroke te grozne nesreče, ki je globoko pretresla vsoko okolico. Inž. Zlatko Najžer je doživel brdsko smrt v najlepši življenjski dobi, star 32 let. V Mariboru, kjer je bil doma, je bil zelo priljubljen. Užival je splošno spoštovanje. Pokojni inž. Najžer je bil sin upokojenega davnega uradnika g. Matije Najžerja in brat svojčasnega znanega nogometaša L. Najžerja. V zadnjem času je bil uslužben v tekstilni stroki. Vest o njegovi prereni, tako nesrečni smrti je zbudila v Mariboru iskreno sočutje z njegovo usodo in sočustvovanje s trpko preizkušeni svoji. Najžerjevo truplo bodo prepeljali v Maribor in bo pokopan na pobreskem pokopališču. Spominu nadobudnega mladega inženjerja bodo ohranili: časten spomin vsi, ki so ga poznali. Zalutujcem svojim tudi naše globoko sožalje!

Kje bo stala litijska meščanska šola? Po petih letih še vedno pastorka pod tujim krovom

Litija, 20. maja. O litijski meščanski šoli se je pretočilo precej črnila, uradnega kakor tiskarskega. Poteka medtem že peto leto, odkar deluje meščanska šola, toda domuje pod tujim krovom. Zaradi nove, resnično potrebne stavbe je bilo že kakega pol ducata ogledov in komisij. Bilo je tudi več odločb glede stavbišča in zidave, a kaj, ko se delo ni pričelo. Ko zaključujemo peto učno leto, smo imeli spet komisijski ogled, ki so se ga udeležili tudi zastopniki kr. banke uprave. Komisija je obšla primerna stavbišča v Litiji in v Gradcu pri koldvoru podali pa so se tudi na grbinsko Dobravo, kamor se zadnja leta razvija Litija zaradi primernih stavbišč, svežega zraka in prisojne lege. Komisija je izbrala tri stavbišča, predvsem parcelo vrh Dobrave, planote med Litijo in Smartnim. Kraj je idealen, toda pozimi močno vetroven. Druga parcela je na grbinski Dobravi. Vetrna komisija je ugotovila, da je ta prostor zelo zadovoljiv zaradi mirne lege, krasnega razgleda na Litijo pa na Sv. Goro in ostali venec hribovja. To stavbišče

je priporočljivo tudi zaradi prikladnega dostopa s šmarske strani, odkoder je že zdaj četrtna učenec. Tretje stavbišče je pa na graški Dobravi nad prednilico. Vsa zemljišča, ki obdajajo prednilniško parcelo, so last Mautnerjeve prednilnice. Tudi dovoljno čisto bi bilo treba zgraditi preko tovarniškega zemljišča, kar bi bodočo meščansko šolo utesnjevalo. Nevtralni člani komisije iz Ljubljane so bili mnenja, da meščanska šola ne spada v industrijsko okolje. Klasificirali so vsa tri navedena stavbišča s točkami in končno besedo bo izrekla kr. banska uprava.

Starši žele, da bi bil vsaj poslednji komisijski ogled ploden. Od prvega ogleda (4. oktobra 1934, torej že skoraj pet let) je poteklo že ogromno Save skozi Litijo. Zdjaj ni treba več toliko časa čakati, saj je upravni odbor meščanske šole nabral že okrog milijon dinarjev v gradbeni fond. Če bodo odločujoči moške krepke porjeli, bodo lahko že to poletje zapele prve lopate. Naša meščanska šola, pastorka pod tujim krovom, se nikakor ne bo razmahnila, dokler ne bo v lastni stavbi.

Dolenjski kmetje in ciganska nadlega Oblastva naj bi cigane naselila na Gorjancih

Novo mesto, 21. maja. Malokateri kraj na Dolenjskem ima naseljeno tako osebno cigansko družino kakor okolica Novega mesta. Tod tabore cigani na prostem v majhnih šotorih, ki jih najrajši postavljajo ob gozdovih in cestah. Preživljajo se s priložnostnim zaslužkom, pri delu na cestah in kamnolomih, kjer se včasih izkažejo kot izvrstni delavci. Toda stroj jim je večidel odvzel tudi ta borni zaslužek. Poljskih del cigani niso vajeni in

jih kmetje ne jemljejo radi na dno. Toda vsak človek se mora z nečem baviti, da se preživi. Zaradi škode, ki jo povzročajo cigani z načinom svojega življenja po gozdovih, senožitih in jeseni na sadežih, so cigani omraženi pri kmetih, ki morajo trpeti škodo. Zaradi tega povsod gledajo, da se cigani čimprej iznebijo in preganjanje se selijo iz kraja v kraj pristojne občine. Cigansko romanje je večno. Pogostokrat se dogodi, da kmetje s silo naženo cigane s

svojih zemljišč. Do take bitke je prišlo pred dnevi pri Dolnjih Kamencih, kjer so cigani taborili v gozdu Brezovci. Posestnik Anton Koračin, ki je ugledal na svoji senožeti ciganskega konja, je pričel žival preganjanje. Pozval je cigane, naj odstranijo konja s paze. Padli so različni ostril izrazi in je prišlo do nasilja. Posestnik je s samokresom nekajkrat ustrelil. Strelji so cigane privabili iz šotorov in že so tudi cigani začeli streljati. Oboroženi s sekirami in palicami so cigan obkolili Koračina, ki se je zavojevalec na vsi moč otepal, vendar ga je premoč kmalu zmagala. Dobil je močan udarec s sekiro po hrbtu in temenu in se je pri prici zrušil. V boj so posegle tudi ciganke, ki so se kakor ose vrle nad kmeti in ga pričele obdelavati s palicami. Kraj vsemu t. m. početju so napravili šele orožniki, ki so prihitehi na pomoč.

Glavne krivice pretena se zaprli, posestnika pa so morali spraviti k zdravniku. S tem pa zadeva še ni bila opravljena. Kmetje iz treh vasi so se zglasili v močnem odporu. Njemu in so zaprosili, naj oblastva-preženo cigane iz tamošnjih krajev. To se je zgodilo. Nad 80 ciganov je moralo iz prečenske občine v Šmihel-Stopiče kjer se jih pa seveda tudi niso razveseljali Ciganskemu rodu pri nas pač ne bo konca ker je zelo modoviten. Potrebni bodo ukrepi, ki bodo ustrezali našim kmetom, pa tudi ciganom. Prizadete dolenjske občine so bile že pred leti voljne da se v svrhu kolonizacije ciganov kupi v občini Gorjanec zemljišče, kamor naj se naselijo vsi dolenjski cigani. Podobno kolonizacijo so uredili na Hrvaškem in tud: drugod, kjer je ciganski življenj močno zastopan. Kolonisti se počasi

ob reumi poskusite 1-2 ASPIRIN tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino je „Bayer“jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. br. 17697 od 22. XII. 1932.

navadijo na pridelovanje koruze, rede prave in konje in s tako omogočijo nakup ostalih življenjskih potrebščin. Edino na ta način bo mogoče rešiti stari problem. Če pa se to ne bo zgodilo, bo dolenjsko prebivalstvo venomer prča vedno le sprotno in preganjanj ciganov iz kraja v kraj.

Po roparskem napadu v Wolfovi ulici Po prvi cenitvi je razbojnik odnesel več ko za 200.000 din zlatnine in dragotin

Ljubljana, 21. maja. Drzni roparski napad v juvelirski trgovini Ludvika Černeta v Wolfovi ulici, o katerem smo včeraj poročali, je še danes predmet živahnih razglabljanj in ugibanj na ljubljanskih ulicah. Dejstvo je pač, da je takšen gangsterski, prav po ameriškem načinu uprizorjeni in izveden razbojniški napad precejšnja senzacija za Ljubljano, ki je ne doživimo kar tako vsako leto in vsak dan. Osamljeni primer Hacetov in Bradeš se nikakor ne morejo ovrčiti dejstva, da se je vlomilec priklatil od kje drugod, saj je sam napadeni in težko oškodovani juvelir prepričan, da je bil vlomilec tujec. Izključeno pa seveda tudi ni, da se je neznanec tujeza narečja samo poslužil v svoje kriteje. Kakor vse kaže je bil to vlomilec precejšnje rutine in velike drznosti. Moral je pač precej časa oprezovati pred lokalom, da je našel pravi priložni, to se pravi, da je zalotil juvelirja samega vendar bi mu lahko prav to priložnost postala vsak trenutek usoda, saj je ob času opoldanskega odmera Wolfova ulica ena najbolj živahnih in objudanih cest v centru mesta.

Razumljivo je, da napadeni juvelir ni bil v stanu klicati na pomoč, ko mu je razboj

nik naperil revolver na prsi z grožnjo, da bo streljal ob najmanjšem uporu ali klicu. Trenutek prej mu je zlatar odločil blagajno na prožnjo, naj mu pokaže radi nakupa kakšen dragocen zlat orstan. To je bila blagajna, v katero zaklepajo juvelirji čez pol dne in čez noč svoje najdragocenejše prodajne predmete. Vlomilec jo je posteno oplenil in izpraznil še vrsto polov in kaset z zlatimi urami, zapustivši v verzičami in prstan: škoda še n. točno ugotovljena, cenijo pa jo najmanj na 200.000 din, saj je pobasal vlomilec v žepo okrog 80 zlatih zapestnih ur, ki so že same vredne blizu 100.000 din. Vsekakor pa bo z ostalim naplenjenim blagom vsota nastale škode daleko presejala to število. Juvelir je bil seveda zavarovan.

Policija v svoji intenzivnosti nadaljuje preiskavo v vse smeri. Varnost je, da uspejo daktiloskopi posneti natančno vlomilecve prstne odtise. Obveščene so vse policijske in žandarmerijske postaje in državi in sploh ves varnostni aparat. Zločinec bo pri tej precizni organizaciji zasledovanja domala nemogoče, navedeti nakrade predmete. Natančneje rezultate čuva policija v interesu preiskave v tajnosti.

V sanjah je zaklal človeka Pred celjskim okrožnim sodiščem je bil oproščen

Celje, 21. maja. Pred senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal Stefan Kršan posestnik v Crnem vrhu pri St. Juriju ob Taboru, ker je v noči na 25. februarja v Skornjem v soštanjskem okraju z nožem sunil Albina Žaljša v trebuh in ga tako težko poškodoval, da je Žaljš umrl. Kršan je v zagovoru navajal, da je prišel 24. februarja k posestniku Rženičniku v Skornjem in kupil od njega telico. Ko so nato popili nekaj žganja in jabolčnika, so Kršanu na poti domov odpovedale noge in je zato prenočil pri Rženičniku. Legal je na klopi pri peči, v isti sobi pa so spali še trije drugi možki, med njimi Žaljš: in tudi sam gospodar Rženičnik. Kršan je trdno zaspal, naenkrat pa se mu je v sanjah zazdelo, da ga nekdo treplje po prsih, da bi mu izmaknil denar. Takoj nato se mu je zdelo, da je nekdo napadel od zunaj Rženičnikovo hišo. Kršan je skočil v temi pokonci, pograbil stol in z njim mahal okoli sebe. Kričal je, kje je hišni gospodar, in v mnenju, da so napadli razbojnikih hišo, razsajal po sobi, razbil okno in izdril okenski okvir. V hiši so vse vprek kričali domačini, ki so se v temi zaman trudili, da bi Kršana umirili. Kršan je, mi-

šleč, da gre za roparski napad, mahal okoli sebe tudi s svojim malim žepnim nožem in je pri tem prizadejal Albina Žaljšu vbodnino na levi strani trebuha. Končno je Kršan skozi okno plaval na prosto in z okenskim okvirom v roki tekel naravnost do tri četrti ure oddaljene orožniške postaje, kjer je javil, da so Rženičnikovo hišo napadli roparji. Albina Žaljš je bil sicer operiran, toda nastopila je takoj pljučnica, kateri je podlegel.

Pri razpravi so priče potrdile Kršanov zagovor. V svetovni vojni je Kršana zasula granata. Od takrat čuje bolj slabo in ima večkrat bolečine v glavi. Priče so tudi potrdile, da je miren in dostojen človek, da pa v spanju večkrat glasno govori ali kriči, čim se mu pa oglasi žena ali sicer kak znan glas, se takoj umiri.

Branilec dr. Ernest Kalan je predlagal oprostitev, ker je Kršan storil dejanje v času, ko zaradi skaljene zavesti ni mogel pojmovati narave in pomena svojega dejanja. Sodišče je razglasilo razsodbo, da se Kršan oprosti, ker je prišlo do prepričanja, da je njegov zagovor utemeljen in da je bil ob času dejanja res v stanju skaljene zavesti.

Kulturni pregled

Češka in slovaška antologija slovenske lirike

V istem viharnem letu, s časovnim presledkom nekaj mesecev, sta izšli češka in slovaška antologija slovenske lirike. V sedanjih razmerah ni moglo biti med izdajateljimi in sodelavci obeh zbirk nobenega stika in dogovora; vsaka tek knjig se je pojavila čisto zase, ta v Pragi, ona v Bratislavi. Obe sta dobili podoben naslov: Slovaška, ki je izšla prva, se imenuje »Piešne zpod Triglavca«, češka pa »Hvězdy nad Triglavem«. Naslov češke antologije vsebuje neko simboliko in ustreza nekoliko tudi izbiri pesmi, med katerimi prevladujejo temni, zamišljeni, resnobsni toni. Slovaška zbirka se zdi po celotnem tonu večješa, od tod tudi naslov »Pesmi izpod Triglavca«.

Primerjava med obeh zbirkama se vsiljuje sama po sebi. Na zunaj imata obe zbirki skoraj enak format in ta kakor ona lično opremo, tega češka je elegantnejša po tisku in papirju. Obe sta opremljeni s kratkim orisom slovenske lirike: v češki ga je spisal dr. Oton Berkopec, v slovaški dr. Tine Debeljak. Vprav presenetljivo je, da je obseg obeh zbirk isti: sto strani. V slovaški antologiji je zastopanih 21 pesnikov s 57 pesmimi, v češki 23 pesnikov s 45 pesmimi. Velika razlika med obeh knjigama je v tem, da je slovaško antologijo prevedel en sam avtor, Koloman K. Geraldini, znan kot mlad, nadarjen slovaški liriki, med tem ko sta

gradivo za češko zbirko izbrala in uredila Oton Berkopec in Josef Hora, prevajali pa so pesmi Kamil Bednář, Jan Čarek, Josef Hora, František Nechvátal in Karel Nový. Izmed teh je prevedel največ pesmi (21) Josef Hora, ki je sam prvovrsten češki pesnik, eden največjih na sodobnem češkem Parnasu, priznani mojster modernega češkega verza in izkušen prevajalec iz ruske poezije. Kamil Bednář je prevedel 17 pesmi, Jan Čarek 5, Fr. Nechvátal 1 in K. Nový 1. Slednji je odlični pripovednik (v slovenščini: »Živeti hočemo« in »Samotni Křešine«) in njegov prevod Murrove kratke »Balade« je bolj izraz solidarnosti s to antologijo, kakor pa plod večjega prevajalskega dela na področju slovenske poezije. Bednář, Nechvátal in Čarek so pesniki. Prvi se je uveljavil v zadnjem času z zbirko »Roke«, drugi je izdal nedavno zbirko epično-liričnih motivov »Materske znamenik«, Jan Čarek pa zavzema vodilno mesto med pesniki ruralistične smeri. Tako je češka antologija, pri kateri je izdatno sodeloval njen inicator in najobjiti jezikovni svetovalec vseh prevajalcev, dr. Oton Berkopec, delo več oseb, medtem ko nosi slovaška osebni pečat enega samega prevajalca. V tem je lahko prednost, pa tudi senčna stran slemne take zbirke. Medtem ko je slovaško zbirko izdala »Slovaško-jugoslov. liga (dijaški odbor) v Bratislavi v grafični opre-

mi J. Cincika, je češka izšla v opremi F. Muzike pri »Melantrichu« v Pragi kot 40. zvezek zbirke »Poesie«, ki jo urejuje znani literarni kritik A. M. Piša.

★ Pri vsaki antologiji sta najvažnejši: izbira avtorjev in njih pesmi z ene strani in z druge kvaliteta prevodov.

Glede izbire avtorjev in njih pesmi naj navedemo samo nekoliko primerjalnih podatkov. Geraldinijeva zbirka se začena z župančičem in ne upošteva ne Ketteja in ne Murna, takisto ne Cankarja. Njeno težišče je v povojni poeziji. Najobilnejše so zastopani Župančič (6 pesmi), Gradnik (7), Kosovel (12) in Edvard Kocbek (6). Med

pesniki so tudi Rudolf Maister, Cvetko Golar, Anton Debeljak in Anton Podbevšek, ki jih češka antologija nima. Geraldinijevo zbirko zaključuje Kocbek. Češka zbirka se začena s pesmijo Iv. Cankarja iz »Lepe Vide«, župančič je zastopan s sedmimi pesmimi, med katerimi so tudi celotna »Dumac«, »Z vlakom« (tudi v slovaški zbirki) in »Slap«, Kette in Murn sta zastopana vsak z dvema, med njimi Kette s pesmijo »Na trgus, ki je v finem prevodu J. Hore pokazala nekoliko strukturalne sorodnosti obeh jezikov. Sivin Sardenko je predstavljen v obeh zbirkah z isto pesmijo, kar je zanimivo naključje, Alojz Gradnik ima v češki zbirki samo dve pesmi, kar ni pravično odmerjeno, če upoštevamo njegov pomen v slovenski poeziji (s te strani je tudi Igo Gruden z eno samo pesmijo premalo zastopan, če uvažujemo, da imajo nekateri liriki manjšega pomena po dve pesmi). Gollo predstavljata pri Geraldiniju 2, v češki zbirki pa 1 pesem (Marche funebre v Horovem prevodu), Janko Glasar ima v obeh zbirkah po dve pesmi, izmed katerih je ena istovetna, Fran Albrecht ima v obeh zbirkah »Močlali smot«, toda Geraldini je dostavil iz njegove lirike še eno pesem. Joža Lovrenčič ima v obeh zbirkah po eno različno pesem, France Bevč je v češki antologiji zastopan z dvema, v slovaški z eno pesmijo, ki je istovetna z ono v Horovem prevodu. Miran Jarc je v Geraldinijevi zbirki izpuščen, zato pa sta ga Berkopec in Hora pravilno in pravično upoštevala in mu prisodila dve pesmi (obe v prevodu K. Bednářa). Tudi T. Seliškarija Geraldini ne pozna, medtem ko ima češka zbirka dve njegovi pesmi. Anton Vodnik je v Berkopec-Horovi izbiri zastopan z eno, v Geraldinijevi z dvema pesmima, takisto Vida Tauferjeva. Srečko Kosovel je našel za svojih pet pesmi

češka prevajalca v Čarku (1) in Bednářu (4). Jože Pogacnik je v češki zbirki zastopan z dvema, v slovaški s tremi pesmimi, France Vodnik v slovaški z eno, v češki z dvema, Edvardu Kocbeku je češka antologija odmerila dve pesmi, Miletu Klopčiču pa tri pesmi, katerih prvo bi lahko nadomestila kakšna druga, medtem ko je Geraldini prevzel samo eno, kar je nezadostno. Božo Vodušek ima v vsaki izmed obeh antologij eno pesem, Bogomil Fatur pa je zastopan samo v praški zbirki.

★ To je vnanji pregled obeh antologij, ki pričujeta, da ima slovenska poezija svoje prijatelje ob Vltavi kakor pod Tatrami. Njene pesmi zvone lepo v jeziku Vrchlickega kakor v jeziku Hviezdoslava — v dveh medsebojno mnogo bolj sorodnih književnih jezikih, kakor so severnonemška in južnonemška, severnoitalijanska ali južnoitalijanska narečja. Izbira pesmi je pri slemni antologiji delikatno vprašanje in vedno dopušča široko diskusijo. V splošnem bi dejali, da je Berkopec—Horova izbira boljša, preudarnjša, posledica večjega poznanja in finega okusa; nje prevladujoča nota, ki ustreza razpoložnosti češkega človeka (domovina, zemlja, minljivost, smrt) je bila že omenjena. Če pa vzamemo, da je Geraldini sam izbral, moramo biti zadovoljni, da je v svoje svetovartinske perspektive pokazal tolikšno razgledanost.

Primerjanje prevodov — to bi bila snov za seminarsko nalogo, ki ne bi posegala samo k jezikovnim vprašanjem, marveč tudi do strukturalnim in poetično formalnim problemom. Prav take primerjave prevodov z izvornikom najbolj pokažejo, kakšne težke naloge si zastavljajo prevajalci tako krhke, subtilne poezije, kakor je na pr. župančičeva, Kosovelova, Klopčičeva I. dr. Po pesniških kvalitetah presega jo

Pesnik Josef Hora

Domače vesti

Jetika in Slovenci

S tesnobo v srcu smo pričakali letos protijetični teden; ne vemo, kaj nam lahko prinese jutrišnji dan. Morda je v našem slovenskem občestvu tudi nebroj takih posameznikov, ki so ob pozivu k sodelovanju v protituberkulozno tednu z gesto obupanca zamahnili z roko mimo svojega obraza, češ: letos pa časi za plemenita hotenja in stremjenja niso primerni, ker vsepovsod vlada samo groba sila in ni nikjer več ljubezni in spoštovanja človeka do človeka. Hvala bogu, tako bodo morda doživeli le posamezniki, narod sam pa ve, da ima ravno letos protijetični teden svoj posebni pomen...

Letos je minilo deset let, odkar deluje med Slovenci protijetični pokret na zasebni vniemi in prizadevanje. Dne 16. februarja 1930 leta je bil ustanovljen občni zbor Osrednje protituberkulozne lige, prednice današnje protituberkulozne zveze in letos stopa zveza v drugo dobo svojega uveljavljanja, v dobo izvrševanja svojega programa. Ta program je obsežen v gestu letošnjega tedna: Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje! Deset let smo gradili na temeljih, ki jih mora imeti vsak soliden protijetični pokret. Izgradili smo v ljudstvu smisel in razumevanje za te ljudsko-zdravstvene potrebe, svoji organizaciji smo dali trdno finančno osnovo... Ves narod smo pripeljali pod zaščito naših 21 protituberkuloznih dispanzerjev in 47 krajevskih protituberkuloznih lig. Posrečilo se nam je, da smo mobilizirali vsa plemenita srca Slovencev za naš pokret. Stotisoč prestežilo število oseb, ki so šle skozi naše protijetične dispanzere in so v njih dobile tolažbo in zdravje. Motna röntgenska luč v zatemnenih ordinacijskih sobah dnevno izžareva od sebe upanje v zdravje za mnoge, ki prihajajo v dispanzere po pomoč. V tej močni luči se slikajo sence postav naših dispanzerskih zdravnikov in sester.

Naša prizadevanja bodo rodila trajen uspeh le tedaj, ako svoj pokret naslonimo na protituberkulozno dispanzere, ki so osnovne celice v borbi proti jetiki. Ti naj bolnike iščejo, jih privabijo k sebi, ugotovijo

Peter—Ljubljana, ki sta v preteklem letu pokazali mnogo delavnosti. A tudi ta občni zbor se ni mogel vršiti.

• **Posnemanja vreden vzgled.** Ugledno podjetje elektrotehnične stroke je sklenilo ob priliki letošnjega protituberkuloznega tedna spoznamno z uslužbenci odtegovati primeren znesek od uslužbentskih mezd ter ga mesečno odvajati Protituberkulozni zvezi za njene namene. Podčrtavamo to dejstvo, ki je izšlo iz lastne pobude tega podjetja v tesni povezanosti z razumevanjem in zrelostjo uslužbencev, ki se zavajajo važnosti in pomena protijetične borbe. Zlasti pa je hvalevredno, da ta sklep ni vezan samo na dneve protituberkuloznega tedna, ampak se bo izvajal do nadaljnega. Posnemajte! — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

• **Pri hemoroidih (zlati žili), zapelki, vrtoglavosti, povzročeni po zaprtju, prinese uporaba naravne Franz-Josefove grenčice prijetno olajšanje.** Reg. S. br. 15485/35

• **Letalska zveza Splita z Zagrebom, Sarajevom in Beogradom se bo pričela s 1. junijem.** Vsak dan, razen nedelje, bo letalo krenilo ob 6.30 zjutraj iz Zagreba v Split, kamor priske ob 7.40. Ob 7.50 bo nadaljevalo polet v Sarajevo, kamor priske ob 8.30. Iz Sarajeva poleti ob 8.50 v Zagreb, kamor priske ob 10.10. Iz Sarajeva bo prav tako vsako jutro ob 8.55 letalska zveza z Beogradom, kamor priske letalo ob 9.50. Vožnja stane: od Splita do Zagreba 450 din, od Splita do Beograda 700 din in od Splita do Sarajeva 350 din.

• **Da se razjasni smrtna nesreča pri Jeperci.** Ponovno smo poročali o tragični smrti Franca Pavca, uglednega krojaškega mojstra iz Gorici pri Golniku, ki se je 14. maja na kolesu peljal v Ljubljano, pa ga je pri Jeperci podrl neki avtomobilist. Pavce je bil nezavesten odpeljan v ljubljansko bolnišnico, kjer je naslednji dan izdihnil. Doma v Goricah so ga 17. maja pokopali. V »Jutru« smo potem objavili pismo očividca te nesreče. Zjaj smo prejeli še pismo pokojnikove sestre gdne. Marije Pavčeve, učiteljice na Trebju, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko. Toplo se

Najzabavnejša burka, ki bo izzvala cel orkan smeha! Razveseljevali Vas bodo najboljše komiki in to Paul Kemp, Lucie English in Georg Aleksander. — Vesela vsebina tega filma bo nudila vsakomur obilo razvedrila! V glavni vlogi šarmantna KATHE NAGY.

Naša mala ženka

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. KINO UNION, tel. 22-21

DOLINA VELIKANOV

V naravnih barvah.

ga poslojpa, kjer so imele preprede luknje, ter jih je trinajst pobil.

• **Huda nesreča stedi Beograda.** Nekli tovorni avto je v ponedeljek popoldne v ulici Jovana Ristića v Beogradu usmrtil 18letnega Konstantina Blagojevića, učenca šoferske šole, medtem ko je nosača Boža Racića zelo nevarno ranil.

• **Nevarno zločinsko družbo, ki je polnih 9 let kradla in plenila v okolici Leskova v Srbiji, so te dni potolili orožniki.** Tolpo je vodil nekdo Dušan Cvetković, ki je imel celo vrsto pajdašev in zaveznikov. Tolpa je izvršila po dosedanjih ugotovitvah 64 tatvin, kmetje pa se še venomer javljajo in opisujejo zločine in škodo.

2. junija t. l. JUBILEJNI TELOVADNI NASTOP SOKOLA III na letnem telovadišču ob Tyrševi cesti

• **Obsodba bivšega odvetnika dr. Nikolaja Petrovića.** Dolge dni se je vlekla razprava proti bivšemu beograjskemu odvetniku dr. Nikolaju Petroviću in njegovim ljudem, o katerih »delovanju« smo tudi v »Jutru« nekajkrat izpregovorili. V Beogradu je za razpravo bilo ves čas veliko zanimanje in je doseglo višek pri razglasitvi sodbe. Dr. Nikola Petrović je obsojen na 2 leti strogega zaporja in na 6.000 din denarne kazni, ker je dvakrat plačal podkupnino in vpiljal na sodnika Mihajla Jakovljevića, da nepravilno sodil v zadevi prodaje posestva pokojnega Milana Stojanovića in ustmene oporoke pokojnega Dimitrija Pejovića. Civilno sodišče bo še reševalo pravdo, ki jo je vložilo srbsko zdravniško društvo proti dr. Petroviću, ker ga je oškodoval za veliko vsoto. Soobtoženi sodnik Mihajlo Jakovljević je bil oproščen, čeprav je bilo ugotovljeno, da je sprejemal podkupnino od advokata dr. Petrovića. Izginili so akti ministrstva za pravosodje, ki je določilo postopek zoper sodnika Jakovljevića. Zaradi krivega pričevanja v prid dr. Petroviću sta bila obsojena neki Nikola Stefanović in D. Curulić, vsak na 4 mesece zaporja.

Pomisli, da je v vsakem dinarju, ki ga daruješ za protijetični pokret, skrita lučka upanja v življenje za naše jetične bolnike! Daruj!

• **Krvava pesem noža.** Že delj časa se ni primeril uboj v okolici Slovenjega Gradca. V soboto pa je spet zapel nož svojo usodno pesem. Žrtve fantovske podvigjanosti je postal 25letni zidarski delavec Bricman Oto, ki se je vračal z dela s Prevalj, kjer je delal pri gradbi Lahovnikove hiše. Ob prihodu v Slovenj Gradec sta zavila s prijateljem Dravnikom Friderikom v gostilno k Murku. V gostilni je med drugimi sedel neznanec, ki se je sprl z Dravnikom. Bricman je hotel miriti, pri tem pa ga je neznanec zabodel z nožem v hrbet in mu zadal globoko, nevarno rano. Bricmana so prepeljali v slovenjgraško bolnico, kjer se zdravniki trudijo, da mu rešijo življenje.

• **Roč za vlaganje prošenj za ustanovo dr. Pavla Turnerja se podaljša do 31. maja 1940.** — Rektor.

• **Album planinskega slikarja »Iz naših goraz«** naročite se lahko po nizki ceni v pisarni Slovenskega planinskega društva, v Ljubljani Aleksandrova c. 4/I. Album bo vseboval 50 prvovrstnih slik iz naših planin, posnetih po naših najboljših slovenskih fotografijah. (—)

• **V Bohinj in na Komno bo Osrednje društvo SPD vodilo planince ime 1. in 2. junija t. l. Iz Ljubljane odpelje avtobus v soboto ob 15. uri izpred evangelijske cerkve v Ljubljani in sicer do Savice, kamor priske okrog 18 ure. Najkasneje ob 21. uri bodo vsi udeleženci izleta v Domu**

Tudi Vi si morate ogledati globoki socijalni ameriški vefilim, ki je bil napravljen izrecno za predvajanje v Rusiji! Ne vedo kaj delajo Mladini izpod 16 let je film neprimeren!

Nazorna slika socijalne bede malih ljudi, ljudi, ki se bore za svoj vsakdanji kruh, da ne utonejo v siromastvu predmestnih ulic. — KINO SLOGA, tel. 27-30. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri.

SPD na Komni. Nedelja je na razpolgo za izlete proti Bogatnovem sedlu. Sestop mimo Črnega jezera čez Komarč k »Zlatorog«, od koder odpelje avtobus ob 19. uri nazaj proti Ljubljani. Člani SPD naj si čim prej rezervirajo sedeže v avtobusu. Prijave sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova c. 4/I. (—)

Del čeških skladateljev in sicer Suka ter Martinuja. Izmed Sukovih del bo zaigral dve točki iz njegove op. Življenje in sanje in Martinuja pa dvoje preludijev. Ostali spored bo izvajala sopranistka Ksenija Kušejeva ob klavirskem spremljevanju pianista Šivica, pri čem točki bo sodeloval kot spremljevalec klarinetist Miljutin Raubar. Začetek ob 20. uri, predprodaja v knjigarni Glasbene Matice. (—)

• **Država košnje v tivolskem parku bo v nedeljo 26. maja ob 9. v mestni vrtinariji. (—)**

• **U— Za asfaltiranje Gajeve ulice je bila večeraj licitacija za oddajo del. Zaradi današnjih izrednih razmer je licitacija ostala brez uspeha. Mestna občina je zato takoj razpisala novo licitacijo v skrajšanem roku.**

• **V počastitev spomina gospoda Mihaela Hribernika daruje za društvo slepih imeinovan 100 din.**

• **U— Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala danes od 20. ure do petka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pieteršnikova ul. 13-I. telefon št. 47-64.**

• **U— JNAD »Jugoslavija«. Danes ob 20. v društveni posvetovalnici seja upravnega odbora. Udeležba za načelnike sekcij obvezna. Točno!**

• **U— Podpornemu društvu za gluho in mladije je daroval k desetletnici obstoja škof g. dr. Gregorij Rožman 200 din. Plemenitemu dobrotniku, ki je že ves čas tudi redni član te človekoljubne ustanove, izreka društvo najpristicnejšo zahvalo.**

Dr. A. F. FERENČAK, zdravnik za kozmetiko, krčne žile in hemoroide, ne ordinira do 20. junija.

Radio - Therna L A Š K O

Uspešno zdravljenje vseh revmatičnih obolenj, gihta, ishiasa, ženskih bolezni, arterioskleroze itd.

V predseziji do 30. junija pavšalne cene.

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

• **U— Zrtvuemo za zdravje svojih otrok!** Šolska poliklinika objavlja: Najrajši doprinese človeštvo že od nekdaj žrtve za mladi, dorasčajoči rod. Zato bo gotovo vsak ljubljancin rade volje položil majhen dar v nabiralnico gosp. ki bodo jutri po mestnih križiščih nabirale prispevke v okviru protituberkuloznega tedna za nov roentgenov aparat, namenjen. Šolski deci. Mogoče bo prav tvoj otrok potreboval pomoči, zato naj ne bodo ušesa gluha za prošnje nabiralak. Najlepše plačilo je pač zdrav in smehljajoči sijaj v dečjih očeh in njihova okrogla nasmejana, rdeča lica. Z dinarskimi darovi boste prispevali k prepotrebni nabavi roentgenovega aparata, ki bo pravočasno ugotovil kal bolezni, da se ne bo razbohotila in uničila nežnih teles. Jutrinje geslo je: »Vsakdo daaj dinar za zdravje otroka!« Šolska poliklinika v Ljubljani.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 22.: Strahopetec Red sreda. Četrtek, 23.: Asmodej. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Petek, 24. ob 15.: Zupanova Micka. Varh. Dijaška predstava. Cene globoko znižane od 14 din navzdol.

Sobota, 25.: Severna lisica. Red B.

Ker se je g. Jerman vrnil od vojakov, bo spet mogoča uprizoritev Lenormandove drame »Strahopetec«. Drama se godi za časa svetovne vojne 1916. v Svici v Selvasu in Montreuxu. Glavna oseba v igri je francoski slikar, ki simulira, da je tuberkulozen, da bi se oognil vojaški dolžnosti. Njegovo psihološko stanje, polno odpora do prelivanja krvi, želja po življenju, delu in ustvarjanju, ga privedejo tako daleč, da po pritiskom razmer, postane vohun. Tragične posledice njegovega dejanja tvorijo konec igre. Naslovno vlogo bo igral Emil Kralj, glavne pa Jerman, Levlar in Mira Danilova. Režiser prof. Šest.

Dijaštvo opozarjamo na uprizoritev dveh izvršnih slovenskih iger: Linhartove »Zupanova Micka« in Smoletovega »Varhac«. Glede na razvoj slovenske dramatik, katere začetek tvori ta dve deli, priporočamo dijaštvo obisk teh predstav. Izvirna stara slovensčina, v kateri govori osebe, podčrtava učinek igre.

Proslava 40letnice umetniškega delovanja Josipa Današa-Gradiča, ki je bila zaradi njegove bolezni preložena, bo v nedeljo 26. t. m. zvečer v operi. 40letnica izredno priljubljene igralka, čigar življenjsko pristni liki zapuščajo gledalcem vedno globok dojem, je pomemben praznik v našem gledališkem življenju. Tej že samo po sebi nenavadni proslavi in visoki občinstvi gledališke dela pa bo dalo še gostovanje g. Mihajla Markovića iz Zagreba v vlogi poglavarja veliko zanimivosti. Za proslavo že kupljene vstupnice veljajo za to predstavo.

OPERA

Sreda, 22.: Kleopatra. Red A. Četrtek, 23.: Modra roža. Red četrtek. Petek, 24.: zaprtje. (Generalka). Sobota, 25.: Evgenij Onjegin. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje ruskega baritonista Borisa Popova.

V novo nastudiranem čakovskega »Evgeniju Onjeginu«, ki bo imel konec tedna premiero, bo pel naslovno partijo odlični ruski baritonist Boris Popov, dočim bo pela Tatjana naša mlada sopranistka V. Heybalova, kneza Gremlina Betetto, a Lenskega kot gost Josip Gostič.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 22.: zaprtje. Četrtek, 23.: Ana Christie. Zadnjič. Znižane cene.

FOTOKOPIJE, POVEČAVE

HITRO ČISTO POCENI V DROGERIJI:

EMONA IV. KANC. LJUBLJANA NEBOTIČNIK

ZALOGA FOTOMANUFAKTURE

ve diagnozo, skrbje za družino v socialnem in zdravstvenem pogledu. Bolnike je treba zdraviti, toda tako, kakor značaj te bolezni zahteva: v bolnišnicah, v primernih prostorih, s potrebno opremo in pod strokovnim vodstvom, ali po potrebi v modernem zdravilišču.

Letošnji protijetični teden mora biti pridetek velike propagandne akcije za dograđenje naše protijetične zgradbe: dobiti moramo vse, kar je potrebno za drugo stopnjo našega uveljavljanja, bolnice, zdravilišča in ljudsko zavajevanje. To smoter ne bo dosežen jutri, več let vztrajne borbe bo treba. Toda začeti moramo takoj. Zbrati moramo samo sredstva, da čim večjemu številu bolnikov omogočimo uspešno zdravljenje v že obstoječih ustanovah. Sami moramo zbrati primerno velik sklad, da bomo z njim priskočili na pomoč vsaj v najnujnejših primerih. Uspehi v preteklosti, ki so bili ustvarjeni tudi z velikimi ovirami, nas morajo navdajati z zavestjo, da bodo tudi v bodočnosti naporji v korist ljudskega zdravja in socialnega napredka rodili lepe uspehe. Ta teden pa naj bo posvečen naši socialni in srčni kulturi, zavesti naše vsenarodne skupnosti, ki revnih in bednih neče pustiti umirati.

(Dr. Joža Bohinjec ob otvoritvi protituberkuloznega tedna).

Vrednota Lutz peč!

• **Glavne skupščine Družbe sv. Cirila in Metoda letos ne bo!** Za nedeljo dne 2. junija je bila letos sklicana glavna skupščina CMD v ljubljanski Kazini. Bil je namen, da se v teh usodnih časih v središču Slovenije manifestira volja po čim vnetejšem delu za našo narodno obrambo na meji. Toda v smislu nove uredbe, ki zabranjuje vsa zborovanja in manifestacije, je bilo osrednje vodstvo CMD večeraj obveščeno, da se letošnja glavna skupščina ne bo mogla vršiti. Za sinoči je bil tudi sklican občni zbor obeh podružnic CMD št.

zahvaljuje očividcu za poročilo v »Jutru«, saj je šele iz tega poročila zvedela za strašno nesrečo in je šla brata iskati v bolnico, kjer bi bili revčka pokopali čez nekaj ur kot popolnega neznanca, brez obvestila domačih, saj pokojni ni imel pri sebi nobenih dokumentov. Sestra nadaljuje: »Ker mi je bil pokojni najdražji brat, ostanem plemenitemu gospodu hvaležna vse življenje za njegovo dobro delo. Gospoda najpristicnejše prosim, da mi sporoči vse podrobnosti nesreče in zadnjih trenutkov zavesti ljubljenega pokojnika, ki zapušča mlado vdovo in dva mesca starega sinčka. Ker sta bila žena in otroček popolnoma odvisna od pokojnikovega zaslužka, je udarec dvakrat strašen. Že po lastni izjavi plemenitega gospoda popolnoma zaupam v njegovo visoko poštenost in ga prosim, da s svojimi dokazi kot očividec pomaga zapuščeni vdovi in osirotelemu otroku vsaj do nekeke odškodnine za nenadomestljivo izgubo. Zato v ljudsko prosim njegovega imena in dovoljenja, da ga smem navesti kot prič. Krivec govori, da je ponesrečenec sam kriv nesreče, čeprav je znano, da je bil avtomobilist brezbraben. Ni ga bilo v bližino, ko so njegovo žrtve pokopali, da bi vsaj z besedico pokazal obžalovanje za svojo neprednost.« — Objavljamo to pismo z dovoljenjem gdč. Marije Pavčeve in obenem prosimo gospoda, kateremu je namenjeno, da dvigne pismo v uredništvu »Jutra«.

• **Pizmovke se spet pojavljajo.** Od lanskega leta, ko je pojav izrednega števila pizmovk vznemirjal prekmursko kmečko prebivalstvo, se je zdela, da so te nevarne škodljivke nekam izginile. Zadnje čase je pa spet slišati o njih. Neki kmet v okolici Murške Sobote je dan za dnevm pogrešal piščance, dokler ni končno pomislil na pizmovke. Izsedil jih je blizu gospodarske

Mladim materam in ženam pripomore po čeških nosečnostih naravna Franz-Josefova grenčica — najpogostejše že v malih količinah do rednega delovanja črevesja. Reg. S. br. 15485/35

zlasti Horovi prevodi Geraldinijeve; skušaj primerjati samo oba prevoda pesmi »Z vlakom: ter Hora ni ostal samo zvestjši besedilu izvirnika, marveč tudi ritmu, tonu in notranjemu patosu te župančičeve značilne pesnitve. Nedvomno bo lahko šla realna kritika globe v primerjalno razčlemba, kakor bi mogli mi na tem mestu, zato ji prepustimo, da se — kakor zasluži prizadevanje sodelavcev obh antologij — temeljiteje zaustavi pred obema zbirkami.

Slovensko kulturno občinstvo pa naj ne pozabi, da sta oba dokumenta češkega in slovaškega zanimanja za našo literaturo nastala pod neprijetnim nebom, v času, ki je kaj nevsheč za poetično delo in za idealno kulturnega zblizevanja. Tem hvaležnejše smemo potemtakem sprejeti sadove plemenitega prizadevanja naših prijateljev.

Zapiski

ALPHONSE DAUDET

V viharju in grozi sedanjih dni so našli francoski listi toliko miru in občutja kulturne kontinuitete, da so posvetili cele stolpce stoletnici rojstva Alphonasa Daudea. Ljubeznivi pripovednik, avtor nesmrtnih »Pisem iz mojega milina«, se to leto nenehoma pojavlja v francoski kulturni zavesti, kakor dobri duh, ki bi hotel vltiti svojemu narodu poguma in vedrine. O njegovem delu in osebnosti izhajajo vedno novi članki, spomini in študije, in idilična postava Tartarina iz Tarascona, v kateri je Alphonse Daudet oživil toliko pravega provencalskega humorja, se v časnihski stolpcih srečuje z obličji današnjih bojovníkov ki iz zraka sejajo smrt in grozo.

Daudet je pripadal struji francoskih naturalistov, toda ta njegova velenjenost v novo slovstveno strujo je bila bolj vnjanja

in osebna, kakor pa načelna. V resnici je bil Daudet preveč rahločuten pesnik, da bi se mogel iz srca ogreti za hladno, »zmanstvenost«, »objektivno« književnost. Njegov delno avtobiografski roman »Le Petit Chose« (1868) je eden najlepših opisov mladosti v vsej svetovni literaturi, topla in življenjsko resna knjiga, ki gane čitatelja s svojo ponekod bridko vsebino. »Les Lettres de mon mouline«, ki jih imamo Slovenci v Tavzesovem prevodu in v krásni izdaji z Justinovimi ilustracijami, so pričele izhajati l. 1866. V teh »pismih« živi vsa Provence s svojim modrim nebom, svojimi slikovitimi pokrajinami, z vonjem sivke in materine dušice, s soncem, ki daje tej deželi moč in lepoto. Tudi v nadaljnjih knjigah se Daudet rad mudi v svoji Provenci, tako zlasti v romanu »Numa Roumestans in v seriji knjig o Tartarinu iz Tarascona. V romanu »Fromont jeune et Riesel aíné« se je Daudet obrnil v svet pariške industrije in se že močneje približal naturalističnemu okusu. V »Nahobuc« slika tako zvano visoko družbo, v »Saphu« (slovenski prevod O. Župančiča) pa boheme in lahke ženske. Z naturalizmom in njegovim mojstrom Zolajem ga tu družiti vneto iskanje »drobnih dejstev«, na katerih gradi svojo prozo; rad ima opazovanje, »slikanje« po naravi. Vzlic temu je Daudet tudi v teh »vernih podobah iz življenja« pesnik, ki vnaša v stvarnost svoje usmiljenje z ljudmi in svojo ironijo. Povsod kaze simpatijo za majhne ljudi, za trpeče, za izobčence iz družbe, za vse, ki so se morali odpovedati življenjskim radostim. Med njegovimi knjigami je tudi zbirka »Contes du Lunde«, v kateri je majhna novelca o francoskem učitelju, ki po pruski zasedbi Alzacije Lore nezadnje poučuje svoje učence v francoskem jeziku. Na teh nekaj straneh je Daudet brez kakršnekoli vsiljive tenden-

ce, s samo govorečo dejstev in zdravih človeških čustev, prikazal vso abotnost narodnostnega zatiranja in tuje nadvlade.

Letos je umrla Daudetova vdova in to je bil nov povod, da so se Francozi spominjali tudi osebnosti tega provencalskega epika. Njegov sin Leon Daudet nadaljuje očetovo slavo v literaturi; je eden izmed duhovnih predstaviteljev francoske desolate in član Cercleuov akademiije.

Slovenska glasba v sovjetskem radlu. V S. S. S. R. sta od ustanova skladatelja prof. L. M. Šterjane in dr. Dragotin Cvetiča, da priredita na povabilo sovjetskega radia v četrtlet, 23. t. m. slovenski glasbeni večer. Dr. Dragotin Cvetič bo na tem večeru predaval o ideoloških smernicah slovenske glasbe in njenem odnosu do ostale slovaške glasbene tvoritve. Prof. L. M. Šterjane pa bo izvajal koncert slovenske klavirske glasbe s skladbami Lajoveca, Adamčiča, Krogjca, Škerjanca, Eravninčarja in Osterca.

Dr. Branko Gavella zavestno zapuščil, nekaj časa so zagrebški listi objavljali vesti, da bo znameniti, tudi v tujini znani in priznani hrvaški režiser dr. Branko Gavella zapustil zagrebško gledališče, kjer je bil v zadnji sezoni nameščen kot režiser. Še pred nekaj dnevi je bila ponovna vest o tem demantirana. Kakor pa sedaj poročajo večerajšnje »Novosti«, je dr. Branko Gavella vendarle sprejel ponujeno mu mesto profesorja na glasbeni akademiji v Beogradu in bo v kratkem dokončno zapustil Zagreb.

Nova številka »Savremenika«. Ugledna zagrebška revija »Savremenik« prinaša v 10 številki (z dne 15. maja) na uvodnem mestu politični članek dr. Ilje Jakovljevića »Uz općinske izbore u Hrvatskoj«. Liriko predstavljajo v tem zvezku Antun Bo-

nifačić, Rikard Nikolić, kmečki pesnik Mijo Stuparić in Stipo Bešlin. Pripovedna proza je iz peresa Vjekoslava Kaleba, Ante Deana in Feliksa Timmermansa. Dr. Emil Tanay je prispeval članek »Anketa o seljačkom kreditu«. Dr. Cvito Fisković se v članku »Dalmatinske katedrale« obširneje bavi s temi spomeniki umetnostnega razvoja v Dalmaciji ter prikazuje arhitektonske značilnosti in stilne vplive najznamenitjših dalmatinskih cerkva. Dr. Ante Vuličić je pisec članka »Spolne bolesti i njihova socialna uzročnost«. V njem se bavi zlasti s pojavom tajne prostitucije in z vzroki širjenja veneričnih bolezni. Feuilleton prinaša Vjekoslava Majerja »Listopad u Gajevoj ulici«, zanimivo prozo, v katero je pisec zajel mnogo zagrebskega kolorita in »genia loci«. Dr. Emil Štampar poroča o novelah Antona Mizetea, Vice B. Zaninovića se bavi z Ladičkovim knjigo o Križiči in Gelembečkovu razpravo o Ivi Vojnoviči in Poljakih. Izmed ostalega gradivo je treba omentiti še članek: »Kako Britanija promatra probleme seljačkih krajeva Evrope«. »Savremenik« se narača v Zagrebu Frankopanska ulica 8.

»Srpski književni glasnik« prinaša v previkar izšli številki med drugim dr. Andreja M. Ristića »Pismo s Rodosac«, konec študije dr. Miloša Savkovića o Gjuri Jakšiču, dr. Koste Milutinovića članek »Nationalni karakter Vojvodine«, dr. Veselina Čekjanovića etnografski prispevek »Kult drveta i biljaka kod starih Srba«. Poezija je iz peresa Rade Drajinca, poleg tega je objavljen anonimni prevod znamenite Mallarméjeve pesnitve »Faunovo polpodne«. Izmed ostalih prispevkov sta posebno zanimiva Živojina Bulgića politični članek »Uzburkanost Sredozemnog mora« in dr. Djordja Tasića članek o »rasističnim« teorijah Cvijića in Stanojevića.

Iz Celja

— **Truplo splavarja Remšaka so našli.** Kakor smo poročali, je pri nesreči na Savi v Blanci nad Staro Gradsko 4. t. m. popoldne utonil 40letni splavar Matija Remšak iz Smartnega ob Dreti. Dne 16. t. m. je lesni trgovec Franc Jeraj iz Stare Gradške našel Remšakovo truplo v grmovju ob desnem bregu Save v Stari Gradski. Remšaka so pokopali 18. t. m. na pokopališču v Stari ... ki ob spremstvu njegovih domačinov ... taplarjev in tamkajšnjega prebivalstva. Tragično umrl Matija Remšak je bil koroški borec in gilen gasilec ter očelno naroden in značajan mož. Bodi mu ohranjen lep spomin, svojem naše iskreno sožalje!

— **Uprizoritev mladinske spevoigrte »V kraljestvu palčkov«,** s katero bo gostoval ženski krožek mariborskega društva Jadran-Nanos v celjskem gledališču. Vabimo zlasti matere, da pripeljejo svoje otroke k tej lepi predstavi, ki bo obenem tudi materinske proslave.

— **Gostovanje ljubljanske opere v Celju.** Mestno gledališče v Celju bo priredilo v počastitev siave 39. pešpolka v Celju v torek 28. t. m. ob 20. uprizoritev Foersterjeve narodne opere »Gorenjski slavček«. Gostovala bo ljubljanska opera. Predstava je izven abonmaja. Občinstvo je vabljeno, da se udeleži te narodne proslave v čim večjem številu. Vstopnice so v prodaji v Slovenski knjigarni.

— **Nov odbor Slovenskega obrtnega društva v Celju** se je na prvi seji konstituiral takole: predsednik urarski mojster g. Anton Lečnik, podpredsednik stavbenik g. Karel Jezernik, tajnik stavbenik g. Slavko Kukovec, blagajnik g. Franc Žohar.

— **Dve žrtvi napadalec.** V ponedeljek so fantje v nekem vinotoku napadli 19 letnega posestnikovega sina Karla Guzarja iz Bukovja pri Slinivci ter mu prizadejali z noži deset vbojiljav. V Brestovcu pri Rogoški Slatini so trije fantje napadli 15 letnega posestnikovega sina Franca Črnošod od Sv. Katarine pri Rogoški Slatini in ga z udarci s hrastovimi koli poškodovali po vsem telesu. Oba poškodovanca so oddali v celjsko bolnišnico.

— **Nesreča na kolodvoru.** V nedeljo je vstopila 34letna zasebnica Matilda Trogarjeva iz Gaberja pri Celju na kolodvoru v Ljubljani v napačen vlak. Ko je opazila pomoto, je skočila iz vagona, a je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo nad gležnjem. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico.

— **Usoden padec s koleca.** Na Gomilskem je skočila kolarjeva hčerka Jožica Virantova med vožnjo tako nesrečno s koleca, da si je zlomila levo nogo v stopalo. Virantova se zdravi v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

— **Pravda za sedem milijonov dinarjev.** Poročali smo že o veliki pravdi pred tukajšnjim okrožnim sodiščem v zvezi s tožbo gg. Oskarja in Gvidona Pongratza, ki sta jo vložila proti mestni občini v Gradcu zaradi izplačila 7.392.000 din, odnosno 2.200.000 starih avstrijskih kron. Vota predstavlja dolg graške občine za nakup vodovoda, ki ga je svojčas zasnoval obeh tožiteljev. Na podlagi sodbe, ki je bila sedaj izrečena, mora graška mestna občina izplačati tožiteljema 176.000 dinarjev. Glede ostalega zneska 7.216.000 din sta bila tožitelja zavrnjena. Verjetno pojde za deva na višje sodne instance. V pravnih krogih vzbuja proces veliko zanimanje.

— **Iz policijske službe.** Poveljnik policijskih straž. Franc Finžger je odšel na daljši dopust.

— **Na banovinskih vinarstvih in sadjarskih šoli v Mariboru** se bo pričelo novo šolsko leto 15. septembra. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki bodo ostali po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalna znaša po premoženjskih razmerah od 75 do največ 300 din. Lastnoročno pisane in kolokovane prošnje je poslati ravnateljstvu šole do 15. julija, kjer se dobijo tudi podrobnejša pojasnila.

— **»Meningitis, njegov razvoj in posledice«** je naslov predavanja, ki ga prireja drevi ob 20. urni Zensko društvo v dvorani Ljudske univerze. Predava ga. dr. Stana Lebanova. Vstopnina prostovoljna.

— **Matična glasbena šola.** Drevi ob 20. uri bodo gojenci višje stopnje matične glasbene šole pokazali svoje znanje in napredek na javni produkciji v Narodnem domu.

— **Mariborski gledališki igralci v obmejni Selnici.** Na povabilo vrlih Selčanov je gostovala v nedeljo mariborska drama z »Vio malo« v naši Selnici. Igralci ter igralke so doživeli pravi triumf. Uvodoma je spregovoril akad. slikar Lojze Dušmelj, nakar je raztolmačil navzočim odsko delo režiser Peter Malec. Predstavo so posetili tudi številni Rušani in Mariborčani. Igralcem ter igralkam se je v imenu Selčanov prisrčno zahvalil učitelj M. Lorbek.

— **Iz gledališke pisarne.** Zadnjič in ob znanih cenah bo jutri zvečer uprizorjena pretresljiva švicarska drama »Izdaja pri Novari«.

pisan v pravilniku za izvajanje uredbe o prijavi žita od 8. t. m.

Prijave se podajo neposredno ali posredno preko občine upravnemu oblastvu prve stopnje, v avtonomnih mestih pa mestnemu poglavarstvu. Upravna oblastva morajo poročilo o zalozah predložiti trgovinskemu ministru do 5. junija, skupaj s predloženimi prijavi.

Ministrstvo pripominja, da z uredbo o prometu koruze, niso razveljavljene dolžnosti, ki jih predpisuje uredba o prijavi žita od 29. novembra lanskega leta s pravilnikom za izvajanje te uredbe od 8. maja t. l. in morajo osebe, ki so dolžne dati mesečne prijave o stanju zalog, te prijave redno predlagati. Upravna oblastva 1. stopnje so dolžna takoj na primeren način opozoriti zainteresirane kroge na dolžnost prijave zalog koruze in na posledice za one osebe, ki prijave ne bi izvršile. Po uredbi bo kaznovan oni, ki zaloge ne bi prijavil, z globo do 50.000 din odnosno z zaporom do 6 mesecev, če globe ne bo mogel izterjati, kazni pa izreka redna sodišča.

Občni zbor

Kmetске posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani

zadruge z neomejenim jamstvom.

ki se je vršil dne 21. maja 1940, je pokazal, da je ta najstarejši slovenski zadrugi denarni zavod preborel posledice velike gospodarske krize in da se nahaja na poti k popolni konsolidaciji.

Iz soglasno odobrenih poslovnih poročil upravnega in nadzornega odbora ter iz revizijskega poročila Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani posnemamo sledeče najvažnejše postavke, ki jih izkazuje bilanca za 31. december 1939:

gotovina	din	7.435.713,08
dolžniki	"	79.527.257,13
nepremičnine	"	20.768.680,38
hranišne vloge	"	108.988.421,53

Skupščina je sklenila, da se poslovni prebete, ki je znašal din 2.043.344,79, porabi za potrebne odpise nepremičnin, premičnin in negotovih terjatev in svrhu rigoroznejšega bilanciranja, čeravno se je varnost kreditve izboljšala in vrednost nepremičnin presega izkazano stanje. Tekom tekočega leta je zavod oprnil vse vloge do 5.000 din in ima v načrtu, da razveže tekom leta še vse vloge, ki imajo prednost po uredbi o zaščiti. Sedanja gospodarska konjunktura jamči, da bo tudi ta zavod izšel iz zaščite popolnoma konsolidiran. (—)

Gospodarske vesti

— **Urad za nadzorstvo nad cenami** opozarja vse industrije in trgovce na debelo, ki proizvajajo ali prodajajo proizvode, ki spadajo pod nadzorstvo, da je takšne proizvode dovoljeno prodajati po višji ceni, kakor pa je bila na dan 14. februarja 1940 samo v tem primeru, če se dobi poprej dovoljenje pristojnih oblastev. Vsaka kršitev te zakonske določbe se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo 50.000 din. Prav tako opozarja urad vse zainteresirane, naj pri nakupu takšnega blaga zahtevajo dokaz o tem, da je višja cena za določeno blago dovoljena. Prav tako naj vedno zahtevajo, da se jim pri prodaji izstavi račun, v katerih bo jasno označena kakovost blaga. Neizdajanje takšnih računov se kaznuje z zaporom 6 mesecev in denarno kaznijo 50.000 din. Urad za nadzorstvo nad cenami poziva vse zainteresirane, da vsak primer prekrška navedenih predpisov sporoče splošnoemu upravnemu oblastvu prve stopnje, oziroma državnih krajevnih policij, državnim tožilecem ali neposredno uradu za nadzorstvo nad cenami v Beogradu.

— **Mojstrski tečaj za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.** Kralj. banska uprava je obvestila Zbornico za TOI, da bo v 14dnevni tečaj za one obrtniške mojstre brivsko-frizerske, stavbene, lesne in kovinarske stroke, ki že poučujejo na strokovnih nadaljevalnih šolah. Tečaj ima namen, da dopolnilno usposobi mojstre za pouk. Tečaj bo od 8. do 20. julija po 6 ur dnevno. Kralj. banska uprava bo podelila udeležencem podpore po 300 din. Nekolkovane prijave za tečaj se morajo vložiti najkasneje do 10. junija 1940, na VIII. oddelek kralj. banske uprave. Zbornica opozarja mojstre, ki že poučujejo na obrtnih nadaljevalnih šolah, da se prijavi za ta tečaj. Podrobnejša pojasnila dobe pri zbornici.

— **Vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje** bodo zastopane na letošnjem pomladnem velesejmu od 1. do 10. junija. Zaokrožene celote pa bodo tvorili pohištvo, avtomobili, avtobusi in motorna kolesa, razstava o zaščiti pred napadi iz zraka, tobačni izdelki, mala obrt. »Naša vsakdanja hrana«, zobna tehnika, naša domača obrt, moda in tujski promet. Tako bo tudi ta velesejmska prirediteljev zopet živa in zanimiva. Z namenom, da obišče velesejem, lahko vsakdo odpotuje že 27. maja v Ljubljano, lahko pa tudi kadarkoli do 10. junija, vrača pa se potem kadarkoli med 1. in 15. junijem. Če na odhodni postaji kupi poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico za 2 din in obišče velesejem, ima s staro vozno karto in železniško legitimacijo brezplačen povratek.

— **Na razstavi o zaščiti pred napadi iz zraka,** ki bo prirejena na pomladnem velesejmu bodo sodelovali zaščitni urad mestnega poglavarstva z vsemi svojimi oddelki in oddelki, kraljevska banska uprava, ministrstvo vojske in mornarice s komandno zrakoplovstva, državni vojno-higienski zavod in vojno-tehniški zavod Obilicevo, higienski zavod v Ljubljani, gasilska zajednica v Ljubljani, tvrdka Chema a. d. Beograd (ugotavljanje in uničevanje vojnih stрупov, prežračevalne naprave), Boston a. d. Beograd (zaščitne oblike ter drugi zaščitni predmeti iz gume) in Bata d. d. Borovo (maske in drugi zaščitni material iz gume). Razstava bo na ljubljanskem velesejmu od 1. do 10. junija.

— **Licitacije.** Dne 28. maja bo pri 3. oddelku zavoda za izdelavo vojne opreme v Zagrebu pismena licitacija za dobavo večje množine raznega sukana. Dne 29. maja ima Privilegovano akcionarsko društvo za silose v Beogradu licitacijo za zgradbo žitnega silosa v Jagodini. Dne 31. maja bo pri štatu dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za adaptacijo vojnega objekta v Mariboru. Dne 31. maja bo pri upravi I. oddelka vojnotehničnega zavoda v Hanrijevici pri Koprniku pismena povod-

ba za dobavo raznega usnja. 4. junija pa za dobavo ščetin in dlake. Dne 8. junija bo pri štatu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo raznih strojev in naprav na aeroplansko delavnico. Dne 17. jun. bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo večje množine raznega embalažnega papirja. Dne 19. junija bo pri štatu mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo jeklene in konopne vrvi.

Borze

21. maja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeni 14.70—14.90. Grški bini so se v Zagrebu trgovali po 28.85 (v Beogradu po 28.60). Bolgarski klirinški čeki pa so se v Beogradu nudili po 96.50 din za 100 din nominala. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektne tržišču se je vojna škoda pri nespremenjeni tenčici trgovala po 411—412 (v Beogradu po 412—413). Promet je bil še v 4% severnih agrarnih obveznicah po 51 (v Beogradu po 50) v 6% begluških obveznicah po 70.50 (v Beogradu po 69) v 6% dalm. agrarnih obveznicah po 60 (v Beogradu po 59.75—60) ter v 7% investicijskem posojilu po 97. Promet je bil še v delnicah Jadranske plovilbe po 380.

DEVIZE

Ljubljana. Oficialni tečaji: London 144.40—147.60, Pariz 81.60—83.90, New York 4425—4485, Curih 995—1005. Tečaji na svobodnem trgu: London 178.44—181.64, Pariz 100.89—103.19, New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.30, London 14.70, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.75, Stockholm 106.25, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.10, Carigrad 3.12, Bukarešta 2.37.

Pevski prerod na Jesenicah

Odlično uspešni skupni nastop jeseniških zborov

Na Jesenicah, 20. maja. Nekaj vrstic dolga vest v naših listih je naznanila, da pride družena jeseniška pevska društva svoj prvi koncert, katerega odpojo v sokolskem domu. Notica je zbudila v meni nemalo radovednost, saj sem bil pozimi pričal koncerta jeseniške »Save«, ki mi je še živo v spominu. Z veseljem sem od Hubadove župe sprejel nalogo, da jo zopet zastopam na obetajcem se pevskem prazniku.

Kar sem v nedeljo doživel na Jesenicah, presega vsako pričakovanje. Nasploh je treba povedati, da deluje na Jesenicah kar devet pevskih zborov, vstevši cerkvena pevska zborna na Jesenicah in na Koroški Beli. Pobuda za skupni pevski nastop je izšla iz vrst članstva pevske družine »Zora« na Javorniku. Sestavljen je meddruštveni odbor, ki je pobudo »Zore« z največjim razumevanjem uresničil. Pozivu na sodelovanje pri skupnem nastopu se je odzvalo pet zborov brez vsakega ozira na svetovno prepričanje posameznih članov, a z edinim vzorom, da združijo v plemeniti pevski tekmi vse, ki se prištevajo k Slovincem, k Slovanom, in ki razumejo klic sedajega časa, ki poziva na brezobzirno združitve vseh nas pod eno zastavo, pod zastavo samohranitve. Drzna in plemenita pobuda je rodila nepričakovano lep sad Jesenice so se združile pod našo pesmijo in izpričale svoj neomajni voljo za združitve vseh ustvarjalnih sil s tako bučnim izrazom, da bo njegov odmev zbudil, o tem sem prepričan, po vseh naših mestih in trgih in vseh enako živo silo za samohranitve, ki je ravno v teh časih potrebna.

Dvorana Sokolskega doma sprejme razprodana 740 ljudi. Toda tako prepolne hiše Jesenici še nikdar niso videli. Vsi predohi so bili naravnost zatrpani, gneča na sedežih in stojiščih velikanska, v dvorani je bilo nad 900 ljudi, trume pa so morale oditi, ker niso dobile prave nikakega prostora. In vsa ta množica je v nevidni pobožnosti, da, zamaknjenosti vztrajala polni dve uri in pol in dajala duška in priznanja pevski umetnosti svojih delavcev, svojim čustvom nad užigajočimi besedami naših pesnikov in njihovih skladateljev. Da ste slišali vihar navdušenja, ki ga je sprožila Foersterjeva »Povejte ve planine«, potem bi bili z menoj vred prepričani, da kri ni voda, da se naš mlad človek v polni meri zaveda, da je pripadnik največje narodne družine v Evropi, da je pripadnik — slovanstva, kjer moramo mi vsi iskati svoje rešitve. Takega pevskega nastopa, kakršnega so imeli priliko videti in slišati Jesenice, ne spravimo skupaj — Ljubljanci, čeprav bi napeli naravnost porodne sile. In pri vsem tem je treba poudariti in trikrat podčrtati dejstvo, da so pevcv sami jeseniški kovinirji in železnikarji nižjih kategorij. Med njimi nisem opazil niti enega pripadnika tako imenovanih »izobraženih« slojev.

Pet nastopajočih pevskih zborov vodijo štirje vodje, dva zbora vodi Franc Mencinger in sicer »Enakost« in »Sloga«, M. Rinaldo je na čelu »Soča«, Martin Jeram poveljuje po številu najmočnejši »Sava«, mladi št. Gerdej pa vliva svoj čustva javorški »Zori«. Vsako društvo je zapelo po pet pesmi, skupaj pa za uvod Zajčevo »Slavo delavstvu« in za konec dve, in sicer Ipančeva »Slovenca« in Aljaževa »Slovana«. Skupne zore je vodil Fr. Mencinger. Posebej je treba poudariti, da je bil začetek koncerta pri tako številnem občisku skoraj do minute točen in da so se zbori vrstili hitro in brez premorov. Poslušalci so zgubili ob lepem, vzornem petju vsakega posameznega zbora in vseh skupaj občutek časa in bi poslušali še in še. To je dokaz, kako nam je petje potrebno. Odhajajoči poslušalci so glasno izražali pohvalo in željo, da čujejo tako velike koncerte vsaj po enkrat na leto. Prepričan sem, da se bodo njihove želje izpolnile, saj imajo Jesenici ljudje, ki znajo misli — uresničiti, česar nam Ljubljanci niso na našo sramoto manjka. Hubadova župa je poklicana, da ne pusti sramote na naših glavah.

Celotna prirediteljev zaslužja brez laskanja očno odlično v vsakem pogledu, Fr. Mencinger je do skrajnosti miren in temeljit vodja svojih pevcev. Njegova zborna »Enakost« in »Sloga« sta disciplinirana in samozavestna. Izražanje čustev globoko in izgovarjava prav dobra. Skupni nastop je bil tako po številu — 110 pevcev — kakor po izvedbi izklesan in imponozant. »Soča« je komaj dva mesca star zbor, toda pevci so — 14 po številu — že od prej rutinirani in Rinaldo jih ima popolnoma v roki. Pojo

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 410—411 (411—412), 4% agrarne 50 bl, 4% severne agrarne 50.50—51.50 (51), 6% begluške 70—71 (70.50), 6% dalm. agrarne 59—58.50 (6), 6% šumske 51 bl, 7% invest. 96—97 (97), 7% Blair 87 bl, 8% Blair 97 bl; delnice: PAB 180 bl, Trboveljska 236—238, Gutman 53 bl, Sečirana Osijek 215 den., Osijekka lijevaonica 160 den., Jadranska 380—382.

Beograd. Vojna škoda 413—414 (412—413), 4% severne agrarne 50—50.50 (50), 6% begluške 69—70 (69), 6% dalm. agrarne 59.75—60.50 (59.75—60), 6% šumske 59—61, 7% stabiliz. 94 den., 7% invest. 94 den., 7% Seligman 100 den., 7% Blair 84.50—85.50 (85), 8% Blair 94 den., Narodna banka 7900 den., PAB 177 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 21. t. m. Začetni tečaji: pšenica: za maj 81, za julij 80, za sept. 81.50; kuruza: za julij 60.50, za sept. 60.50.

+ Winnipeg, 21. t. m. Začetni tečaji: pšenica: za julij 71.50, za sept. 75.

+ Novosadska blagovna borza (20. t. m.) Tendencja nesprenm. Pšenica: baška okolica Novi Sad 248 — 250; sremska 248 — 250; slav. 248 — 250; ban. 248 — 250; baška ladja Tisa 250 — 252. Raž: baška 200 — 202. Oves: sremski 194 — 196; slavonSKI 196 — 198. Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 207.50 — 210. Kuruza: baška 191 — 192; par. Indija 196 — 198. Moka: baška in ban. »6c« in »6gc« 362.50 — 372.50; »2c« 342.50 — 352.50; »3c« 322.50 — 332.50; »6c« 302.50 — 312.50; »7c« 272.50 — 282.50; »8c« 175 — 180; Otrrobi: baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. Fižol: sremski beli brez vreč 435 — 440.

in se svoje pesmi zavedajo. »Savani« so ko vlti iz enega bronca, ki daje lep in harmoničen zvok, svojemu temperamentnemu vodji Martinu Jeramu slede z očmi in tankimi ušesi. »Zora« z Javornika ima v št. Gerdeju prefinjenega vodjo, ki uporablja za svoj izraz čudovite registre, postavljene v človeško grlo, s tako dovršeno, ki jo očitujejo le prvotnosti in zato maloštevilni pevski zbori. Vsi nastopajoči pevci so peli — brez not in zato so svoje sile lahko osredotočili le na voljo vodje in njegovo hoteno izražanje čustev.

Pred zadnjo točko koncerta sem vse pevce v imenu Hubadove pevske župe pozdravil in spregovoril še nekaj drugih besed, ki so izzevnole v tem, naj nase družine pošiljajo svoje sinove v pevske družine, kjer bodo dobili vzore za svoje duševno življenje. Pri koncertu so bili tudi: župni pevodvaja g. Venturini in pevodvaja APZ g. Marolt s soprogom. Po koncertu je bil prijateljski sestanek pevcev v prostorih delavskega doma »Pri Jelenu«, kjer se je pevska družina s svojimi voditelji in gosti pomenila iz oči v oči, vsa srčna nad probnim uspehom, ki ga je doživela in vsa prepričana, da so dale Jesenice pravi zgled, da je danes čas brezobzirne združitve. Tu je zbranih pevcem spregovoril o pomenu organizacije pevcev župni pevodvaja Venturini, ki je pevski nastop označil kot prvosten v vsakem pogledu. Za pozdrav se je zahvalil zastopnik Jesenčanov katerega imena pa ne vem, in to na tak živren način, da je nas goste prepričal, da so Jesenici prežeti z najbolj živo vero v svojo pevsko misijo, združiti s pesmijo vse, katerim je beseda Slovincem. Jugoslovan, Slovan do vrha polna časa in ne — fraza.

Nedeljski jeseniški koncert združenih pevskih zborov naj bo resničen mejnik v našem hotenju po združitvi vseh ustvarjalnih sil, ki spe v narodu, najbe kraj in podobne nastope v vseh večjih krajih, ki naj vrhove potem v imponozantem nastopu vseh slovenskih pevcev brez ozira na levo in desno v srcu Slovenije, v Ljubljani, katero naj dvigne iz njenega že prisilovnega mrtvila in razcepjenosti. Poslušajmo glas Jesenic!

Albin Lajovic.

Kinematografija

Bled. Danes in jutri bo predvajal zvočni kino veselo in zabavno komedijo »Moja mala iz Pariza« in običajen dodatek. (—)
Ptuj. Zvočni kino v Ptujbo bo predvajal danes ob 20. in jutri ob pol 16., pol 19. in pol 21. ur najboljši komični film Harolda Lloydja »Pazi se, profesor!« (—)
Jesenice. Kino Radio predvaja danes in jutri ob pol 21. uri (na praznik tudi ob 15. uri) krasen velemim »Časna legija«. V glavnih vlogah Marie Bell in Charles Vanel. Med dodatki tudi risana šala Pop-paj. Sledi »Gibraltarc«. (—)

RADIO

Sreda, 22. maja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi in poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Zborovske pesmi (plošče). — 12.30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Kmetički trio. — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura. — 18.40: Po Danski in Norveški (predavanje g. dr. B. škerlja). — 19: Napovedi in poročila. — 19.20: Nacionalna ura (Hrvatski sabor 1861). — 19.40: Objave. — 19.50: V okviru protituberkuloznega tedna. — 20: Pevski zbor »Cankar«. — 20.45: Valčekovi prvaki (plošče). — 21.15: Tamburški orkester. — 22: Napovedi in poročila. — 22.15: Operetni venčki (plošče).

Beograd 18.05: Koncert radijskega orkestra. — 19.40: Plesna glasba. — 20: Prenos iz beogradskega gledališča. — Zagreb 20: Koncertni večer (prenos iz Ljubljane). — 22: Prenos pesne glasbe iz kavarne. — Sofija 18: Plošče. — 18.15: Orkester na pihala. — 19: Komorna glasba. — 19.50: Prenos opere. — Praga 19.10: Narodna glasba. — 20.05: Simfonični koncert Češke Filharmonije. — 21.35: Lahka glasba. — 22: Koncert Dvoržakovih del. — London 20: Simfonični koncert (Čajkovski). — 23: Plesna glasba. — 23.40: Klavirski koncert. — Pariz 21.45: Prenos opere »Fortunio«. — 23.45: Flauta in klavir. — Rim 20.30: Koncert kvarteta. — 21: Simfonični koncert orkestra Scale. — 23.15: Plesna glasba.

Gospodarstvo
Nepričakovana oslabitev cen na svetovnem trgu

Pšenica

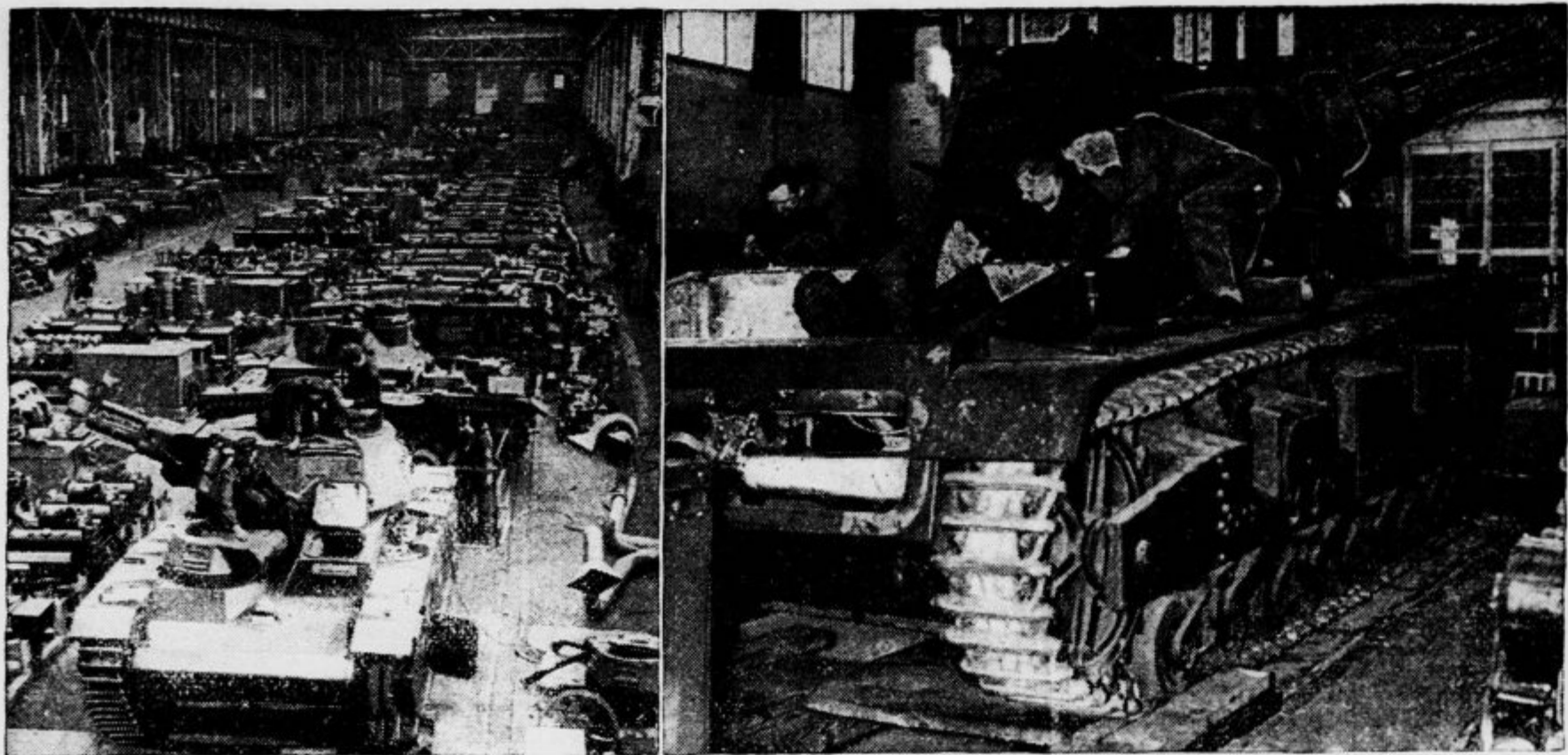
Veliki vojni dogodki začnjih tednov so na svobodnem svetovnem trgu izzvali drugačno reakcijo, kakor je morda marsikdo pričakoval. Na mnogih tržiščih surovina cene pričelee precej popuščati. Najbolj značilen je v tem pogledu občuten padec cene pšenice na ameriških tržiščih. V Chicagu je cena pšenici v podrgnem tednu nazadovala za skoro 25%, namreč od 109 na 82 centov za bušel. Tega padca cene ni zabeležila samo čikaška borza, temveč so silnično gibanje zabeležile tudi ostale borze v Severni in Južni Ameriki. Tak razvoj cene je privedel do cela nepričakovano, kajti do začetka maja je bila tendenca na svetovnih žitnih tržiščih zelo čvrsta. Glede na slabe izgledje za novo letino v Kanadi in Zedinjenih državah, kakor tudi na okolnost, da je bil tudi argentinski pridelek majhen in bo pridelek v Podunavju slab so mnogi pričakovali prav nasprotno gibanje, torej dvigavanje cen in ne padec. Reakciji v zvezi s spekulativnimi angažmami ni mogoče pripisati, da bi v kratkem času prišlo do tako znatne oslabitve cene. Borznotehnične manipulacije ne morejo imeti tako dalekosežnega vpliva. V krogih ameriške žitne trgovine pripisujejo velik pomen okolnosti, da je za ameriški izvoz izgubljeno tržišče Nizozemske in Belgije, s posebnim ozrom na veliko vlogo, ki jo je doslej imelo rotterdamo tržišče v evropski žitni trgovini.

Bombaž

Slično gibanje kaže tudi ameriški bombažni trg. Med tem ko se je od izbruha vojne do začetka januarja cena bombaža

v New Yorku dvignila od 8.90 na 11.46 centov, je bilo že v zadnjih mescih opaženo popuščanje, v poslednjem tednu pa je cena nadalje nazadovala in je postopila že na 9.45 centov. Enako gibanje opažamo tudi na borzi v Liverpoolu. Vse kaže da vlada na trgu velika nesigurnost in bojazen, da ne bo mogoče zalag prodati zaradi prevoznih in drugih težkoč. Potrošnja v samih Zedinjenih državah je pričela nazadovati, Medtem ko je bila do marca potrošnja vsak mesec večja, nego v ustreznem mescu prejšnjega leta, zaznamuje statistika za marec manjšo potrošnjo nego v lanskem marcu. V prvih 6 vojnih mescih se je ameriški izvoz bombaža sicer precej povečal v primeri z istim razdobjem prejšnjega leta in je zlasti Anglija uvozila od 1. avgusta lanskega leta do konca aprila t. l. 1.86 milijona bal nasproti 0.45 milijona bal v istih mescih prejšnjega leta. Velik uvoz Anglije pa je pripisati okolnosti, da so bile angleške zaloge ob izbruhu vojne razmeroma zelo majhne, sedaj pa so z večjim uvozom v zadnjih mescih zopet narasle, in Anglija ni več zainteresirana na povečanem uvozu, kar potrjuje dejstvo, da so Angleži omejili dodelitev ladijskega prostora za dovoz bombaža. Uvozne možnosti nevtralnih držav Evrope pa so zaradi angleške blokade zelo omejene. K temu pride še zasedba Danske, Nizozemske in Belgije, kamor sedaj Amerika ne more zaradi blokadnih ukrepov izvažati bombaža. Glede na vse te okolnosti se je v Ameriki znova pojavila bojazen, da ameriška vlada ne bo mogla trajno financirati držanje teh rezerv s posojili.

Tako nastajajo tanki

Oba posnetka sta bila napravljena v neki nemški tvornici, kjer izdelujejo tanke na »tekočem traku«. Na levi vidimo delo v dvorani za montažo, na desni vgrajujejo delavci specialne naprave za tanke

Med Namurjem in Sedanom

Zemlja, reke in kraji, kjer so se odigravale krvave borbe na zapadu

Širne planote, v katere so si reke s strmimi bregovi zarežale globoke doline, so značilnost pokrajine med Namurjem in Sedanom, kjer so se odigrali krvavi, uvodni boji doslej največje bitke v tej vojni. Moza je v tem ozemlju glavna reka. Izvirna jugozapadno od Nancyja v Franciji, pri Givetu zapuša francoska tla, južno od Ardenov se obrne proti zapadu in pod Mezieresom, zapadno od Sedana, prebije z globoko zarezano dolino to gorovje, da bi nadaljevala svojo pot skozi Belgijo.

Moza je padovita, tipično hudourniška reka z zelo spremenljivo vodno višino, ki povzroča v nižavah, zlasti na Holandskem, pogoste poplave. V tistem delu, kjer se vije skozi Ardene, leži Dinant, majhno mesto s kakšnimi 7000 prebivalci, ki je pa važno kot železniško križišče in za ladijsko plovo na Mozi. Ima tudi precej pomembne kamnolome za mramor, mlino za žito in olje ter znatno kovinsko industrijo. Njegova lega je lepa. Na obeh straneh Moze se dvigajo kakor kulise strme gore, najlepši pogled na okolico je s ploščadi na 90 m visoki steni. Na tej ploščadi stoji stara citadela, do katere dosežeš po skalnem stopnišču s 408 stopnicami.

Givet, ki so ga isto tako omenjala poročila v prvih dneh bitke, je stara trdnjava v francoskem departementu Ardennes. Leži v klinu francoske zemlje, ki sega v belgijsko deželo. Tudi Givet je mesteca z manj nego 7000 prebivalci. Leži na obeh bregovih Moze v globoki dolini. Njegova industrija proizvaja kovinske izdelke, svinčnike in milo. Tu je rojstni kraj skladatelja Etienna Mehula ki je kot Gluckov naslednik uvedel melodramo in opero.

Pomembnejše mesto ardenskega departementa je Charleville ob reki Mozi, ki teče tu v velikem zavoju ob robu Ardenov. Mesto ima kakšnih 23.000 prebivalcev in višje šole ter druge kulturne zavode. Znače so njegove topilnice svinca, železarne, željarnje, tovarne izstrelkov in tekstilne tovarne.

Neposredno ob Charlevillu na drugi strani

Če še ne veš, zdaj izveš:

da pričakuje nizozemska prestolonaslednica princesa Julijana svojega tretjega otroka;

da so po odredbi pariškega prefekta zaprli do nadaljnjega vsa plesišča in zabavišča;

da brani belgijsko trdnjavo Liège sedaj polkovnik Modart, vojak, ki je leta 1914 poveljeval topništvu utrdbे Loncin ter je bil v bojih hudo ranjen;

da so te dni na njujorskem razstavišču ponovno otvorili belgijski paviljon. Pri otvoritvi se je zbralo ogromno občinstva;

da je po najnovejših poročilih v Nemčiji 300.000 poljskih ter nad 100.000 belgijskih, francoskih in angleških vojni ujetnikov;

da meri ozemlje Eupena in Malmedyja, katerega je Hitler priključil Nemčiji, 1036 kvadratnih kilometrov in šteje samo 60 tisoč prebivalcev;

da je imenoval kancelar Hitler za državnega komisarja na Nizozemskem bivšega avstrijskega ministra dr. Seiss-Inquarta;

da ima Sovjetska unija po ljudskem štetju iz leta 1939 sto tri in osemdeset milijonov prebivalcev.

ni Moze stoji Mezieres, glavno mesto omejenega departementa, ki pa šteje le 10.000 prebivalcev. Znano je njegova katedrala iz 15. stoletja.

Malo bolj gor ob Mozi leži mesto Sedan z manj nego 20.000 prebivalci, ki ga omejuje že l. 1259 in je bilo nekoč celo samostojna kneževina. Znano je posebno po bitki iz vojne 1870/71, ki je bila za Francoze tako usodna. Gospodarsko je danes pomembno po svoji tekstilni industriji, ki proizvaja fina sukna, plašče, preproge in klobučevinske izdelke, razen tega po fabricaciji čokolade in mila. Tudi težka industrija je v njem dobro zastopana.

»Po najhitrejši poti«

V bližini Zeneve je policija odkrila tolpo ponarejalcev denarja in je zapolnila 26 ponarejenih kovancev po 5 frankov. Krajevni policijski šef je takoj telefoniral pristojnemu državnemu pravdnstvu, ki mu je naročilo, naj kovance dostavi »po najhitrejši poti«. Naslednje jutro je državni pravdnik prejel — poštno nakaznico za 130 frankov...

Statistika o kopalnih kadeh

Po nekem poročilu iz Amerike odpade v Zedinjenih državah na vsakih enajst oseb ena kopalna kad. V ostalem svetu odpade ena kopalna kad šele na 1300 oseb. Zedinjene države so dežela z največ kopalnimi kadmami. Na drugem mestu je Anglija, na tretjem Nemčija, na četrtem pa Francija.

Boji ob Dyli

Vsaka vas, vsak potok utrjen

Nemški listi poročajo o prodiranju oklopnih oddelkov proti reki Dyli na belgijskem ozemlju med drugim sledeče:

Oklopní vozovi, ki jim sledijo polki strelcev, ropočajo skozi vasi in preko polj. V nobeni hiši ni žive duše, vse je evakuirano. Daleč pred položaji ob Dyli so Belgijci postavili ogromno pregrado zoper tanke. Tri metre visoke mrežne stene iz masivnega jekla molijo iz polj. Zavezniške čete pri svojem umiku pa te obrambne naprave niso mogle zasesti. Prvi prodirajoči oklopní vozovi so »odprli« vrata skozi to pregrado in brez odpora je nemška vojska na-

daljevala pot...

Ob Dyliju pa so se zavezniške divizije postavile po robu. Tu je bila med Namurjem in Brusljem postavljena močno utrjena črta. Vsaka vas, vsak železniški naspis, vsak potok je bil utrjen. Postojanke s strelnimi linami, topovski položaji, postojanke z obrambnimi pripomočki zoper tanke so sprejele napadalca z besnim streljanjem. Neprenehoma sta francoska in belgijska artilerija sekali na ceste, po katerih so prodirali Nemci. Korak za korakom so morali ti v labirint nasprotnikove obrambe. Boj je bil zelo živahen in trd.

Prehod čez pontonski most

Nemška vojska koraka čez pontonski most, ki so ga zgradili pionirji

»Mesto luči« med vojno

Omejitve in cene v Parizu

Pariz, ki še ni pozabil grozot iz svetovne vojne, je preživel svoje najhujše ure v sedanji vojni lani v oktobru in novembru. Takrat si opazil pri Francozih nekoliko razburjenja. V decembru je strah uplahlil, življenje se je vrnilo v svoj normalni tir. Malo po malem so se ljudje navadili na zatemnevanje, ki so ga zaukazale vojaške oblasti. Pariz je na ta način polagoma izgubil prilastek »mesta luči«. Kavarniška okna so zastirala, razsvetljava v izložbah je skrbena na najmanjšo mero ali vsaj omiljena s plavimi žarnicami.

Tudi neizogibne omejitve so prišle, čeprav ne v takšnem razmerju kakor v drugih državah, ki so v vojni. Nekaj časa je bilo težko dobiti kavo v trgovinah, ker so bile vse zaloge zasežene za vojsko. Toda kavarne so razpolagale z neomejenimi količinami kave in vsak gost jo je lahko naročil toliko skodelic, kolikor je hotel. Ne sme se namreč pozabiti, da spada kavarna v življenjski standard slehernega Francoza, zlasti Parizana. Francoz, bodisi gospod ali delavec, moški ali ženska, zajtrkuje najraje v kavarni, kamor pa pride tudi na svoj aperitiv pred kosilom ali večerjo. Prav tako si tudi privoščijo skodelico kave po vsaki jedi.

Kakšne so torej prav za prav omejitve, ki jih je Francozom naložila vojna? Trikrat na teden ne dobiš alkohola. Toda pojem alkohola ima v Franciji samosvojo razlago. Za Francoza ne pomeni alkohol vino in pivo, niti ne muškati in malaga. Tri dni na teden ne morejo Francozi jesti mesa: govedine in biftekov. Zato pa si lahko po mili volji privoščijo ribe, divjačino, svinjino in tudi perutnino. V restavraciji dobi vsak gost 100 g mesa. Od polne dneva do dveh pa lahko obišče tisti, ki je posebno lačen, dve do tri restavracije, če mu ena sama ne zadostuje popolnoma.

Življenjske potrebščine so se seveda podražile. V običajni restavraciji, tako imenovanem »Prix fixe« si dobiš prej kosilo ali večerjo (predjed, meso z oblogo, močnato jed ali sir, četrt vina ali steklenico piva ali mineralne vode ter kruha, kolikor hočeš) za 7.50 do 10 frankov. Zdaj plačaš tam 9 do 12 frankov. V restavracijah, kjer si prej plačal za menu 10 do 15 frankov, plačaš danes 12 do 20 frankov. Seveda lahko potrošiš tudi več, če te je volja ter imaš dovolj denarja. V ostalem so cene v Parizu danes sledeče: kilogram kave stane 30 fr., govedina 45 do 50 fr., svinjina 30 do 35 fr., teletina 30 do 40 fr., svinjska mast 20 fr., olje 12 fr., kruh 3.20 fr., riž 9 do 12 fr., testenine 9 do 12 fr., krompir 2 fr., jajce 0.75 fr. kos, vino 4 fr. liter, stara vina 7 do 10 fr., pivo 2.20 fr. za kilogram odnosno liter Cene so se torej zvišale, toda v primeri z dejstvom, da lahko dobiš vsega, to ne pomeni takšne obremenitve, da bi je ljudje ne mogli prenašati. In v tem je končno tudi nekaj, kar je treba upoštevati v vojnem času.

Ubijanje s strahom

Rečeno, da se je nekdo »do smrti prestrašil«, uporabljamo brez posebnih misli. Čeprav se tu in tam dogodi, da nekdo iz strahu res umre, je treba vendar že mnogo tega. Toda za tigra je strah pripomoček, da pride do plena.

Opazovali so, da se opice v krošnjah dreves zavoljo tigrovega tuljenja pogostoma tako prestrašijo, da izgube razsodnost in ravnotežje ter padejo na tla, kjer postanejo tigru lahek plen. V tigrovem glasu mora biti nekaj posebnega, da na opice tako učinkuje.

Grenak je kruh begunstva

Pred nemško vojsko v Belgiji in Franciji se z vso naglico umika tudi civilno prebivalstvo, ki je zapustilo svoje domove

Istočasna smrt dveh sester

V Buffalu sta umrli te dni skoraj istočasno dve sestri v starosti 89 in 90 let. Živel sta 60 let skupaj in sta zboleli isti dan za isto boleznijo, tako da so ju tudi zdravniki skušali zdraviti na isti način. Njiju postelji sta bili druga poleg druge. Mlajša sestra je starejšo preživela komaj za nekoliko minut in pokopali so ju drugo poleg druge.

Podobne primere istočasne smrti so doslej opazovali pri dvojčkih. Ta primer je zanimiv zlasti zato, ker je skupno življenje obe sestri tako izenačilo, kakor je to opaziti drugače le pri dvojčkih.

Stoodstotno industrijsko mesto

Clearing v Zedinjenih državah je menda najbolj čudno mesto na svetu. Kraj je lep in zgradili so ga moderno, dobro ga vzdržujejo in je čisto. Razteza se v dolžino 5 km, v širino 2 km. Toda v tem mestu ni niti enega prebivalca v običajnem pomenu te besede.

Tu so namreč samo podružnice kakšnih 1500 industrijskih družb in njih nameščenci prihajajo jutraj v Clearing ter odhajajo zvečer z omnibusi ter vlaki. V Clearingu niso zgradili niti enega stanovanjskega poslopja, tako da gre za stoodstotno industrijsko mesto.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

A NEKDOTA

Fritjof Nansen je bil zelo skromen človek. V družbi so govorili nekoč o nekem drugem slovitem polarnem raziskovalcu, ki je nastopal kot Nansenov tekmeček. Nansen se je izrazil zelo pohvalno o njem. »Kaj, vi ga hvalite?« se je začudil nekdo izmed prisotnih. »Ali ne veste, da se on o vas ne izraža baš pohvalno?« — »Je že mogoče,« je odgovoril Nansen. »Morda se oba motiva.«

VSAK DAN ENA

»Dolgo sem nihal med skrajnostima, če naj postanem slikar ali pisatelj. Nazadnje sem si izbral zlato sredino — postal sem slikar za napise.«

(»Humorist«)

MICHEL ZEVACO:

118

Don Juan

ROMAN.

»Sedite, gospod de Ponthus, in ker se že toliko dni nisva videla, povejte mi kaj o sebi... Kaj delate v Parizu in česa se mislite lotiti?«

Ponthus jo je svetlo pogledal. Vzlic oboževanju do Leonore, ki ga je ta trenutek spet vsega prevzela, si je ponovil prisego, da ga nič na svetu, niti ljubezen, ne udrži, da ne bi izpolnil očetovega naročila... Vse, vse mora pustiti ob strani, dokler ne preišče kapelice Arronskega dvorca!

Uprl se je torej čaru, ki ga je zajemal v svojo oblast in s trdnim glasom odvrnil:

»Gospodična, zastran tega, kaj naj podvzamem v življenju, ne morem ničesar ukreniti, dokler ne izvršim opravka, ki terja, da govorim najprej z vašim plemenitim očetom, namestnikom de Ulloa...«

Z začudenjem je videl, kako je Leonora ob teh besedah prebledela...

Nejasna bol, toliko da ne groza, mu je prešinila dušo. Toda zardelo se mu je, kakor da bi slišal Ponthusov strogi in resni glas:

»Skrinjica. Ponthus! Misli na kapelico Arronskega dvorca!...«

Zato je končal:

»Treba je bilo torej, da se najprvo oglasim v tem dvorcu. In zdaj, gospodična, se vas drzno prosim, da bi mi izposlovali takojšnji razgovor s svojim žlahtnim gospodom očetom, ki mi morem edinemu zaupati namen svojega prihoda.«

Leonora je vstala, in Klotar, osupel in zmeden nad nenadno bledostjo njenega ljubkega obraza, je storil takisto.

»Moje očeta bi radi videli?« je zamrmrala Leonora.

»Da, gospodična,« je Klotar zajecjal. »Pojasni mi moram...«

»Torej ne veste?«

»Da ne vem?« je prepaden vprašal Klotar.

»Ne... nič ne vem... Kaj hočete reči, gospodična?«

Leonora je zadržala vzdih. Oči so se ji zasolžile. S krepkejšim glasom je nadaljevala:

»Sancha de Ulloa želite videti?«

»Da, gospodična... Takoj, če je mogoče...«

»Prav!« je rekla Leonora. »Spremite me.«

Neprisiljeno ga je prijala za roko. Mladi mož je od tega dotika ves zdrhtel; zablesčalo se mu je, kakor da bi ga njena mehka desnica dvigala na vrhunec sreče.

Rahlo ga je potegnila iz častne dvorane in krenila z njim po hodnikih. Nazadnje je obstala pred vrati, nad katerimi je bil vklesan v marmorno ploščo križ.

»Evo,« je dejala, »to je kapelica Arronskega dvorca.«

»Kapelica Arronskega dvorca!« se je zdrznil Klotar.

Kakor blisk ga je izpreletela misel, da je bil, kakor on, nemara tudi namestnik obveščene... in ga morebiti pričakuje v kapelici, da mu poreče: »Klotar de Ponthus, tu je pokopana skrivnost vaše matere... Išči jo skupaj!«

Leonora je odorla vrata... Vstopila sta... Potegnila ga je s seboj in ga odvedla na sredo kapelice... prav tja, kjer je bila zakopana Ponthusova skrivnost...

In Klotar je z zmedo, strahom in bolečino v srcu videl, da stoji sredi kapelice, baš na kraju, kjer bi moral vzdigniti ploščo in odkopati železno skrinjico, kamenita rakev...

Ta rakev je pokrivala več plošč — med njimi seveda tudi isto, ki bi jo bil moral Klotar vzdigniti.

Sarkofag izklesan iz granita, sedem čevljev dolg in štiri čevlje širok, se je dvigal kakih pet čevljev od tal. Prkivala ga je gladka kamenita plošča, ravna kakor vojaška postelja, in na tej plošči je ležal kip viteza v bojni opravi, z mečem ob boku, z rokami, sklenjenimi na oklepju iz belega marmorja; gola glava mu je počivala na blazini iz gladkega kamna, čelada, takisto izklesana iz marmorja, je s svojo kamenito perjanico slonel nekoliko pred znóžjem kipa.

Prd deva Klotar je dvignil oči k obrazu ležečega viteza, in polglasen vzkril se mu je izvil:

»Namestnik de Ulloa!...«

In Leonora, ki je zamišljeno sklepala roke, kakor da moli, je s čudno mirnim glasom ponovila:

»Da... namestnikov kip!...«

Pokleknila je; v tih kapelici ni bilo slišati drugega kakor tih šepet njenih ustnic. Klotar je sklonil glavo in spoštljivo počakal, da je končala.

Ko je vstala, se je ni upal vprašati, kaj to pomeni, čeprav se mu je od tesnobe krčilo srce. Sama je z ganljivo preprostostjo izpregovorila:

»Oče,« je rekla, »evo gospoda Ponthuskega, ki je prišel v Arronski dvorec, da bi govoril z vami. Naj torej govori! Kdo ve, morda ga boste slišali!...«

»Mrtev!« je zajecjal Klotar. »Namestnik Ulloa je mrtev!«

»Umrl! na dan svojega prihoda v Pariz,« je rekla Leonora; »tisti dan, ko ste ga privedli v gostijo pri »Vedežvalki«, kjer sem ga čakala...«

»Mrtev je! Oprostite mi, gospodična, da dramim vašo otroško bol; pregloboko me je zadela ta novica... Namestnik de Ulloa je bil, ko sem ga zadnjič videl, najsilnejši izmed gospodov v cesarjevem spremstvu... Kakšen je moral biti udarec, ki je podrl ta mogočni hrast?...«

»Udarec z bodalom, gospod Ponthuski!...«

»Namestnik je bil ubit?...«

»Ubit pred mojimi očmi!...« In Leonora je končala:

»Ubil ga je tisti, ki ste na Angulemski cesti izdrli meč zoper njega...«

»Don Juan Tenorio?...«

»Don Juan Tenorio!...«

Obćinske volitve na Hrvatskem

Podrobni izidi še niso objavljeni — SDS in JRZ

Včerašnji zagrebški listi ne objavljajo še nobenih poročil o izidu nedeljnih občinskih volitev na Hrvatskem. »Hrvatski dnevnik« poroča samo, da se je povodom teh volitev vršila v ponedeljek pri banu dr. Subašiću konferenca, katere so se udeležili tudi predsednik HSS dr. Maček, glavni tajnik HSS dr. Krnjević in glavni tajnik SDS Kovanović.

Beograjski listi priobčujejo splošen pregled, ne sporočajo pa podrobnih rezultatov. Po poročilu »Politike« je bila udeležba pri volitvah v onih občinah, kjer so bile postavljene le liste Hrvatske seljačke stranke, zelo majhna. V ostalih občinah je bila agitacija in zato tudi udeležba malo bolj živa. Zborovanj pa je bilo le malo in borba se je večinoma vodila z letaki. V vodilnih krogih Kmetstvo demokratske koalicije izjavljajo, da so z rezultatom v glavnem zadovoljni, ter podčrtavajo, da so ogromno večino občin v banovini dobile vladne stranke HSS, SDS in JRZ. Glasovanje je bilo, kakor znano, javno.

Vladno »Vreme« objavlja o volitvah izjavo akcijskega odbora, kateremu je načeloval predsednik vlade g. Cvetković. V tej izjavi čitamo:

»Naše liste so dobile 56 občin, dočim je dobila Samostojna demokratska stranka vsega skupaj 36 občin. (Pod »naše liste« misli Akcijski odbor menda liste

JRZ. Op. ur.) V čisto srbskih krajih, kjer imajo Srbi absolutno večino, so dobile naše liste 24 občin, samostojni demokrati pa vsega 42 občin. Priporočamo, da so samostojni demokrati izgubili nekaj svojih najbolj pomembnih središč kot Uđbino, Kolenico itd. Volitve so bile sicer zelo ostre, vendar se mora reči, da falzifikatov ni bilo. Pač pa so samostojni demokrati do cela izkoristili uradni aparat in s tem nekoliko popravili svoj položaj, ki je bil nadvse težak.«

»Poteh nedeljnih občinskih volitev v banovini Hrvatski dokazuje — pravi izjava dalje — da se mora pri izgradnji banovine Hrvatske računati s Srbi in da mora biti njihovo sodelovanje pri upravljanju banovine v vsem javnem življenju v soglasju ne samo s stvarnimi silami Srbov v teh krajih, nego tudi z njihovo politično orijentacijo. Jasno je že sedaj, da SDS ni politični predstavnik srbskega elementa v banovini Hrvatski. Poteh volitev pa je tudi pokazal, da Srbi v banovini Hrvatski niso proti sporazumu, nego da samo zahtevajo, naj pri upravljanju banovine Hrvatske sodelujejo izraziti in pravi predstavniki Srbov. Zato bodo v tem pogledu potrebne korekture, ki bodo samo okrepile sodelovanje med Srbi in Hrvati pri skupnih narodnih in državnih zadevah.«

sej je bila objavljena kratka resolucija, v kateri izjavlja glavni odbor Demokratske stranke, da je obširno razpravljalo o političnem položaju in prišel do zaključka, da danes ni več čas za manifestiranje posebnih miselnih in strankarskih interesov. Demokratska stranka, zvesta svojim tradicijam, ugotavlja, da bi bilo vsako izkoriščanje sedanjege položaja v prid političnim interesom škodljivo za narod in državo. Resnost časov, v katerih živimo, zahteva danes bolj kakor kdaj doslej od vseh nas, da zedinimo svoja misljenja in postavimo splošne interese nad vse druge. Čuvanje naše nevtiralnosti in pripravljenost obrambe pred vsemi pretečimi nevarnostmi zahtevata združitve vseh narodnih sil in okrepitev medsebojnega zaupanja med nami vsemi.

Odlikovanje senatorja Grassla

Kakor poroča novosadski »Deutsches Volksblatt«, je odlkohol nadzupan mesta Stuttgarta dr. Stöcklin ob 20letnici nemškega Kulturbund v Vojvodini njegovega predsednika senatorja dr. Georga Grassla z zlato plaketo nemškega inozemskega instituta v Stuttgartu.

O govoricah in senzacijah

Adolf Keller razpravlja v švicarskem listu »Neue Zürcher Zeitung« o govoricah in piše najprej o njenem nastanku: »Govorice so v napetih časih do 99% plod fantazije, ne pa resnice, in sicer fantazije, ki jo po večini ustvarja strah. Strah je zelo iznajdljiv: iz muhe ne naredi le slona, temveč celo čredo slonov. Strah je nekaj primitivnega v človeku in vse, kar je primitivno, nagiba k fantaziji. Seveda pri tem ne mislimo na one zlobne govore, ki jih plačani elementi razširjajo z določenimi nameni med nepoučeni ljudmi. To je zavestno prenašanje govorice, toda neprimerno bolj nevarno je ono prvo, podzavestno, ki deluje neprimerno bolj prepričevalno in z večjo naležljivostjo.«

Kako naj se ubranimo teh govoric, vprašuje nato avtor in odgovarja: »Najprej povsem enostavno z zdravim človeškim razumom. Ali naj tudi mi, kakor pred kratkim Američani, podležemo govoricam, da bodo prebivalci Marsa vsak hip navali na Zedinjene države? Mi se moramo sedaj vsako jutro dobro okopati v kopeli švicarske treznosti in razsodnosti, tako da bomo kakor junak Siegfried tako dobri polagoma trdo kožo, ki nas bo dobro varovala proti napadom govoric. Boj proti govoricam spada namreč prav tako k naši pravi narodni obrambi kakor vsi drugi obrambni ukrepi.«

Ameriška sodba o stališču Italije

»New York Times« je v zadnjem času objavil več reportaž svojih najboljših sodrnikov v Evropi. Penosemamo eno izmed njih v glavnih mislih, v kolikor se še posebej nanaša ne le na oba vojna tabora, temveč tudi na države izven konflikta.

List smatra za trenutno najbolj pereče vprašanje v Evropi, ali bo tudi Italija vstopila v vojno. Po mnenju njegovega evropskega poročevalca bosta Anglija in Francija storiли vse, da bi Italija ostala še naprej izven vojne. Toda glede Italije je treba pripomniti, piše list, da ne bo ona šla v vojno zato, ker bi bila v to prisiljena bodisi po enem ali drugem vojnem taboru, temveč izključno le po presoji svojih lastnih interesov. Nekateri mislijo, da bo Italija morala vstopiti v vojno, ako se bo odločila za vojno Rusija. Isto velja glede Turčije. Pripravljenost Anglije, da bi se sporazumela z Rusijo, je dokaz, da Anglija očitno ne želi razširjenja vojne na Sredozemlje. Pri vsem tem pa je vendarle treba upoštevati veliko spremembo v stališču Italije nasproti zaveznikom. Seveda bo Mussolinijeva končna odločitev osnovana na realnosti. Vsekakor je treba priznati, da je razpoloženje italijanskega naroda za vojno večje kakor je bilo pred nekaj meseci.

»Vse to razpoloženje — zaključuje list — izvira iz itajjanske občutljivosti za zavoranje lastnih interesov. V tem je italijanski realizem.«

„Balkanski egoizem“

O odmevih velikih evropskih dogodkov na našem področju razpravlja v sofijskem »Slovu« ugledni bolgarski zunanje-politični poznavalec, vseučiliški profesor in poslanec Petko Stajnov, ki prihaja do naslednjega zanimivega zaključka:

»Zares lahko govorimo o pravem balkanskem egoizmu, ki ga izziva zaskrbljenost za lastni mir. Nič se ne sme vznemirjati zaradi tega razumljivega egoizma malih držav, ki so jih izkušnje napravile egoistične. Egoizem Balkana je egoizem malih držav. Usoda malih držav se zdi da je vedno bolj v tem, da postajajo objekt in ne subjekt vojne. Zato se noben mali narod ne

more lahkega srca odločiti za vstop v vojno. Mi smo vsi prepričani, da ni nobenega povoda za kakršnekoli vojaške operacije na Balkanu. V tem pogledu se s nam balkanski egoizem in mali balkanski narodi — kajti velikih narodov tu ni — se si edini tudi v tem, da nočejo vojne in da vojna Balkanu zares ni potrebna.

Bolgarska čuječnost

Sofijski »Mir« je v uvodniku v katerem podaja pregled mednarodnega položaja, zapisal med drugim:

»Lepe besede, želje in zagotovila imajo lahko samo trenutno važnost. V nobenem primeru pa ne morejo same zadoščati in ne smejo uspraviti naše čuječnosti ter skrbi za našo pripravljenoost, da z lastnimi silami čakamo nadaljnjih dogodkov. V tem pogledu pa ni na mestu niti pretiran optimizem, niti pretiran pesimizem, da bi se predali neupravičeni in usodni nedelavnosti. Svet koraka v novo politično dobo, na katero se morajo pripraviti vse države. Bil bi neopravičljiv zločin, ako bi pustili teči čas brez izkoriščanja in ne da bi se bolj izpopolnili svoje tehnične pripravljenosti ter utrdili naše duhove in naše morale za preizkušnje ki lahko še pridejo. Ako je naša vojska že močna, ne smemo prezreti drugega važnega elementa, morale našega naroda kot celote, ki mora biti ves združen okoli svoje vlade. Če dolgo se v tej zvezi govori o nečem, kar bi bilo treba v tem pogledu storiti, da bi se približali narodu. Zdržiti vse narodne sile na državni črti je nujno potrebno in oni, ki bo to storil, bo najbolje izpolnil svoje naloge in dolžnosti do svojega naroda in njegove bodočnosti.«

Mezde in cene

Nemški listi razpravljajo o razvoju dohodkov nemškega delavstva od začetka nove vojne. Opozarjajo pri tem, da so delavske mezde ostale v glavnem nespremenjene, in zato zavračajo očitke, ki se tu in tam pojavljajo v inozemstvu, češ da izvaja Nemčija mezdn dumping, ki da ji omogoča nelojalno konkurenco na svetovnem trgu. Članki v listih dokazujejo, da so bili za ureditev mezdnih vprašanj merodajni izključno socialni razlogi. Šlo je predvsem za t. da delavci, ki so zaposleni v konjunkturnih obratih, ne dobe neupravičeno visokih zaslužkov na škodo delavcev v ostalih obratih, zlasti pa delavcev, ki se bore na bojiščih. Na drugi strani pa nemška vlada z vsjo silo skrbi za to, da se kupna moč zaslužne mezde ne zniža. O tem čitamo v enem teh člankov naslednje, tudi za druge države veljavne ugotovitve:

»Kaj bi koristilo vse zviševanje mezd, ako bi obenem še v večji meri rasle cene življenjskih potrebščin? Ako se bi dopustila taka dirka, kažejo izkušnje, da se cene vedno hitreje od mezd. Zato smo v Nemčiji stremeli za tem, da v kalli zadušimo vse tendence po zviševanju cen. Delavske mezde so na ta način lahko ohranile svojo polno blagovno vrednost, v kolikor prihajajo v poštev življenjske potrebščine.«

Človek in voda

Takisto sem videl na lastne oči, kako prav za prav nastala Holandska. Je to tako, kakor z njenimi mesti: vzamejo kos morja, za ograde in izžrpajo vodo; tako ostane dno, na katerega dobršen kos Evrope dostavlja po rekah svoje najboljšie blato, morje pa droben pesek. Holandec vse to osuši in zaseje travo; to travo popasejo krave, ki jih Holandec podoji in napravi sir, in le-tega v Goudi ali v Alkmaaru proda na Angleško; vse to je, mi-moglore povedano, nazoren primer krogotoka materije.

Takšno nekdanje dno se imenuje polnas z ničemer ne spominja take patetične der in ga spoznaš po tem, da se vidi čez mero obdelano, rodovitno in prijazno ter reči, kakor je človekov boj z vodo. Ti sloveči polderji so namreč nenavadno premočrtni. Če se je Holandec že lotil dela, da si sam ustvari zemljo, jo je na-

Visoko odlikovanje italijanskega ministra

Beograd, 21. maja. p. Z rešom Jugoslovenske krona I. stopnje je bil odlikovan italijanski minister za devize in valute Raffaele Riccardi.

Konferenca dr. Mačka v Beogradu

Beograd 21. maja. p. Davi so prispeli v Beograd podpredsednik vlade dr. Maček, trgovinski minister dr. Andres in minister brez portfelja dr. Bariša Smoljan. Dr. Maček se je kmalu po svojem prihodu sestal z ministrskim predsednikom Cvetkovićem. Nato je imel skupno z ministrom Smoljanom daljši razgovor s finančnim ministrom dr. Šutejem. Pri dr. Mačku je bil tudi minister brez portfelja dr. Konstantinović.

Miša Trifunović pri Aci Stanojeviću

Beograd, 21. maja. p. Podpredsednik radikalne stranke Miša Trifunović je imel dve dni vrsto sestankov s političnimi sodelavci in prijatelji v Užicu in okoljskih krajih. Snoci je odpotoval v Vrnjačko Banjo, kjer se je danes sestal s predsednikom stranke Aco Stanojevićem.

Kongres novinarskega udruženja

Beograd, 21. maja. p. Letošnja glavna skupščina osrednjega Jugoslovenskega novinarskega udruženja bo v nedeljo dne 16. junija v Beogradu. Na dnevnem redu je tudi sprememba pravil, ki naj se prilagode novi ureditvi države. Skupščine posameznih sekcij JNU bodo že ta ali v začetku prihodnjega mesca.

Šef kabineta prometnega ministra

Beograd, 21. maja. AA. V prometnem ministru je postavljen za vršilca dolžnosti šefa kabineta prometnega ministva Jefta Ranković, dozdej osebni tajnik prometnega ministra.

Novi ravnatelj učiteljskega v Mariboru

Beograd, 21. maja. p. Za ravnatelja mariborskega učiteljskega v 4-1 je bil imenovan dr. Franc Sušnik, doslej vršilec dolžnosti ravnatelja II. realne gimnazije v Mariboru.

Javna zaklonišča v Zagrebu

Zagreb, 21. maja. o. Na gremialni seji načelnikov oddelkov mestne uprave, ki je bila danes dopoldne pod vodstvom župana Starčevića, je bilo sklenjeno, da se bodo v Zagrebu nemudoma pričela graditi javna zaklonišča, v katerih bo prostora za večje število ljudi. Sanitarna služba kakor tudi prehrana prebivalstva v primeru vojne se bo na novo organizirala. Razen tega se bo organiziralo tudi delo za evakuacijo prebivalstva, če bi za to nastala potreba.

BELEŽKE

Spomenica učiteljskega udruženja

Jugoslovensko učiteljsko udruženje je objavilo spomenico vsem učiteljem in učiteljicam v Jugoslaviji. V njej pravi med drugim:

»Današnji časi zahtevajo od nas, da pustimo na strani vse osebne skrbi, vse nestrpnosti in nesporazume in da se v celoti posvetimo svoji osnovni dolžnosti: delu za nacionalno solidarnost ter za dviganje vere in zaupanja v našem narodu. Na tem temelju sta zgrajeni naša svoboda in naša svobodna država. Naše učiteljsvo je po tradiciji povezano z onimi učiteljskimi pokolenji, ki so v najtežjih, a tudi v najbolj slavni dobi naše zgodovine pokazala svetel primer službe za svobodo in svobodno državo. To naše učiteljsvo bo tudi danes napelo vse svoje moči, da se vedno in povsod čim bolj utrjuje duh narodne skupnosti in pripraviljenosti žrtvovati za obrambo domovine vse. Kot budni stražarji na braniku narodnih interesov puščamo danes na strani vse naše notranje nesporazume, da se moremo posvetiti samo narodni in domovinski dolžnosti. Pri tem ne možemo samo pomagati, temveč hočemo prednjačiti pri vsem, kar strmi za obrambo naše svobode in za duhovno okrepitev našega naroda.«

Osnrednja uprava JUU je prepričana, da v tem trenutku samo tolažbi misli in čustva vsega učiteljsva drage nam domovine, ter za poziva, da svoje delo dvigne na višino današnjih potreb in razmer. Učiteljicam, ki jim gre ravno v današnjih časih ogromen narodni pomen, posebno priporočamo, da se stavijo na razpolago za potrebe, ki jim jih narodna skupnost zaupa, posebno pa naj se posvetijo delu za zaščito dece in za Rečni križ.

Kakor so predvojne in vojne generacije narodnega učiteljsva v legendarnem zaletu popisale najlepše strani v zgodovini o borbah za našo narodno svobodo in neodvisnost, tako naj tudi današnje učiteljske generacije v ničemer ne zaostajajo. Naj jim vedno lebdi pred očmi kot zvezda vodnica dejstvo, da je prvo Karadžićjevo zvezdo dobil ljudskošolski učitelj. Naša draga domovina, vsa prežeta želja živeti v miru in svobodi, naj v polni meri računa na privrženost in požrtvovalnost učiteljev in učiteljic, ki bodo dali za njo vse, kar premorejo.«

Spomenica je bila sprejeta na seji izvršnega odbora JUU dne 17. maja 1940 v Beogradu.

O bivanju hrvatskih književnikov v Sloveniji

»Hrvatski dnevnik« razpravlja v včerašnjem uvodniku o političnem pomenu bivanja hrvatskih književnikov v Ljubljani in v Mariboru ter slovenskih književnikov v Zagrebu. Svaha teh prireditelj je bila dvojna: medsebojno kulturno spoznavanje, a tudi okrepitev ostalih vezi med Hrvati in Slovenci.

Reorganizacija Jugoslavije ne sme biti samo tehnična, pravi dalje »Hrvatski dnevnik«. Ni dovolj, da ustvarimo nekoliko federativnih edinic, temveč je treba ustvariti tudi federacijo duhov. Psihološka

napetost, ki je nekaj časa vladal med Hrvati in Slovenci, je bila posledica različnih poti v političnem življenju. Sedaj se bo formirala tudi banovina Slovenija, čim prenehajo težkoče, ki so ji danes na potu. Glasilo dr. Mačka zlasti podčrtava mariborske manifestacije. Na Stajerskem so vedno vladale močne simpatije za Hrvate. Mariborski dogodek postaja značilen s političnega vidika. Pokazal je, da med Slovenci vse bolj raste prijateljstvo napram Hrvatom. Danes Slovenci zelo spoštujejo hrvatski narod in visoko cenijo njegovo požrtvovalnost in odločnost v dolgotrajni borbi za narodno svobodo.

»Hrvatski dnevnik« izraža končno prepričanje, da se bodo »Slovenci in Hrvati v bodočnosti še bolj našli pri skupnem delu, njihovi domovini, Hrvatska in Slovenija, pa bosta prijateljsko in prirčno sodelovali.«

„Samouprava“ o obnovi naših odnošajev z Rusijo

Glavno glasilo JRZ, beograjska »Samouprava« objavlja zanimiv uvodnik o vzpostavi naših odnošajev z Rusijo. Najprej ugotavlja, da bosta mogli sedaj obe državi razviti najrazličnejše oblike mednarodnega sodelovanja. Po svoji rasni pripadnosti in po sorodnosti jezikov svojih narodov sta v ostalem tako krepko povezani, da bo vsako sodelovanje lahko uspešno brez ozira na ideološke razlike dveh slovenskih državnih občestev. Vzpostavitev odnošajev z Rusijo je bila sprejeta v vsej Jugoslaviji s splošnim odobravanjem. Niti en glas se ni pojavil proti. V današnjih težkih dneh nikdo nima pravice izgubljati časa pri snovanju prijateljstev in utrjevanju mira ter normalnih odnošajev med narodi. Čas za ideološke razprtije in razprave je za nami. V interesu vsega sveta je, da se na ta nasprotna skoro ne misli več in da se postavijo v drugo vrsto. Mi ostanemo, kar se tiče našega notranjega reda, na isti liniji, na kateri smo bili tudi pred postavitvijo prisrčnih gospodarskih in vsakih drugih odnošajev z Rusijo. Uverjeni smo celo, s tem delamo uslugo sebi, celi Evropi, pa tudi sami Rusiji.

Življenje, ki samo brusi ostre ogle in z raznimi evolucijami izravnavajo pogoje človeka in državljana v državah najrazličnejšega tipa, je od leta 1918. do danes v tem pravcu že mnogo storilo. Obstoječi družabni tipi so v ostalem vsi izloženi novim življenjskim oblikam, ki jih izsiljujejo tehnika, racionalizacija gospodarstva, socialno čustvovanje, ki postavlja dogmo o socialni solidarnosti kot bistveno zahtevo za utemeljitev obstoja države in družbe.

Jugoslavija — zaključuje »Samouprava« svoj članek — ni nikdar ničesar stori-la, kar bi bilo naperjeno proti kateremu koli tretjemu. Tudi sedaj noče, da bi se ji moglo očitati, da je kar koli opustila, kar bi moglo prispevati k miru in redu na Balkanu, ki je od 1918 ogelni kamen evropske sigurnosti.

Demokratska stranka za združitev narodnih sil

Pretoliko nedeljo je bila v Beogradu seja glavnega odbora Demokratske stranke pod predsedništvom g. Milana Grola. Po

gleda skozi posevno zrcalo, kaj se godi na ulici in tam se kajpak nič ne godi, ker je vsakdo doma in nihče ne teka po nepotrebnem zunaj, rajši gledajo vsi v zrcalo. Glej, kako vse to zavisi od značajta! Zaradi tega se holandska mestna arhitektura skozi stoletja ni nič kaj posebno izpremenila. Takle današnji Goud ali Dudok je mogel vzeti isto domo žgano, gladko opeko in enako jasna, velika okna, iz kakršnih je postavljen stari Delft ali Utrecht, samo da je imel malce več prostora za nove mestne četrti. Drugače so nove ulice enako konstruktivne in enako moderne kakor tiste stare, ki se zrcalijo v stoletnih »grahth«.) Samo pošklbite malce skozi napol odprta vrata v stanovanjske interiere: še vedno je tam tako, kakor na slikah starega Vermeera van Delfta.

In ko sem že rekel van Delft, naj rečem še van Gogh. Človek lahko docela drugače razume van Goghov kolorit, če vidi kolorit holandske zemlje, njene skoraj skleninasto jasne barve in tiste opakasto rdeče barve, pa sočno zelene pašnike. Žolti pesek, jasno barvane napisne plošče, in vsjo tisto veselje s čisto barvo, ki se kar iskri v njenem od sila čistem zraku. Vse to je prinesel van Gogh iz svoje Ni-zozemske, zakaj barve v Franciji so docela drugačne, popolnato srebrnaste, modrikaste in opalno sive; dovolj je bilo, da je tega Holandca malce razzarilo južnejše sonce in že je nastal iz njega van Gogh v svoji najboljši obliki.

* Grant imenujejo na Holandskem stoječo vodo med hišami, če pa ta voda teče od mesta do mesta, je »kanaal«. Op. prev.

Mesto na hlohlih: to je dalo holandskim mestom še neko potezo. Takole je to: ko so hoteli postaviti mesto, so vzeli kos vode, jo obdali z nasipom, da se je osušila; potlej so tam zgradili hišice. Holandska mesta niso rasla od znotraj nazven, marveč v osredotočenih pasovih, zato nimajo mestnih periferij, se ne raztezajo kakor izpuščaji, marveč sede lepo kompaktno na zeleni lok. Skoraj bi dejali: tam že se končuje katedrala, se začinja krava in vice versa; na zelenem pašniku se čisto nepričakovano pojavi reče me-stece, kar je krasno in pristno holandsko.

Od mesta do mesta

In od mesta do mesta vodijo ravne ceste s starimi alejami, kakor v starih časih starega Hobbema. Poleg cest so kanali, neskončni kanali, ki neskončno četverijo vsvo ravan. Kanali z barkami, kanali z jadrnicami, kanali s cvetočimi lokvanji in na obzorju aleje jazmedov, vrste vrh, rodbine vetrnih mlinov in stolpiči cerkv. Kanali so namesto meje, kanali namesto cest, kanali namesto plotov, kanali namesto steza. Kmet vozi seno v barki, gre na čolnu dojt krave, pregleduje svoja polja, stojič na barčici in se z drogom poganja dalje; tako se stoji v oz. iz kraja v kraj in ne vem, ali tudi ne orje in ne žanje stojič na čolnu. Namesto ograje ima okoli hiše kanal, namesto vrat dvizalni mostiček, in stvar je v redu.

Od mesta do mesta vodijo ravni kanali, ti pa niso v zemlji, kakor drugod, marveč tako rekoč nad zemljo; »ladina vode je nad gladino tal, voda teče zgoraj in ljudje si jo nekako tlačijo navzdol. Ladje jim plavajo skoraj nad glavami, vendar

imajo trdno zaupanje v svoje nasipe in v svojo vodo; nemara prav to zaupanje tolikanj podpira njihove jezove. In da boste vedeli: tu teče voda nekako narobe, namreč odspodaj navzgor; z niže ležečih tal, iz njihovih kanalov se črna v reke in prelive; zato imate pri kanalih cele aleje vetrnih mlinov, ki ne meljejo zrnja, marveč vodo; črpanjo jo iz manjših vod v kanale, iz kanalov v prelive, iz prelivov v reke, a iz rek odteče ta voda sama, dejal bi, per vias naturales.

Dandanes večina teh mlinov ne mahlja z rameni in ne melje vode, marveč je samo še nekaj simbol Holandske; voda se črpa z elektriko.

Človek in voda

Takisto sem videl na lastne oči, kako prav za prav nastala Holandska. Je to tako, kakor z njenimi mesti: vzamejo kos morja, za ograde in izžrpajo vodo; tako ostane dno, na katerega dobršen kos Evrope dostavlja po rekah svoje najboljšie blato, morje pa droben pesek. Holandec vse to osuši in zaseje travo; to travo popasejo krave, ki jih Holandec podoji in napravi sir, in le-tega v Goudi ali v Alkmaaru proda na Angleško; vse to je, mi-moglore povedano, nazoren primer krogotoka materije.

Takšno nekdanje dno se imenuje polnas z ničemer ne spominja take patetične der in ga spoznaš po tem, da se vidi čez mero obdelano, rodovitno in prijazno ter reči, kakor je človekov boj z vodo. Ti sloveči polderji so namreč nenavadno premočrtni. Če se je Holandec že lotil dela, da si sam ustvari zemljo, jo je na-

pravil lepo po človeško, se pravi, do ravnilu, kakor kadar režejo deske. Skrivljena je samo človeška zgodovina, toda človekovo delo je premočrtno.

Videl sem, kako osušujejo Zuidersko morje. Predstavite si pravo morje, ki bi se raztezalo takole med Kladiem, Priboram, Taborjem in Kolinom morje z burjami, otoki in parniki in z vsjo ostalo morskno pritlikino. Z ene strani grade ljudje nasip, ki je dolg trideset kilometrov, a je prava igračka v primeri s širnno vodno gladino; po tej igrački vozijo majhni vlaki švedski granit, vsak dan kakšen meter dalje; in ko to končano, napravijo sredi morja reko in sredi reke otok; potlej se to morje izčrpa in čez kakšnih trideset let pridejo sem črnobeke krave —

Da, toda že sedaj jih skrbi, komu naj razdelje novo morsko dno. Kmet iz Frieskega ne mara zapustiti svojih pašnikov in lukar iz Haarlemških polderjev ne mara s svojih razorov; treba bo desetletij, preden bo iz slanege pašnika postala rodovitna in suha prst. Majhni vlaki na igračkastem nasipu pa vozijo neugnano dalje in holandski narod gradi dan za dnem delo, ki bo šele bodočim pokolenjem prineslo kolač sira in nekaj tulipanov čebulice.

Tam, kjer ni nasipov, se morskoo obrežje čisto preprosto preplete s protjem, da se ne bi pešcene naplavine zopet sesule v vodo. Zamislite si, da samo take lese in pešeni hribrki ločijo morje in zemljo; če bi ta ovira popustila, bi morje polovico Holandcev zlezlo v coklje. Zato torej raste na Holandskem toliko vrh: treba je zadosti protja za njegova obrežja.

SPORT

Mura in Rapid nista prijatelja

Dvoje pojasnili o nedeljski prvenstveni tekmi v Murski Soboti, ki sploh ni bila odigrana

V zadnjem ponedeljskem »Jutru« svojo po mariborski informaciji objavili kratko vest, da v Murski Soboti niso odigrali prvenstvene tekme med Muro in Rapidom, ker je Rapidovo moštvo prišlo prepozno na igrišče. Obenem smo bili obveščeni, da Mura pozneje, ko so bili Rapidovci že na stadionu, ni hotela nastopiti proti njim niti v prijateljski tekmi. V zvezi s tem poročilom smo prejeli iz Murske Soboti in Maribora dve pojasnili, ki si medsebojno precej nasprotujeta. Ni naša stvar, da bi razsojali v tem sporu, ker so za to pristojni športni forumi. Pojasnili objavljamo s pristavkom, za nas razprava o tem dogodku, ki nikakor ni posebno laskav za one, ki so z njim tako ali tako v zvezi, zaključena.

Mura pravi:

»Jeseni bi bili morali Rapidovci v Murski Soboti odigrati prvenstveno tekmo proti nam. Tekma je bila takrat določena za 14.30. Kljub zamudi Rapida in sporazumu obeh moštvev je SNZ odredila ponovitev tekme. Navzlic načelnemu stališču SNZ, da vsak prireditelj sam določa pričetek svojih tekem, Mura zaradi pričetka ponovne tekme ni izrazila nobene želje. SNZ je odredil, da bodi ta tekma dne 19. t. m. ob 15. Ob določenem času so bili na igrišču samo sodnik iz Maribora ter moštvo Mure. Ker Rapidovcev ni bilo, je sodnik po

predpisanim času tekmo odžvižgal. Rapidovci so imeli v Mursko Soboti ta dan zelo dobro zvezo, in sicer ob 8.55 ali ob 11.39. Trije funkcionarji Mure so po prihodu moštva na igrišču prosili, naj bi nastopilo v prijateljski tekmi pod naslednjimi pogoji: Mura bi plačala sodnika, reklamo in vse stroške za tekmo, povrh tega pa še Rapidu 250 din v gotovini. Zaradi majhnega inkasa — gledalcev je bilo morda sto — bi bila imela Mura s to tekmo okoli 400 din defecita. To ponudbo sta prevzela potni maršal Rapida in kapetan njegovega moštva, ki sta se šla posvetovati z igralci. Ne da bi bili dali kakšen odgovor, so igralci Rapida ostentativno zapustili igrišče. Zato ni točno, da moštvo Mure ni hotelo nastopiti proti Rapidu niti v prijateljski tekmi.

Rapid piše:

»Ni res, da smo prišli na igrišče šele ob 15.45, temveč že ob 15.28, kar lahko potrdi vs g. Nemec. Tekma je bila po Muri določena za 15.30, kar dokazujejo številni lepaki. Vkljub polurni zamudi z vlakom smo torej prispeli pravočasno. Zamuda vlaka je bila za nas »višja sila« in se mora upoštovati, čeprav bi se bila morala tekma začeti ob 15., kakor je bilo določeno pozneje.

Ni točno, da Mura ni hotela z nami odigrati niti prijateljske tekme, temveč da mi nismo hoteli nastopiti proti Muri, ker nam je ponujala za nastop smešno vsoto 250 din, čeprav je SNZ odredila, ko je do-

ločila ponovitev te tekme, da na mora Mura povrniti efektivne stroške.

Poudariti je treba slednjič, da je to že drugi, popolnoma enak primer, po katerem moramo sklepati, da so funkcionarji Mure vse preplezali s trgovskim duhom.

Celje-Olimp

Jutri ob 15. na Glaziji v Celju

Celjska rivala SK Celje in SK Olimp se bosta jutri ob 15. srečala na celjski Glaziji, da ponovno pomevita svoje moči, to pot v prijateljski tekmi. Kakor znano, se je Olimpu pred kratkim v prvenstveni tekmi s SK Celjem posrečilo zmagati, prehiteli svojega rivala in si priborili vstop v ligo. Zato bo jutrišnje srečanje prestižnega značaja. Celje bo nastopilo v močno pomlajeni postavi in bo skušalo doseči čim častnejši rezultat. Olimp bo seveda tudi pazil, da si ohrani priporjeni sloves in bo obenem poslednjič preizkusil svoje moštvo, s katerim bo moral že prihodnje nedeljo zastopati prestiž celjskega nogometa v finalnem tekmovalju za slovenskega prvaka. Prepričani smo, da bo jutrišnje srečanje res zanimivo in bo privabilo mnogo ljubiteljev nogometa na Glazijo.

Dve juniorski tekmi za točke

Jutri popoldne na igrišču Ljubljane

Ker jutri ne bo nobenih večjih prireditvev, so se klubi odločili, da bodo odigrali zadnje kolo juniorskih prvenstvenih tekem jutri popoldne. Nastopila bodo štiri najboljša juniorska moštva, ki se borijo za prva mesta, in sicer:

ob 15.: Hermes—Jadran in
ob 16.: Svoboda—Ljubljana.

Ker bodo nastopila moštva z vsemi moči, ki sicer igrajo v I. moštvi, pa še niso dovršile 20. leta starosti, se obeta zanimiva borba, posebno med Svobodo in Ljubljano. Obisk priporočamo.

V nekaj vrstah

O dveh lepih prireditvah na Jesenicah

Preteklo nedeljo so imeli na Jesenicah v izvedbi SK Bratstva prvi letošnji atletski miting. Razen atletov prireditelja so nastopili še atleti Gorenjca ter Primorja in Ilirije iz Ljubljane, vsega 21. Odlično urejeno igrišče je znatno pripomoglo dobrim uspehom, vendar je prireditvev nekoliko motil močan veter. Zanimanje za to sportno panogo na Jesenicah stalno raste, posebno, odkar je prevzel vodstvo državni reprezentant Kvas.

Glavni podrobni rezultati so bili naslednji: 100 m seniorji: 1. Gabersček (Primorje) 12.1, 2. Medja (Bratstvo) 12.2, 3. Miceli (Br.) 13.2, 1000 m juniorji: 1. Malej (Gorenjec) 13.100 m juniorji: 1. Mikuš (Pr.) 2:49 (Izven konkurence je tekel Gabersček 2:48). — 5000 m: 1. Kvas (Br.) 16:50.4, 2. Benedičič (Ilirija) 16:52.3, 3. Zupan (Br.) 16:54.6. Skok v višino: 1. Pribošek (Br.) 162. Juniorji: 1. Miceli (Gor.) 143. Skok v daljino: 1. Medja (Br.) 5.80, juniorji: 1. Bertonec (Gor.) 5.43. Skok ob palici: 1. Pribošek (Br.) 3.10. Met krogel: 1. Pribošek (Br.) 11.53. Juniorji: 1. Malej (Gor.) 12.09. Met kopja: 1. Mitrovič (Br.) 38.30. Juniorji: 1. Malej 37.02. Stafeta 4x100 m: 1. Bratstvo 51, 2. Gorenjec 51.4.

Popoldne je bila na Jesenicah še zanimiva prijateljska tekma med Bratstvom in

Ekonomična vožnja na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih

MODEL 1940

nudi užitek vsakemu še tako razvajenemu vozaču.

Zahtevajte prospekte pri zastopstvu DKW, motocikl, Ljubljana, Miklošičeva 30.

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, kuhinje, kopalnice in priključil v strogem centru oddamo 1. junija. Informacije v knjižnicah Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, soba št. 1.

Kupim čoln

(Kielboot) nov ali malo rabljen. — V zameno dam lahko tudi novo motorno kolo 100 ccm. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kielboot«.

Strokovno

barvanje las! v salonu »FANCIE«, Kongresni trg 3.

Otroški stolček

visok, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stolček«.

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Gospodinja z dežele

vzame na stanovanje in hrano upokojenca. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Knjižnice

din 25.000 Vzajemne posojilnice Ljubljana, din 90.000 Okrajne hran in pos. Skofja Loka, din 35.000 Kmetijski hran in pos. dom Ljubljana imamo po ugodni ceni naprodaj. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12.

Ravno

MODROCE

patentne posteljne mreže nudi solidno in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik
Mestni trg 13.

ZLOZLJIV

spalni kauč
praktičen in vsestransko uporaben za Din 1.750.— pri

E. ZAKRAJSEK,

tapetništvo, LJUBLJANA, Miklošičeva 34, tel. 48-70.

Hermesom, ki se je končala z 2:0 (0:0) v korist domačih. Igra je bila ena najlepših, kar jih je bilo zadnje čase na Jesenicah. Do odmora sta bili obe moštvi, predvsem pa zaslugi obramb, skoraj enakovredni ter noben napad ni mogel priti do zgoditka. V drugi polovici se je igra gibal v lahni premoči Bratstva, ki sta jo nazadnje Janječič in Šiška izrazil v prvem голу. Hermes je skušal izravnati, toda tik pred koncem se je Šiška še enkrat ponudila lepa prilika ter je iz bližine postavil 2:0. Domačini so to pot nastopili v nekoliko spremenjeni postavi, ki se je deloma tučil obnesla. Hermes je zapustil v nedeljo na Jesenicah najboljši vtis. Sodil je g. Štravs.

Trije jugoslovenski klubi

bodo igrali v tekмах za mali srednjeevropski pokal, tako je bilo po zrebu odločeno na nedeljski konferenci v Budimpešti. Tekme se bodo začela 16. junija po naslednjem razporedju: Madžarska II—Rumunija II, Jugoslavija II—Rumunija I, Jugoslavija III—Madžarska I in Jugoslavija I—Madžarska III. Igre bodo v nedeljo prvo navedenih klubov, revanže pa toden dni pozneje v krajih drugih. Udeležba treh jugoslovenskih klubov v tej mednarodni konkurenci je dala našim finalnim tekmath za državno prvenstvo velik poudarek, saj bo zdaj polovica kandidatov za naslov državnega prvaka dobila tudi kvalifikacijo za udeležbo v tem pomembnem in morda tudi finančno donosnem mednarodnem tekmovalju.

Rumunska nogometna zveza je sprejela ponudbo HNS za odigranje reprezentančne tekme med Rumunijo in Hrvaško. Ta tekma naj bi bila 7. julija v Bukarešti.

V italijanskem državnem prvenstvu so bile preteklo nedeljo odigrane naslednje tekme: Venezia—Juventus 1:1, Napoli—Bologna 1:1, Liguria—Novara 1:0, Ambrosiana—Lazio 5:0, Roma—Milano 3:1, Genova—Triestina 1:0, Modena—Fiorentina 3:0, Torino—Bari 2:2. V prvenstvu vodi Ambrosiana z 42 točkami, ki bo najbrže tudi bodoči prvak, ker je mogla drugoplasirana Bologna nabrati samo 39 točk, pa manjkata do konca samo še dve tekmi.

Konferenca slovenskih teniških klubov v Mariboru. Akejski odbor za ustanovitev Slovenske teniške zveze sklicuje za nedeljo 26. maja konferenco vseh teniških klubov v dravski banovini, ki bo s pričetkom ob 10. v Aljaževi sobi hotela »Oria« v Mariboru.

SK Grafika. Zaradi tekme proti Marsu morajo biti jutri na igrišču Ilirije ob pol 9. junijem, ob pol 10. pa I. moštvo.

Preložitvev motociklistične ocenjevalne vožnje. Celjski pododbor motosekcije Avtomobilskega kluba je nameraval prirediti v nedeljo 26. t. m. medklubsko motokiclistično ocenjevalno vožnjo na progi Celje—Rogatec — Ptuj — Maribor — Dravograd — Slovenj Gradec — Velenje — Šoštanj — Braslovče — Celje. Zaradi nepremostljivih ovir pa je ta ocenjevalna vožnja preložena na nedoločen čas.

Atletska sekcija SK Celja. Opozarjamo vse atlete, da se redno udeležujejo dnevnih treningov pod vodstvom trenerja g. Kleina. V nedeljo bo na Glaziji naš prvi miting.

SK Celje obvešča članstvo, da je razglasila deska sedaj na drugi strani poslojaja Ljubljanske kreditne banke v ulici dr. Gregorja Zervaja.

SK Mars. Jutri naj bodo vsi juniorji in igralci I. moštva zaradi treninga tekem na igrišču Ilirije. Juniorji igrajo ob 9. I. moštvo ob 10., in sicer z Grafiko. Postave so razvidne na oglasni deski. V petek ob 20. bo strogo obvezen članski sestanek na običajnem mestu, samo za I. moštvo.

Slovenska kolesarska zveza (službeno). Ker je jutri praznik, bo redna seja upravnega odbora v petek ob 20. v običajnih prostorih. Zaradi važnih sklepov in pa poročila o nedeljskem občnem zboru v Zagrebu se pozivajo vsi odborniki brez izjeme, da se te važne seje udeležijo točno in zanesljivo. — Predsednik.

SK Svoboda. Zaradi jutrišnjih tekem danes ne bo treninga. Jutri ob 10. naj bo juniorsko moštvo, ki je igralo proti Mostam, na igrišču Ljubljane ter še Bergant in Jurkovič. Subjuniorji naj bodo na igrišču ob 10. zaradi popoldanske tekme.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 21 so izšle spet na 8 straneh. Vsebina: Trije naši klubi v malem SE cupu 1940. — Priprave Italije za plavalni četverboj z Nemčijo, Madžarsko in Jugoslavijo. — Prizadevanja subtotske Bačke za 10 klubov v hrvaški ligi. — Poročila o nedeljskih prvenstvenih tekmath. — 1:4 s italijanskimi teniški igralci. — Prva letošnja lestvica naših atletov, ima zelo dobre, pa tudi zelo slabe rezultate, itd. Vmes je še mnogo zanimivih člankov in pestrega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Tudi letos na dirke v Št. Jernej!

Št. Jernej, 21. maja

Tudi Sentjernejčani se seveda zanimamo za svetovne dogodke, ampak nas ti dogodki nič ne begajo in smo se hladnokrvno lotili priprave za velike pomladne konjske dirke, ki se bodo vršile kakor vsako leto tudi letos na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija. Za to priliko petineta je pitamo, da bo po tradiciji. Tokrat bodo tudi šolske skrbi mladih in starih položene v kot in bomo lahko začeli počitnice z izletom na dirke v Št. Jernej, od katerega ni lepšega kraja, kakor poje stara pesem. Še gospod urednik so napisali lani po dirkah, da smo ga s svojo prireditelju čisto dobro pihnilo in da smo se s svojim novim dirkaliskem postavili. Ampak ne bomo letos prav nič zaostali. Dobro voljo mora prinesiti vsak sam s seboj, vse ostalo je pa na naši skrbi in bomo vse prav pripravili.

Naše novo dirkališče, kakor ga je vide-la javnost lani, seveda še ni izgrajeno tako, kakor si to želimo. Marsičemu začasne mo bo treba dati trajnejšo obliko, marsikaj pa še predgugati in popraviti. Predvsem bodo potrebna še obsežna dela za idealno izravnavo terena, za kar je obljubil narediti načrte banovina, ki je sicer dirkalšče izmerila, pa menda zaradi nemirnih časov obljubljenih načrtov še ni izgotovila. Upamo, da bo ob svojem času stvar zopet stekla na pravi tir.

Poleg izravnave zemljišča bodo potrebni predvsem še hlevi, da dobre konji za primer dežja potrebne stredo. Če jih ujamemo na reč po dirkah ali med cirkami razgretne nadna nevihta, je zanje to nevarno. Dirkališče je popolnoma zunaj vasi, kjer ni nikjer okoli nobene stredo. Z dirkami je združeno vedno tudi premovanje koni, ki ob gredem vremenu tudi zahteva stredo. Tudi tuji, ki trenirajo s svojimi konji vedno one tedne pred dirkami in ki prihajajo tudi prav iz oddaljenih krajev vsako leto v večjem številu, bi bili za stredo v neposredni bližini dirkališča prav hvaležni. Po dirkah bi služili hlevi za srambo tribun, gigov in drugega številnega inventarja ki sedaj nima prave srambe in je razmetan na različnih mestih.

Na vse te stvari v sedanjih časih, ko imamo druge večje potrebe ne moremo misliti. Ne smemo pa nanje pozabiti. Banovina bi bili zelo hvaležni, če nam bi izdelala vsaj načrte, kakor je obljubila da jih bomo potem ob ugodnem času lahko uresnili. Saj je že stara Avstrija razumela, da pomeni naše Dirkalno in jahačno društvo mnogo več kot zgolj zabava in je organizirala na starem dirkališču ob državni cesti posebno vzrejalšče žrebet za potrebe svoje vojske. Tudi danes daje št. Jernej najboljši konjski material in to v prav izdatni meri. Samo Sentjernejška občina ima nad tisoč konj!

Ni dvoma, da dajejo prav naše vsakoletne revije konj in dirke domači konjeriji velike spodbude. Kakor hitro doseže konj na dirkališču kak uspeh, se mu cena zelo dvigne. Še večje zadoščenje kot gnoten uspeh je našemu konjerju ponos na konja. Res da je naš kmečki konj prvenstveno vprezna živina, vendar pa tudi njegove sportne odlike naravnost presenečajo. Vso pomlad ti težko vlačijo plug, potem pa pred dirkami nekoliko počitka in treninga in že dvigne glavo. Res je prav zanimivo, kako uspešno se bori naš delovni konj z izrazi-teje športnimi tipi. Posebno v galopni ježi so trd oreh. Nekaj je k temu pripomoglo to, da so se začeli naši čisto kmečki konjerji zanimati že tudi za plemenitejšo polnokrvne pasme. Saj se uveljavlja med ukoreninjenim lipicancem in noniusom je prav odlično tudi čistokrvni amerikanec in pa polkrvni mešanec.

Iz teh razlogov imajo naše dirkalne in jahalne prireditve prav kočljivo nalogo. Najti morajo pot med čisto kmečkimi interesi in pa izrazi-tejšimi športnimi stremljenji. Ze lani se je to prvič res idealno posrečilo po zaslugi avtoritetnega strokovnega vodstva, ki je spravilo naše dirke na neoporečno višino, tako da niso nič več samo krajevna kmečka prireditve. V tem pogledu so se naše dirke lani ob otvoritvi novega dirkališča prav odlično predstavile širši javnosti.

Letos je društvo poverilo predsedstvene posle zdravniku g. dr. Dušanu Reji, ki je že dve leti žrtvoval za društvo mnogo časa in tudi denarja tako, da res ni vedela levica, kaj dela desnica in da je celo v društvu ostalo marsikaj neopazeno. Izvedba letošnjih dirk bo težka naloga z avtoritetne kreditnih težav, v kljub vsemu bodo pa nagrade v primeri z lanskimi znatno zvišane; tako optimističen je odbor pri svojem delu. Za obisk Ljubljane bi bil najugodnejši poseben vlak z znano ceno po lanski zamislj. Putnika. Morda bi se pa dalo letos izvesti, kar lani ni bilo mogoče. Torej na svidenje!

Starejša dama: »Ne vem, kje je vzrok, gospod Koren, toda ob mojem času so bili gospodje dosti vpljudnejši nego sedaj.«

Koren: »Gotovo, toda tedaj so bile tudi dame znatno mlajše...«

Sodnik po razsodbi žentnemu sieparju: »Ali hočete še kaj povedati?«

Obsojenec: »Prosim, da me takoj zaprete, kajti dame bodo zunaj čakale name.«

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prvovrstnega

akvizitija za potovanje in organizacijo proti dobri pači in proviziji iščemo. Biti mora boljše moč s primerno izobrazbo. — Ponudbe pod »Bojlišja moča« na ogl. odd. Jutra.

Dobrega delavca

sprejemem takoj za stalno. Lipuš Mirko, Črnuče p. Jezica. 13462-1

Zakonski par

dobi mesto hišnika pod ugodnimi pogoji. Stari trg 9/L. Štrukelj. 13463-1

Dobra frizerka

dobi mesto službo. — Franc Štuklec, frizer, Celje, Cesta na Grad 2. 13467-1

Dekle

lahko začelnicu z nekaj kavčice, sprejemem takoj za vodstvo bufeta. — Vprašati hotel Kunej, Videm. Krško. 13468-1

Krajevne zastopnike

iščemo za prodajo »Svetla« reklamnih aparatov. Mayer Vili, Ljubljana, Jenkova 7. 13472-5

Službo išče

Beseda 50 par, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Natakarica

začetnica, išče službo v boljši restavraciji v Ljubljani ali na Gorenškem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13459-2

Brivski pomočnik in frizerka

dobra delavca, želita premeniti mesto. Ceni, ponudbe na podružnico Jutra na Jesenicah pod »I. junije«. 13447-2

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 3 din. Najmanjši znesek 17 din.

Malo posestvo

prodam. — Anton Ivanc, Št. Jernej. 13430-20

Natečaj

za pogodbeno mesto tajnika Jugoslovanskega nacionalnega komiteja za normalizacijo

Kandidat mora prošnji priložiti sledeče listine:

1. da je državljan Kraljevine Jugoslavije;
 2. da je zadostil svoji vojaški obvezi;
 3. da je dovršil tehnično fakulteto v Jugoslaviji ali da je diplomiral v inozemstvu na fakulteti (visoki tehnični šoli) ki je priznana v naši državi kot enakovredna našim fakultetam;
 4. da ni pod stečajem, niti v sodni preiskavi in da ni izgubil častnih pravic;
 5. Popis življenja s krstnim listom, opis dosedanjega službovanja, spričevala o dosedanjih nameščenjih ter strokovna in tiskana dela, ako z njimi razpolaga.
- Kandidat mora obvladati vsaj eden inozemski jezik (francoski, nemški, angleški, italijanski).
- Kandidat naj poleg eventualnih svojih pogojev navede tudi koliko zahteva plače.
- Prošnje s prilogami se sprejajo najdalje do 15. junija 1940 na naslov predsednika Jugoslovanskega nacionalnega komiteja za normalizacijo g. ing. Pavle Vasiča, Beograd, Ministrstvo trgovine in industrije, Odeljenje za industrijo in zanatstvo.

F

Brez posebnega obvestila.

Naznanjam vsem sorodnikom in znancem, da mi je nenadoma umrl moj dobri mož, gospod

Zlatko Najžer

INZENJER-KEMIK

Pogreb bo v četrtek, ob 16. uri iz mrtvašnice na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v magdalenski cerkvi v soboto ob 7. uri zjutraj.

MARIBOR, dne 21. maja 1940.

ANICA, žena; MITJA, sinček; družini NAJŽER, DURJAVA in ostali sorodniki.